

Omgevingsvisie Almere

Structuurvisie Almere conform Wro

Identificatienummer NL.IMRO.0034.SValg01-vg01

Laatste bewerkingsdatum:
09.10.2017

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	4
1. DE KRACHT VAN DE STAD	8
UITNODIGING AAN EENIEDER	8
UW ROL ÉN DIE VAN DE GEMEENTE	8
WETTELIJKE BETEKENIS OMGEVINGSVISIE	8
SAMENHANG	9
LOKAAL PERSPECTIEF	9
REGIONAAL PERSPECTIEF	10
VISIE EN BORGING ONTWIKKELING ALMERE PAMPUS	10
TOTSTANDKOMING EN PARTICIPATIE	11
2. 'GROWING GREEN CITIES'	12
VAN 'GARDEN CITY' NAAR 'GROWING GREEN CITY'	12
ONTWIKKEL EN ONDERHOUD HET GOEDE	12
BROEDPLAATS: EXPERIMENTEN, INNOVATIE EN (ECONOMISCHE) ONTWIKKELING	12
MEERKERNIG IN RAAMWERK VAN GROEN EN WATER	13
VERBONDEN MET REGIO IN METROPOLITAAN NETWERK	14
3. RUIMTELIJKE HOOFDSTRUCTUUR	16
1. DE POLDER	16
2. DE NETWERKEN	20
3. STEDELIJK GEBRUIK	22
4. RUIMTELIJKE RESERVERINGEN EN UITVOERING	30
STRATEGISCHE RUIMTELIJKE RESERVERINGEN	30
UITNODIGING AAN DE STAD	31
DE ROL VAN DE GEMEENTE	32
BEHEER EN ONDERHOUD	32
RESERVERINGENKAART	33
KOSTENDEKKING, KOSTENVERHAAL EN ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID	34
TIJDELIJK GRONDGEBRUIK	34
MILIEUPARAGRAAF	34

Almere Principles als wenkend perspectief

In 2009 zijn de Almere Principles vastgesteld. Ze bieden een wenkend perspectief en geven houvast voor de samenwerking tussen de gemeente en de bewoners, bedrijven en bezoekers. Binnen het Masterplan Floriade 2022 zijn deze principes uitgewerkt voor het **‘Growing Green Cities’**-concept. Zij vormen een inspirerend vertrekpunt voor de omgevingsvisie.

- Diversiteit is van belang voor robuuste ecologische, sociale en economische systemen. **De ‘green city’ is een gedifferentieerde stad.**
- Het versterken van de identiteit van Almere is van belang voor de positie binnen de Metropool Regio Amsterdam (een economisch knooppunt, de poort naar Europa en de wereld met de rijke natuur van het Markermeer en de Oostvaardersplassen en de vruchtbare landbouwpolders van Flevoland). **De ‘green city’ is een verbonden stad.**
- De combinatie van stad en natuur genereert een unieke en duurzame omgeving, waarin mensen zich bewust zijn van en zich verbonden voelen met de natuur. **De ‘green city’ is een op natuur geïnspireerde stad.**
- Verdere innovatie van processen, technologieën en netwerken wordt aangemoedigd. Ook steunen wij experimenten en de uitwisseling van kennis. **De ‘green city’ is een intelligente en continu lerende stad.**
- Bij de ontwikkeling van de stad zijn gezonde systemen met ‘Cradle to Cradle’-oplossingen van belang. Dit geldt voor alle schaalniveaus en voor zowel ecologische, sociale als economische aspecten. **De ‘green city’ is een gezonde stad.**
- Om op de evolutie van de stad voort te bouwen is een ruime mate van flexibiliteit en aanpasbaarheid wenselijk. Dit biedt ruimte voor toekomstige generaties. **De ‘green city’ is een adaptieve stad.**
- Burgers zijn de drijvende kracht in creëren, houden en behouden van de stad. In een groene stad hebben mensen de ruimte om gezond te leven, zichzelf te ontplooiën, om hun mogelijkheden en vaardigheden zo veel mogelijk te benutten en om hun dromen werkelijkheid te maken. **De ‘green city’ is een stad gemaakt door mensen.**

Lees :
[Almere Principles](#)

Samenvatting

I.

De jonge stad Almere wordt langzaamaan volwassen. Een groot deel van de ruimtelijke en stedenbouwkundige structuur die in de jaren zeventig door de ingenieurs en de ontwerpers van de Rijksdienst voor de IJssel meerpolders (RIJP) op papier is gezet, is tot wasdom gekomen. Almere is geheel volgens plan uitgegroeid tot een moderne tuinstad van stadsdelen in een landschappelijk raamwerk van bossen, natuurgebieden, landbouwgronden en water – een tuinstad waar het groen en het blauw tot de voordeuren reiken, een tuinstad met aangename plekken en voorzieningen in de drukke Randstad, een tuinstad waar mensen met genoeg wonen, werken en recreëren.

In de Omgevingsvisie Almere – die de ruimtelijke koers voor de lange termijn beschrijft – is de blik dan ook voornamelijk gericht op dat zo gewaardeerde raamwerk van stadsdelen in een groen-blauwe structuur. In het boekje over De Almere Principles staat het als volgt: 'In een stad die als een bewuste schepping is ontstaan en die altijd in wording blijft, is het meer dan terecht dat wij ons tot het uiterste inspannen voor aanleg, onderhoud en verfraaiing van de bestaande en toekomstige stad.' Hiermee is niet gezegd dat Almere niet met nieuwe vraagstukken kampt. Als zoveel steden staat de meerkernige stad voor uitdagingen: de gevolgen van klimaatverandering, sociaaleconomische kwesties op wijkniveau en het streven naar economische groei. Daarnaast heeft Almere een woningbouwopgave van 60.000 woningen (vastgelegd in de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer) die vooral zijn beslag moet krijgen in nieuwe stadsdelen als Poort, Nobelhorst, Oosterwold en op termijn ook Pampus. Voor deze opgaven is in de op te stellen visie eveneens aandacht.

II.

De omgevingsvisie is een zogenoemde 'kapstoknota'. Dit houdt in dat andere (sectorale) nota's, programma's en visies van toepassing blijven. De omgevingsvisie – die de Concept Structuurvisie Almere 2.0 uit 2009 vervangt – vertelt het overkoepelende ruimtelijke verhaal voor het gehele grondgebied van de gemeente Almere.

De filosofie achter de omgevingsvisie is gebaseerd op twee principes. Allereerst schrijft de visie geen vaststaand eindbeeld voor dat op een bepaalde datum gerealiseerd moet zijn. Almere ontwikkelt zich spontaan en organisch, door ruimte te geven aan plannen, projecten en initiatieven die overal in de stad ontplooid worden. Daarmee vergroot de stad haar aanpassingsvermogen – en dat is het tweede principe. Door niet uit te gaan van blauwdrukken of vastgestelde programma's kan Almere steeds weer inspelen op onverwachte ontwikkelingen en verrassingen.

Deze twee principes – organische ontwikkeling en adaptief beleid – liggen ten grondslag aan de volgende vier uitgangspunten.

Ontwikkel en onderhoud het goede

Het klinkt zo simpel: hetgeen werkt en goed is, moet gekoesterd worden. Dat betekent dat het beheer en het onderhoud van het vastgoed en de openbare ruimte – dan gaat het om functionaliteit én waardering – van hoog niveau moeten zijn. Voor heel Almere geldt: veilig, ongeschonden en schoon.

Van tuinstad naar growing green city

Het tuinstadkarakter van Almere – de eerder genoemde opbouw van kernen in een groen-blauw raamwerk – is goud waard. De afwisseling van groen en rood, van landschap, suburbaniteit en stedelijkheid, van land en water, van stad en natuur wordt enorm gewaardeerd. Die verscheidenheid moet verder worden uitgebouwd, niet alleen vanwege de hoge leefkwaliteit – mensen zijn verknocht aan de natuur 'om de hoek', aan de weidse ruimte, aan het grote open water –, maar juist ook omdat een stad onder zeeniveau duurzaamheid hoog in het vaandel heeft staan.

Daarom is het concept van de *green city* geïntroduceerd. In deze benadering staan de vele betekenissen van groen centraal: hoe kan het groen gehandhaafd blijven en gebruikt worden voor voedselproductie, energiewinning, zorg, educatie, waterbeheer en recreatie? Almere ontwikkelt zich van een geplande en bedachte tuinstad tot een 'organisch groeiende' groene

stad – van een *garden city* naar een *growing green city*. De ambities achter dit concept zijn hoog: Almere is op termijn een stad die gezond voedsel, schone energie en zuiver water produceert, een stad waar afval als bouwstof wordt hergebruikt en kringlopen gesloten zijn, een stad die uitnodigt tot een gezonde levensstijl, met een rijkdom aan planten en dieren.

Onderscheidende positie in een metropolaan netwerk

Almere heeft een eigenstandige positie in de noordelijke Randstad, een gebied dat door het rijk gezien wordt als een economisch sterke regio met een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Vooral met betrekking tot dat laatste levert Almere een fundamentele bijdrage. De stad beschikt over een gemêleerd aanbod van woonmilieus die elders in de metropoolregio (de driehoek tussen Utrecht, Amsterdam en Almere) niet of nauwelijks aanwezig zijn. De diversiteit aan en de kwaliteit van Almeerse woonmilieus wordt versterkt door de ligging in een palet van bijzondere landschappen, zoals het water van het IJmeer en het Markermeer, de wildernis van de Oostvaardersplassen en de uitgestrekte landbouwpolders van het nieuwe land.

Bovenstaande is bevestigd in de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markeermeer: ‘Almere is een westelijk georiënteerde stad. Het is er prettig wonen, werken en recreëren. Almere is een volwaardig onderdeel van het mobiliteitsnetwerk van de Noordvleugel. Een IJmeerverbinding is hierbij een stip op de horizon.’

Uitnodiging aan iedereen – ruimte voor pioniers en experiment

Het speelveld van de ruimtelijke ordening is de afgelopen decennia enorm veranderd. Binnen dit nieuwe speelveld volgt Almere een eigen koers. De gemeente stimuleert bewoners, maatschappelijke organisaties, marktpartijen en ondernemers om met eigen initiatieven en projecten bij te dragen aan de ontwikkeling van Almere. Zo krijgen mensen de kans zich te ontplooien en eigen aspiraties na te streven, terwijl ze ook meebouwen aan de toekomst van hun stad. De ambitie tot gezonde en duurzame stedelijke groei, de ambitie om een *growing green city* te zijn moet hoe dan ook grotendeels door de Almeerders zelf worden nagestreefd. Deze denkwijze komt niet uit de lucht vallen. Natuurlijk zijn de economische crisis en de decentralisatiepolitiek van invloed geweest, maar in Almere geldt al langer de overtuiging dat het ‘stad maken’ – zeggenschap over wonen en werken – meer bij de mensen zelf moet liggen. Oftewel: er wordt pas gebouwd als sprake is van een concrete vraag. Dit heeft ertoe geleid dat de gemeente vol inzet op het ruimte geven aan (kleinschalige) initiatieven, op het vervangen van traditionele en veelal institutionele opdrachtgevers door een gevarieerde mix van initiatiefnemers en op het inwisselen van een door het aanbod gestuurd ontwikkelingsmodel voor een vraaggestuurd bouweconomie.

Dat ruimte bieden aan ideeën van anderen past overigens naadloos bij het karakter van de jonge stad. Pionierszin, vrij denken, initiatief en experiment liggen besloten in het DNA van Almere. De allereerste bewoners hadden lef: zij trokken naar de maagdelijke stad om een nieuw leven op te bouwen, in de omliggende polders bewerkten ondernemende en nieuwsgierige boeren de verse zeeklei tot vruchtbare akkers. Nog steeds bouwen nergens in Nederland zoveel mensen hun eigen huis als in Almere, terwijl veel bouwcollectieven en woningcorporaties ook na oplevering betrokken blijven bij het beheer van woningen en buurten. Almeerders komen zelf met antwoorden op vragen op het gebied van zorg, sport en wijkvernieuwing, ze bedenken zelf concepten op het gebied van duurzame energie, ICT, waterbeheer en natuurontwikkeling.

Niet voor niets ziet de gemeente de stad als broedplaats. Ondernemers, inwoners, studenten en onderzoekers verkennen in tal van projecten hoe het leven in de stad gemakkelijker, goedkoper en leuker kan worden, door onder meer gebruik te maken van technologische innovaties. Ook het onderwijs staat hoog op de agenda. Alleen onder goede leeromstandigheden kunnen de Almeerse jongeren zich maximaal ontplooien – zij zijn het toekomstige werk- en denkkapitaal voor de ontwikkeling en de vernieuwing van de stad, zij zijn de pioniers van morgen.

III.

De nadruk op het betrekken van inwoners en ondernemers – in de omgevingsvisie ‘uitnodiging aan eenieder’ genoemd – betekent niet dat de gemeente geen taken meer heeft.

Enerzijds ligt er de taak om goede initiatieven te ondersteunen en mogelijk te maken, anderzijds blijft de gemeente verantwoordelijk voor de aanpak van opgaven van publiek belang en de wettelijke toetsing van planologische procedures. Anders gezegd: de gemeente stimuleert ideeën en innovaties van anderen die bijdragen aan de totstandkoming van een gezonde en leefbare *green city*. Tegelijkertijd behoudt de gemeente de taak om kaders te formuleren waarbinnen initiatieven mogelijk zijn, om prioriteiten te stellen en om opgaven van collectief belang zelf ter hand te nemen.

Om dit handen en voeten te geven is een ruimtelijke hoofdstructuur vastgesteld. Deze hoofdstructuur toont – voor de lagen ‘polder’, ‘netwerken’ en ‘stedelijk gebruik’ – welke kwaliteiten en onderdelen van belang zijn en daardoor kaderstellend voor toekomstige projecten en initiatieven. De ruimtelijke hoofdstructuur is een bevestiging van de meest waardevolle elementen die de kenmerkende stedenbouwkundige opbouw van Almere in zich draagt. Het gaat dan om de afzonderlijke stadsdelen, het groen-blauwe raamwerk, de landelijke ontwikkeling van Oosterwold, het stadscentrum, de regionale verbindingen, de toeristische en recreatieve knooppunten en de vaarroute ‘de blauwe as’.

Daarnaast bevat de ruimtelijke hoofdstructuur enkele reserveringen die voortkomen uit eerdere beleidskeuzes. De reserveringen betreffen de totstandkoming van een aaneengesloten landschapsstructuur door de Eemvallei, infrastructurele projecten als de Stichtselijn en de IJmeerlijn en de verbreding van de A6 en de A27, bouwlocaties als Pampus, Overgooi en Twentsekant en mogelijkheden voor eventuele buitendijkse ontwikkelingen.

IV.

Per laag is geformuleerd welke opgaven de agenda van de stad bepalen. Voor de polderlaag gaat het om watervraagstukken (veiligheid en kwaliteit), de omgang met cultuurhistorie en kansen voor natuurontwikkeling. In de netwerklaag draait het voornamelijk om de functionaliteit van verkeerssysteem, de focus op duurzame en hernieuwbare energie en de kwaliteit van ICT-netwerken. Voor sommige opgaven staat de gemeente aan de lat, al betekent dat niet dat ideeën en projecten van anderen niet welkom zijn. Sterker nog, als het gaat om het ‘slimmer maken van de stad’ – automatische afvalsystemen, zelfregulerende straatverlichting – of de ambitie om op termijn energieneutraal te zijn – door de inzet van zonne-, warmte- en windenergie –, is de gemeente juist afhankelijk van de goede ideeën van inwoners, onderzoeksinstituten en ondernemers.

Vooraf in de laag van stedelijk gebruik geldt het adagium ‘mensen maken de stad’. Het is aan de inwoners en de ondernemers van de stadsdelen – met hun centra, woningen, voorzieningen en werklocaties – om de eigen toekomst vorm te geven, om samen aan de slag te gaan met vraagstukken op het gebied van bevolkingssamenstelling, de kwaliteit van de woningvoorraad, onderwijs, zorg, het winkelapparaat en de recreatieve, culturele en maatschappelijke voorzieningen.

De gemeente legt accenten die voortkomen uit het concept van de *growing green city*. Het gaat om *feeding, energizing, greening* en *healthy the city*. Dit betekent dat projecten en initiatieven met betrekking tot stadslandbouw, duurzame energie, vergroening en gezondheid extra aangespoord worden.

1. De kracht van de stad

De omgevingsvisie is een uitnodiging aan (toekomstige) bewoners en ondernemers om initiatieven te ontplooiën in onze stad en is een inspirerend houvast voor overheid en samenleving. Dit hoofdstuk beschrijft de filosofie en de wettelijke betekenis van de omgevingsvisie.

Uitnodiging aan eenieder

De mentaliteit van de pioniers heeft Almere nooit verlaten. Almere is en blijft een stad van experimenten, vrijdenkers en initiatiefrijke inwoners. Ook in de toekomstige ontwikkeling van Almere staat juist dit experimenteren en innoveren centraal. De rol van de overheid verandert van toetsend en ontwikkelend naar uitnodigend, faciliterend, stimulerend en kaderstellend waar nodig. Hierdoor ontstaat er ruimte voor initiatieven vanuit de samenleving, binnen de hoofdstructuur van de stad. Dit is mogelijk op grote en op kleine schaal. Feitelijk gaat het om ieder initiatief dat direct aansluit bij een concrete vraag, of dat nu één woning, dertig woningen, een maatschappelijke voorziening, horeca, een bedrijf of een winkel betreft. Zelfbouwers nemen een verantwoordelijkheid voor het beheer van de woning. Ook beleggers en woningcorporaties, partijen met eigen kapitaal, vertrekken niet na oplevering maar committeren zich langdurig aan de woning, de woonomgeving, de wijk en de stad. De eindgebruiker of zelfbouwer staat centraal in de sturingsfilosofie van Almere (principe 'De 'green city' is een stad gemaakt door mensen').

De omgevingsvisie vormt voor iedereen een uitnodiging om initiatieven te ontplooiën en plannen te verwezenlijken in onze stad. De ruimtelijke hoofdstructuur in deze omgevingsvisie vormt het kader; daarbinnen is er geen vaststaand en gefixeerd eindbeeld. In deze omgevingsvisie is geen fasering of programmering van de diverse functies vastgelegd. Ook is er geen vaste einddatum voor de ontwikkeling van de stad, want de stad kan zich spontaan en organisch ontwikkelen. Hiermee geeft het ruimte aan plannen, projecten en initiatieven die overal in de stad ontplooid worden. Dit betekent voor Almere een geleidelijke en continue aanpassing van de plannen door het benutten van kansen en door het inspelen op ontwikkelingen. De 'green city' Almere is een adaptieve stad.

Een omgevingsvisie richt zich specifiek op de fysieke leefomgeving als geheel en voegt verschillende terreinen samen zoals ruimte, water, milieu, natuur, gezondheid, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed. De visie moet noodzakelijke en gewenste ontwikkelingen stimuleren en de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving borgen. Een omgevingsvisie is het eerste instrument uit de nieuwe Omgevingswet - die naar verwachting in 2021 in werking treedt - waarmee de gemeente uitvoering geeft aan de Omgevingswet. Hiermee anticipeert de omgevingsvisie op de nieuwe Omgevingswet waarin de nadruk ligt op de ruimtelijke hoofdstructuur en niet op de programmatische invulling.

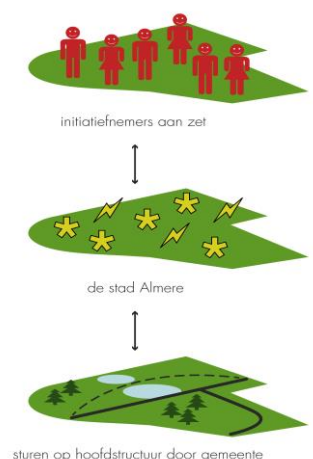
Uw rol én die van de gemeente

Deze omgevingsvisie gaat over allerlei gewenste ontwikkelingen die passen in de ruimtelijke hoofdstructuur en die deze versterken. De omgevingsvisie beantwoordt de vraag wat gezonde groei van de groene stad betekent. De vraag die daar direct aan gekoppeld kan worden, is: 'Wie gaat daar voor zorgen?'. De gemeente Almere heeft de laatste jaren goede ervaringen met initiatieven van particulieren, maatschappelijke en private partijen. Vooral daarom wil de gemeente in de toekomst een sterker beroep doen op burgers, professionele samenwerkingspartners en ondernemers.

Wettelijke betekenis omgevingsvisie

Deze omgevingsvisie is een visie op hoofdlijnen voor het gehele grondgebied van de gemeente Almere en heeft betrekking op alle aspecten van het gemeentelijk ruimtelijk beleid. De geldende structuurvisie (het Structuurplan Almere 2010) dateert van 2003 en vraagt op een aantal punten om actualisering. Met deze nieuwe omgevingsvisie wordt de Concept

'Het is 1975. In de nog lege Flevopolder staat een handjevol stacaravans bij elkaar te kleumen. Het Bivak is het onderkomen voor de kwartiermakers van het nog niet bestaande Almere. Drie Rijkspolitiemensen, twee medewerkers van nutsbedrijven, twee ambulancemannen en de conciërge van het houten gebouw De Haak dat als kantoor dienst deed. Eigenlijk zijn de Bivakkers de allereerste bewoners van Almere. In totaal 13 volwassenen en 9 kinderen. De kinderen gaan naar school in Muiderberg, waar de Bivakkers ook naar toe gaan voor een halfje wit.' (Canon Almere).

Lees ook:
[RRAAM](#)
[Intergemeentelijke](#)
[Structuurvisie Oosterveld](#)
[Programmalijnen Almere 2.0.](#)
[Actie-Agenda MRA](#)

Structuurvisie Almere 2.0 (2009) omgezet in een formele structuurvisie¹ volgens de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Hierin komt het recente ruimtelijke beleid samen, waaronder de programmalijnen van Almere 2.0 en de ontwikkelrichtingen van de Actie-Agenda Metropool Regio Amsterdam (MRA). Deze omgevingsvisie vervangt de Structuurvisie Almere 2010, de concept-structuurvisie Almere 2.0, het Structuurplan Almere Poort, het Structuurplan Almere Hout en het Structuurplan Overgooi. Deze structuurplannen worden met het vaststellen van de omgevingsvisie ingetrokken.

Deze omgevingsvisie kent een dakpanconstructie. Dit betekent dat andere beleidsnota's en structuurvisies onverkort van kracht blijven, tenzij hierboven aangegeven. Denk bijvoorbeeld aan de Rijkstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer en de intergemeentelijke Structuurvisie Oosterveld. Indien nodig en dienstbaar zullen voor specifieke thema's programmaplannen gemaakt worden (zoals voor geluid en water). Deze visie en alle doorverwijzingen naar onder- en naastgelegen beleidsnota's zijn digitaal toegankelijk. Hiertoe zijn verschillende links opgenomen in de kantlijn van de omgevingsvisie. Zo ontstaat een dynamisch digitaal systeem waarin steeds het meest actuele plan toegankelijk is.

Samenhang

De omgevingsvisie vormt samen met de gemeentelijke Investeringsstrategie LISA en de Programmaplannen een drieluik. De gezamenlijke ambitie is om Almere door te ontwikkelen tot een stad waar het prettig is om te wonen, te werken en te recreëren. Om hooggekwalificeerd personeel, bedrijven, kennisinstellingen en instituten uit binnen- en buitenland aan te trekken, wordt een diverse stedelijke omgeving ontwikkeld met nieuwe goed ontsloten hoogstedelijke en landelijke milieus. De nieuw te ontwikkelen stadsdelen passen in het unieke meerkernige stadsconcept. Almere is een evenwichtige stad met een diverse bevolking en goede voorzieningen op het gebied van cultuur, onderwijs, gezondheidszorg, sport en werkgelegenheid. Met haar jonge bevolking kan Almere human capital leveren aan de economie van de Noordelijke Randstad. Dit profiel zorgt voor een complementariteit in de Noordvleugel en daarmee voor een versterking van de internationale concurrentiepositie. Het gedachtengoed van de investeringsstrategie, de programmaplannen en de structuurvisie sluiten direct op elkaar aan. Het Fonds Verstedelijking Almere is één van de belangrijke instrumenten om deze gezamenlijke ambitie te realiseren. De samenhang en aansluiting tussen de drie wordt gevonden in:

- 'Growing Green Cities' en 'Almere Innovatief' (ruimte) voor het nieuwe pionieren als centrale thema's.
- Een sturingsfilosofie gericht op organisch ontwikkeling en adaptief beleid: "De Almeerder doet en vraagt, de gemeente verandert en ondersteunt."
- Een meerkernige stedelijke ontwikkeling (kernen in de stad / wijken in de stadsdelen).

Lokaal perspectief

Almere is een dynamische en vitale stad en wil dit blijven. Dit vereist dat Almere anticipeert op nieuwe ontwikkelingen met passende strategieën en maatregelen, zoals het inspelen op vragen uit de markt, behoud en versterking van kwaliteiten en doorontwikkeling van de stad. Deze omgevingsvisie gaat hierover. Het credo van de founding fathers (de grondleggers) was 'een landgoed voor 250.000 mensen', een plek in de drukke Noordelijke Randstad waar mensen met genoeg kunnen wonen, werken en leven. In Almere liggen de verschillende stadsdelen binnen een raamwerk van groen en water. Natuur en mogelijkheden voor recreatie zijn om en in de stad. In de stadsdelen komen de voordelen van stad en land bijeen, wat Almere tot een moderne representant van de 'Garden City' maakt.

Het speelveld is in de loop der jaren fors veranderd. Hierop reageert Almere door naast de planmatige ontwikkeling steeds meer ruimte te bieden aan 'organische ontwikkeling'. Deze

Lees ook:
[Programmaplannen PBS](#)
[LISA](#)

[Lees meer over de
focusgebieden in de
Programmaplannen PBS](#)

¹ Formeel-juridisch is dit document een structuurvisie conform de Wet ruimtelijke ordening. Anticiperend op de nieuwe Omgevingswet in 2021 gebruikt de gemeente Almere echter de term 'Omgevingsvisie' voor dit document. Door nu al te kiezen voor dit nieuwe instrument, bevestigt Almere haar vernieuwende aanpak.

organische ontwikkeling bepaalt steeds meer het ritme van de groei van de stad, bij nieuwbouw, beheer en onderhoud. Alle Almeerse wijken zullen veranderen en weer vernieuwen op basis van de kansen en marktpotenties van de gebieden zelf. Voor bepaalde gebieden van Almere is extra aandacht nodig; dit zijn de focusgebieden waarvoor een integrale en gezamenlijke aanpak nodig is. Hierbij wordt aangesloten op (maatschappelijke) vraagstukken in een gebied als opmaat tot vernieuwing en revitalisering.

Regionaal perspectief

Almere zal in de komende decennia ruimte blijven bieden aan de ontwikkeling van de Noordvleugel van de Randstad. Rijk en regio hebben onderzoek gedaan naar de manier waarop de voortdurende groei van de Noordvleugel kan worden opgevangen. In 2006 heeft dit geleid tot de Noordvleugelbrief van het kabinet. De Noordvleugelbrief en het vervolg daarop, het Urgentieprogramma Randstad (2007), schetsten wat er nodig is om de noordelijke Randstad in de toekomst aantrekkelijk te houden en verder te versterken. De toename van de woningbehoefte in de Noordvleugel in de komende drie decennia – tot 2040 – is op 439.000 woningen geschat (ABF Research, 2011; Primos- en Pearlprognoses). Het Rijk streeft naar een sterke internationaal concurrerende regio, waarin een aantrekkelijk vestigingsklimaat wordt gecreëerd met een goede bereikbaarheid en unieke natuur- en recreatiegebieden in en rond het Markermeer-IJmeer. Dat betekent een verdere groei van Almere.

Zo versterkt Almere haar zelfstandige en onderscheidende positie en een unieke identiteit binnen het polycentrische (veelkernige) stedelijke systeem van de Noordvleugel, op de Ontwikkelingsas Haarlemmermeer-Schiphol-Amsterdam-Almere en binnen de stedelijke driehoek Amsterdam-Almere-Utrecht. Op deze wijze kan Almere zoals de bedoeling is een structuurversterkende rol spelen voor de regio. Tevens kunnen kwetsbare landschappen op het 'oude land' worden behouden en versterkt.

Voor Almere staat de as Haarlemmermeer-Schiphol-Amsterdam-Almere centraal. Dit is de corridor met de grootste ruimtelijke dynamiek en met de belangrijkste opgaven voor verstedelijking en bereikbaarheid. In de Bestuursvereenkomst RRAAM en de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 zijn afspraken gemaakt over de realisatie van de uitbreiding. De Rijksoverheid Amsterdam-Almere-Markermeer uit 2013 beschrijft het toekomstperspectief voor Almere als *'een westelijk georiënteerde stad met circa 60.000 nieuwe woningen ten opzichte van 2010 en een forse groei van het aantal arbeidsplaatsen. Het is hier prettig om te wonen, te werken en te recreëren. Almere is volwaardig onderdeel van het regionale mobiliteitsnetwerk van de Noordvleugel. Een IJmeerverbinding met een hoogstedelijke ontwikkeling van Almere Pampus is hierbij de stip op de horizon.'* De gezamenlijke ambitie voor Almere staat daarmee robuust op de kaart als nationale opgave en heeft ook de status van 'Groot Project' van de Tweede Kamer gehad. Deze regionale overloop-functie blijft bestaan, maar is wel aan verandering onderhevig. De verdere groei biedt de kans om de stad gevarieerder en completer te maken, met onder meer extra werkgelegenheid en sociaal-culturele voorzieningen.

Het regionale toekomstperspectief gaat uit van de toevoeging van circa 60.000 woningen in Almere vanaf 2010 en een IJmeerverbinding. Dit toekomstperspectief is door de rijksoverheid in 2013 vastgelegd in de Rijksoverheid Amsterdam-Almere-Markermeer.

Lees meer over de positie en identiteit van Almere in [RRAAM](#)

Visie en borging ontwikkeling Almere Pampus

De gezamenlijke toekomstvisie van Rijk, regio en Almere doet heldere uitspraken over de ontwikkeling en positionering van Almere Pampus in de Noordvleugel. Voor Almere is de ontwikkeling van Almere Pampus onlosmakelijk verbonden aan een positief besluit over de IJmeerverbinding. Een IJmeerverbinding is vergunbaar bij de uitvoering van natuurmaatregelen voor het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) eerste fase (in het geval van een brug) en tweede fase (in het geval van een tunnel). Dit betekent dat de stedelijke ontwikkeling van Almere Pampus, de aanleg van een IJmeerverbinding en de uitvoering van TBES onlosmakelijk aan elkaar zijn verbonden. Met het Rijk is afgesproken dat besluitvorming over een IJmeerverbinding zal plaats vinden als Almere 25.000 woningen heeft gerealiseerd (vanaf 2010) én er zicht is op afronding van Amsterdam IJburg II. Dit betekent dus dat de besluitvorming over de stedelijke ontwikkeling van Pampus is uitgesteld.

Kijk ook op:
www.markermeerijmeer.nl/

Almere kan zelf geen besluit nemen over de stedelijke ontwikkeling van Pampus en dus ook niet planologisch-juridisch borgen. Voorafgaand hieraan dient het Rijk daartoe een MIRT-traject (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) te starten naar de IJmeerverbinding, waarvoor Almere geen initiatiefnemer is. Dit betekent dat de IJmeerverbinding dus ook niet in deze omgevingsvisie kan worden opgenomen. Daarnaast is/kan Almere niet verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de TBES eerste en eventueel tweede fase natuurmaatregelen, die weer de voorwaarden vormen voor de vergunbaarheid van de IJmeerverbinding. Rijkswaterstaat is als bevoegd gezag verantwoordelijk voor adequaat (natuur)beheer van het Natura 2000-gebied Markermeer-IJmeer. De ontwikkeling van Almere Pampus met 25.000 woningen en de IJmeerverbinding worden derhalve niet planologisch-juridisch geborgd in deze nieuwe omgevingsvisie, omdat de besluitvorming daarover nog moet plaats vinden. Let wel: Almere Pampus en de IJmeerverbinding zijn wél onderdeel van de toekomstvisie van deze omgevingsvisie en worden als zodanig beschreven en als reservering opgenomen in het onderdeel ruimtelijke hoofdstructuur én op de plankaart in de omgevingsvisie.

Totstandkoming en participatie

In deze omgevingsvisie zijn gemaakte beleidskeuzes verankerd in een open uitnodiging aan de stad. Over de diverse achterliggende beleidsstukken is uitvoerig met de stad en stakeholders gecommuniceerd. Een omgevingsvisie is inhouds- en vormvrij en kent geen procedureregels. De gemeente Almere heeft er voor gekozen de omgevingsvisie ter inzage te leggen conform haar Inspraakverordening. Ook hebben informatie- en consultatieavonden met zowel de stad als gemeenteraad plaatsgevonden.

2. ‘Growing Green Cities’

Dit hoofdstuk beschrijft de toekomstvisie van Almere als een stip op de horizon, zonder gefixeerd eindbeeld. De stad maken we samen: flexibel en adaptief. De tekst biedt de lezer, de gemeente en de toekomstige initiatiefnemer een beeld van de ambities en de kernwaarden voor een toekomstige ontwikkeling van Almere; het wenkende perspectief.

Van ‘Garden City’ naar ‘Growing Green City’

Almere is een stad van vernieuwing: een vitale stad waarmee het op allerlei manieren steeds beter gaat. De verdere ontwikkeling van Almere borduurt voort op de bestaande kernwaarden en potenties van de stad. Almere is een stad met een gevarieerde bevolking en goede voorzieningen op het gebied van cultuur, onderwijs, sport en gezondheidszorg. Het is een geliefde plek om te wonen en aantrekkelijk voor ondernemers en bedrijven om zich te vestigen.

Lees ook:

[Masterplan Floriade](#)
[Growing Green Cities](#)
[City Deal](#)

Almere bouwt voort op haar eigen kracht. De combinatie van stad en natuur heeft geleid tot een unieke en bestendige mix van het stedelijke en het natuurlijke weefsel en tot een verhoogd besef van de menselijke verbondenheid met de natuur. Groene ontwikkelingen krijgen ‘de ruimte’ in mentale zin doordat ontwikkelingen en initiatieven worden gestimuleerd en mogelijk gemaakt, maar ook ‘ruimte’ in fysieke zin doordat Almere voor deze ontwikkelingen een locatie aanbiedt. Het groen-blauwe raamwerk nodigt uit tot gezonde, duurzame en prettige vormen van wonen, werken en recreëren.

Door economische en demografische ontwikkelingen zal de toekomstige ruimtelijke vraag anders luiden dan in het verleden. Almere ontwikkelt zich daarom van een ‘Garden City’ naar een ‘Growing Green City’, het thema van de Floriade in 2022. Met Growing Green Cities draagt Almere bij aan oplossingen voor vraagstukken rondom voeding, de groene omgeving, energieproductie en gezondheid. Internationaal, als we in gesprek zijn met andere steden, praten we over vier speerpunten: Feeding, Greening, Energizing and ‘Healthying’ the City.

‘Growing Green’ Almere is niet alleen een ruimtelijk concept, maar ook een metafoor voor de sociale en economische aspecten. Het meerkernige stadsconcept, de gescheiden verkeersstructuur, de lage milieubelasting en het groen-blauwe raamwerk vormen kwaliteiten waarop voortgebouwd kan worden.

Ontwikkel en onderhoud het goede

In Almere zijn ontwikkeling en beheer onlosmakelijk aan elkaar verbonden. De doorontwikkeling van de stad vindt plaats in nauwe samenhang met de beheeropgave. De Almeerse wijken, bedrijventerreinen en stadsdelen verouderen, maar ze vernieuwen en transformeren ook door kansen en marktpotenties van de gebieden zelf. Dit is een natuurlijke vernieuwing van gebieden. Als gevolg van forse demografische verandering zal de vraag naar woningen en voorzieningen ook wijzigen. Hier moet bij de doorontwikkeling van de stad op worden ingespeeld. De vraag naar bijvoorbeeld seniorenhuisvesting in een bepaalde wijk wordt zo veel mogelijk in diezelfde wijk opgelost en met de mogelijkheden van nieuwbouw. Zo kunnen mensen blijven wonen in hun wijk. Dit beleidsthema vraagt nadere uitwerking.

Lees meer over de:

[Visie Beheer](#)

In de woon- en werkgebieden moet de basis op orde zijn: veilig, heel en schoon. Dit betekent dat het dagelijks beheer goed moet zijn en het groot onderhoud van zowel de openbare ruimte als het vastgoed tijdig moet plaatsvinden. Bij de openbare ruimte staat niet alleen het duurzaam in stand houden en verbeteren van de functionaliteit van de openbare ruimte centraal, maar ook het verbeteren van de maatschappelijke waardering. In de stad wordt gezocht naar nieuwe samenwerkingsvormen en nieuwe vormen van ontwikkeling en beheer van de stad.

Broedplaats: experimenten, innovatie en (economische) ontwikkeling

Almere is een stad waar je zelf kunt bouwen aan je toekomst en waar creatieve ideeën en innovatie aangemoedigd worden. Almere biedt, in tegenstelling tot vele steden die een lange

historie kennen, ruimte voor actuele inzichten en technische mogelijkheden. Pionieren en doorlopend innoveren behoren tot het DNA van Almere. (Collectief) particulier opdrachtgeverschap is inmiddels een begrip. De samenwerking met deze vele initiatiefnemers is cruciaal. De individuele initiatieven zijn veelal kleinschalig. In gezamenlijkheid leveren deze initiatieven een majeure bijdrage aan de doorontwikkeling van de stad.

Almere wil een stad zijn waar alle bewoners de kans krijgen en geprikkeld worden om zich maximaal te ontwikkelen. Onderwijs vormt hierbij een belangrijke sleutel. Almere beschikt met haar jonge bevolking over een bron van werk- en denkkapitaal en nieuwe ondernemers. Hoger onderwijs en gericht woonbeleid kunnen helpen om dit potentieel vast te houden. Stimulering van ondernemingszin in het onderwijs biedt enorme kansen in de ontwikkeling van de eigen kracht van mensen en hun talenten. Voor het aantrekken van jongeren en studenten is de aanwezigheid van hoger (internationaal) onderwijs cruciaal.

In 2017 is de Flevo Campus geopend: dé wetenschappelijke verzamelplek voor innovaties op het gebied van voedsel- en verstedelijkingsvraagstukken voor de toekomst. Onder het dak van de Flevo Campus brengt Almere studenten, onderzoekers en bedrijven samen om te onderzoeken en te testen hoe de voedselvoorziening in groeiende steden veranderd en vernieuwd kan worden. Het blijft niet bij onderzoek: Almere en omgeving zijn live praktijkwerkplaats voor testen, proberen en bouwen.

De campus biedt zowel ruimte aan een mengeling van onderzoek, onderwijs en ondernemerschap als onderzoeksfaciliteiten waar (startende) bedrijven gebruik van kunnen maken en waar onderzoeksresultaten toegepast kunnen worden. De campus biedt een research & development faciliteit voor het MKB en is daarmee een verzamelplek voor gerichte samenwerking tussen netwerken van mensen. Hiermee wordt de basis gelegd voor een krachtige ontwikkeling van de arbeidsmarkt en werkgelegenheid.

Logistiek & handel en de luchthavens Schiphol en Lelystad (opening april 2019) zijn van belang voor de economie van Almere. Een volwaardige luchthaven in Lelystad verstevigt de ruimtelijke en economische structuur van Almere. Er zijn positieve effecten te verwachten op de ontwikkeling van de werkgelegenheid in Almere en de regio. Dit is van groot belang bij de verdere ontwikkeling van Almere. In de stad wordt gestreefd naar een gedifferentieerd aanbod van werklocaties en een mix van functies. De talrijke innovatieve midden- en kleinbedrijven in Almere groeien door in hun markt. Het verbreden van 'excellent gastheerschap' en het doorontwikkelen van de clusteraanpak (samenwerking ondernemers, onderwijs- en onderzoekinstellingen en overheden in en om Almere) dragen eveneens bij aan een vitale economie en beogen een versterking van het bedrijvenlandschap. De clusteraanpak is gericht op thema's als gezonde jeugd, circulaire economie, Big Data en leisure. Internationaal georiënteerde bedrijven in Almere worden ondersteund met 'investor development' en buitenlandse handelsmissies.

Meerkernig in raamwerk van groen en water

De unieke inbedding van diverse Almeerse stadsdelen in een groen-blauw raamwerk vormt het goud van de stad. De inwoners zijn verknocht geraakt aan de ruimte, het vele groen, de goede basisvoorzieningen en het hun omringende water. Dit sluit aan bij het principe 'combineer stad en natuur'. Almere biedt ruimte voor diversiteit in een mix van culturen, wonen en werken, voorzieningen en mate van stedelijkheid, de mix van: hoog- en laagbouw, groen en rood, verdichting en verdunning, landschappelijkheid, suburbaniteit en stedelijkheid. Van belang voor een evenwichtige stad zijn de instroom (vanuit andere gemeenten) en doorstroom van mensen binnen de gemeentegrenzen van Almere. Hierin komt het principe 'koester diversiteit' terug.

De verscheidenheid moet toenemen door de ontwikkeling van stedelijkheid in het westen van Almere (met in de toekomst het nieuwe stadsdeel Pampus dat stedelijke signatuur heeft, waarbij er tevens nog de optie is dat er een eiland wordt ontwikkeld), een dynamisch én groen centrumgebied nabij het Weerwater met de nieuwe Floriadewijk en als laatste een landelijk stadsdeel in het oosten van de stad (Oosterwold). Het stadscentrum heeft daarbij als hoofdcentrum een functie voor de hele stad. Daarnaast zijn er in de verschillende stadsdelen

ECONOMISCH VITAAL

Lees meer in:
[Gemeentelijke Visie](#)
[Werklocaties en](#)
[Economische Agenda 2015 – 2019](#)

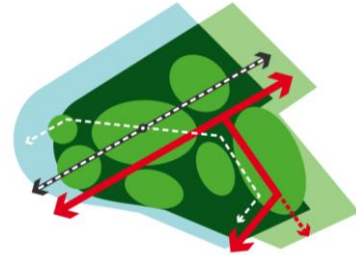
Lees meer in:
[Kleur aan Groen](#)

knooppunten en centra die specifieke ontwikkelingskansen bieden. Almere transformeert zich daarbij van een garden city naar een green city en krijgt meer variatie in stedelijke en landelijke leefmilieus. De lange kustlijn van Almere biedt voorts nog uitgelezen kansen voor de ontwikkeling van vrijetijdsbesteding en waterfrontontwikkeling.

Stad en natuur zijn hierbij op een bijzondere manier met elkaar verweven. Hierdoor is een stad ontstaan die mensen de kans biedt de natuur letterlijk 'om de hoek' te ervaren en te beleven. Almere wil stad en land meer met elkaar verbinden, onder meer door het gebruik van het groen-blauwe raamwerk. De overweldigende hoeveelheid groen die in Almere aanwezig is, wordt geactiveerd. Niet alleen fysiek, maar ook mentaal.

Verbonden met regio in metropolitane netwerk

Almere is complementair ten opzichte van andere delen van de metropool. Almere is gelegen te midden van unieke landschappen, zoals de uitgestrekte meren IJmeer en Markermeer, de Oostvaardersplassen (de nieuwe wildernis) en het grootschalig agrarisch polderlandschap met zijn openheid en windmolens. Door zich meer te associëren met deze landschappen versterkt de stad haar imago. Via de hoofdinfrastructuur is de stad ook fysiek verbonden met de regio via trein, auto, fietsen en bijvoorbeeld ICT netwerken.

VERBONDEN MET DE REGIO IN METROPOLITANE NETWERK

Er wordt veel waarde gehecht aan de regionale samenwerking en de samenwerking met Amsterdam. De verbindingen tussen Almere en de andere delen van het metropolitane netwerk zijn van groot belang (principe 'verbind plaats en context'), zoals ook is aangegeven in de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (2013): *'Het toekomstperspectief van het Rijk voor de Noordvleugel is een sterke internationaal concurrerende regio, waarin een aantrekkelijk vestigingsklimaat wordt gecreëerd met een goede bereikbaarheid en unieke natuur- en recreatiegebieden in en rond het Markermeer-IJmeer. (...) Het betekent een verdere groei van Almere met hieraan gekoppeld een verbetering van de bereikbaarheid tussen Almere en Amsterdam. Ook de infrastructuur tussen Almere en Utrecht dient op orde te zijn. Daarnaast zal er sprake zijn van een vooruitgang van de ecologische situatie in het Markermeer-IJmeer.'* De realisering van een IJmeerverbinding is hiermee onlosmakelijk verbonden.

Onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving toont opnieuw aan dat het lastig is om de kwalitatieve en kwantitatieve vraag naar ruimte exact te duiden. Op lange termijn blijft er echter sprake van een forse kwantitatieve vraag.

Lees meer in het:
Onderzoek [PBL](#) en [ABF](#)

Jaarlijks beschrijft Almere hoe lopende projecten op het gebied van woningbouw, werklocaties en detailhandel zich verhouden tot haar beleidsuitgangspunten en de actuele marktsituatie. Vanuit deze monitoring van de ontwikkelingen wordt de stedelijke programmering continu bijgesteld. Deze flexibele strategie (principe 'anticipeer op verandering') komt tot uiting in de organische en adaptieve ontwikkeling. Betaalbaarheid, diversiteit van woonmilieus en innovatie zijn hierin terugkerende en centrale thema's.

Betekenis van de IJmeerverbinding

De IJmeerlijn is een fysieke en mentale verbinding tussen Amsterdam en Almere. Deze verbinding versterkt de metropool en de Noordvleugel van de Randstad, regionaal, nationaal en internationaal. Het maakt een einde aan Almere als bandstad met de clustering van activiteiten langs de A6 en draagt bij aan het metropolitane netwerk. De lijn maakt de alzijdige ontwikkeling van Almere mogelijk, in combinatie met de Flevolijn, de A6 en de A27. Naast deze conceptuele betekenis zijn er concrete voordelen:

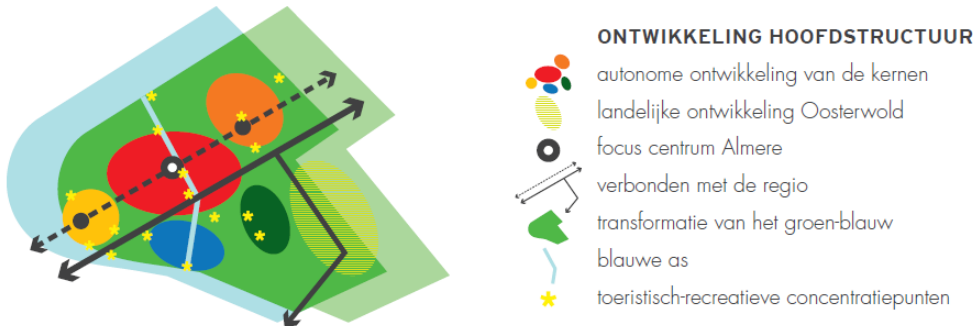
- Functioneel vergroot de verbinding het *daily urban system* van de honderdduizenden mensen die er wonen, werken en recreëren, wat de omvang en kracht van de metropool versterkt.
- Economisch betekent de verbinding dat de arbeidsmarkten beter met elkaar zijn verbonden.
- Sociaal-maatschappelijk krijgen inwoners een grotere keuzevrijheid in onderwijs, cultuur en recreatie.

Op basis van monitoring van de voortgang van verstedelijking in Almere en Amsterdam, beziet Almere of tempo en aard in de pas lopen met de MIRT-verkenning, de planuitwerking en de realisering van een IJmeerverbinding. Almere blijft met de partners in de bestuursovereenkomst in gesprek over de noodzakelijkheid van de IJmeerverbinding voor de ontwikkeling van Almere.

Lees meer in de
bestuursovereenkomst &:
[RRAAM](#)

3. Ruimtelijke hoofdstructuur

Dit hoofdstuk biedt de lezer, de gemeente en de toekomstige initiatiefnemer een handvat voor de mogelijkheden en onmogelijkheden van nieuwe ontwikkelingen. De ruimtelijke hoofdstructuur grijpt terug op eerder vastgestelde beleidsdocumenten. De hoofdstructuur is uitgewerkt voor 'de polder', de netwerken en het gebruik van de ruimte (stedelijk gebruik).

1. De polder

De polder kan bestaan doordat de dijken het gebied tegen buitenwater beschermen. Neerslag en kwel zorgen voor toevoer van water, het stelsel van vaarten, tochten en sloten, in combinatie met de gemalen houden het water in de polder op peil. Veranderingen in de ruimtelijke inrichting en het grondgebruik, bijvoorbeeld door stadsuitbreiding, vragen om continue aanpassing van het watersysteem.

Bodem

Almere ligt op de bodem van de voormalige Zuiderzee. De polder heeft een gemiddeld niveau van circa 4 meter onder NAP. Er wordt een sterke bodemdaling verwacht, die zich in enkele buurten al heeft ingezet. Afhankelijk van de locatie kan dit op basis van de meest recente inzichten oplopen tot circa 0,8 meter de komende 50 jaar. Het op orde brengen en houden van de dijken om het risico op overstromingen en wateroverlast te beperken, is dan ook een belangrijke opgave. De bodem van Almere kan worden gekarakteriseerd als vruchtbaar en schoon.

In de ondergrond van het oostelijk deel van Almere liggen een stroomgeul en de hierbij horende zijstroomgeulen van de vroegere Eem, een zone waar de rivier de Eem in het pleistoceen doorheen heeft geslingerd. Deze 'ondergrondse' Eemvallei en eventueel ook andere aardkundige waarden kunnen worden aangegrepen als basis voor de ontwikkeling van een nieuwe landschappelijke structuur.

Opgaven

- De kwaliteit van het stedelijke water is medebepalend voor de bruikbaarheid van dat water voor recreatie, watervoorziening, de gezondheid van ecosystemen en uiteindelijk de belevingswaarde van water in de stad. Het waterschap geeft voor de wateren aan wat de ecologische doelstellingen zijn en welke maatregelen daarvoor nodig zijn.
- Het veranderende klimaat biedt nieuwe vraagstukken voor de leefbaarheid van de stad. Ook de natuur zal zich moeten kunnen aanpassen aan de veranderingen. Voor de natuur is de verbinding tussen natuurgebieden van cruciaal belang voor het duurzaam veiligstellen van populaties. Maatregelen die nodig zijn voor onze leefbaarheid enerzijds en een gezonde (onderwater)ecologie anderzijds gaan goed samen.
- Blauw-groene buffers zorgen voor verkoeling, kunnen overschotten en tekorten vereffenen én zijn goed voor de ecologie. Daarvoor is een lokale invulling nodig van het netwerk van groen en natuur in aansluiting op de ecologische hoofdstructuur en Natura 2000. Daarbij zal er aandacht zijn voor het microniveau (van tuin, via straatgroen naar park) en het mesoniveau (van wijkgroen naar de grote kerngebieden). Naast het

Lees meer in het:
[RRAAM](#)

veiligstellen van gezonde plant- en dierpopulaties, is voldoende groen, van tuin tot park, van groot belang voor de opvang en drainage van water in de komende decennia.

Water : veiligheid, kwaliteit en overlast

Het systeem van de polder met een samenhangend stelsel van vaarten, tochten en sloten voorziet in een effectieve afvoer van kwel- en regenwater. De zandlagen waarop kan worden gefundeerd liggen vaak diep. De waterhuishoudkundige situatie vraagt op elk schaalniveau om afstemming, omwille van droge voeten.

Lees meer in het:
[Ecologisch Masterplan Almere](#)

Waterveiligheid is niet vanzelfsprekend. Het watersysteem krijgt meer dynamiek te verwerken, namelijk meer neerslag in kortere tijd en langere perioden van droogte en hitte. Uitgangspunt voor bebouwd gebied is en blijft dat er bij een neerslagsituatie met een kans van voorkomen van eens in de 100 jaar, geen inundatie (onderwaterzetting) mag plaatsvinden vanuit het oppervlaktewater. Door de voortschrijdende bodemdaling is dit een groter wordend vraagstuk, vooral voor het openbare gebied in Almere. De toenemende dynamiek heeft ook zijn weerslag op de watertoevoer en -afvoer naar het stedelijke gebied van Almere. Aandacht gaat daarbij uit naar het uitbreiden van de mogelijkheden voor waterberging.

Sinds 2017 zijn nieuwe wettelijke veiligheidsnorm voor de primaire waterkeringen van kracht. Die houden niet alleen rekening met de kans op een overstroming, maar ook met de schade die daardoor kan ontstaan. Daarom worden alle primaire waterkeringen beoordeeld aan de hand van de nieuwe normen. In 2050 moeten alle keringen aan de nieuwe norm voldoen. In een stad als Almere, waarin de ruimtelijke ambities zowel binnendijs als buitendijs liggen, en beleving van water een grote rol speelt, raken ruimtelijke ontwikkelingen en dijken elkaar letterlijk. Waar mogelijk, wordt hierin samengewerkt en samen ontwikkeld met waterschap en provincie. Wat betreft de buitendijkse ontwikkeling, is vroegtijdige betrokkenheid van beiden van groot belang. Ten eerste vanwege de nabijheid van de kering bij buitendijkse ontwikkelingen (keurzone) en tweede omdat, indien de provincie het betreffende gebied aanwijst als regionale kering, het waterschap de zorgplicht voor het betreffende gebied krijgt.

In Zuidelijk Flevoland, het oostelijk deel van Almere, is op een diepte van ongeveer 50 tot 300 meter een watervoerende laag (3e watervoerende pakket) aanwezig met een unieke voorraad zoet water. Het water is van een bijzonder hoge kwaliteit en is daarom in gebruik voor de drinkwaterwinning. Dit grondwater dient beschermd te worden en het doorboren van afdekkende/beschermende kleilagen is dan ook niet toegestaan.

Lees meer in het:
[Waterplan Almere 2017-2022](#)

De kwaliteit, de inrichting en het beheer van het stedelijke water zijn medebepalend voor de gezondheid van ecosystemen, watervoorziening, de bruikbaarheid van dat water voor recreatie en de belevingswaarde van water in de stad. Het stedelijk water heeft ook toeristische waarde. Bijvoorbeeld bij de Blauwe As waar naast de eerder genoemde gebruiksvormen de nadruk ligt op toeristisch/recreatief gebruik.

Opgaven

- De doorontwikkeling van Almere zal aanpassing en uitbreiding vragen van zowel het buitendijkse als het binnendijkse watersysteem, zodat dit systeem robuust en klimaatbestendig blijft. Dit geldt ook voor de afvalwaterketen. Het Deltaprogramma is leidend voor het klimaatbeleid in de Nederlandse steden. Hiertoe dient het grond-, oppervlakte-, hemel-, drink- en afvalwater in de stad als één samenhangend 'stedelijk watersysteem' te worden beschouwd, zodat er meer oplossingen in beeld komen. Almere en het waterschap moeten dit in ambities en doelen formuleren, zodat ook bewoners en bedrijven hun plannen hierop kunnen aanpassen.
- Met het Rijk is afgesproken dat voor de groei van Almere 700 ha buitendijks gebied mag worden aangelegd zonder dat hiervoor elders nieuw water hoeft te worden gerealiseerd. Er dient hierbij rekening te worden gehouden met Natura 2000 vereisten.

- De ambitie voor het Markermeer en IJmeer gaat uit van een vitaal gebied, krachtig genoeg om ontwikkelingen zoals klimaatverandering, verstedelijking en infrastructurele investeringen op te vangen. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat natuur, recreatie, infrastructuur en verstedelijking in samenhang worden ontwikkeld. Daarmee positioneren wij het Markermeer-IJmeer als Centraal Waterpark van de Noordvleugel.
- De 'Blauwe-As' is een recreatieve vaarverbinding die het Gooimeer en Almere Haven via het Weerwater, de Leeghwaterplas en de Noorderplassen met het Markermeer verbinden. Almere werkt aan het verbeteren van deze vaarroute. De Blauwe As ontwikkelt zich tot een gevarieerde route door waterrijk Almere en uniek door de afwisseling van stad en natuur. Hiermee vormt de as een belangrijk structurerend blauw element op de (mentale) kaart van Almere.
- Het Weerwater, de Noorderplassen en "tochten DE" (o.a. Galjoottocht) zijn aangewezen als KRW-water op basis van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Voor deze wateren heeft het waterschap KRW-doelen afgeleid. In samenspraak wordt continue gewerkt aan het verwezenlijken van de KRW-doelen.
- In het kader van het Rijk-regioprogramma Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM) is een samenhangend pakket maatregelen voorgesteld dat moet leiden tot een toekomstbestendig ecologisch systeem (TBES) voor het gehele IJmeer en Markermeer. Alle buitendijkse ingrepen op Almeers grondgebied dienen aan de TBES-doelstellingen te worden getoetst. Dit versterkt het metropolitane netwerk waar Almere deel van uitmaakt.

Luchtkwaliteit

Groei betekent meer inwoners, meer bedrijven, meer auto's en dus ook meer luchtverontreiniging. Flevoland doet mee aan het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Zo zorgen we ervoor dat de luchtkwaliteitsnormen met deze grootschalige ontwikkeling ook in de toekomst niet overschreden worden. De luchtkwaliteit in Flevoland voldoet overal aan de wettelijke normen voor luchtkwaliteit.

Lees meer in het:

[NSL](#)

Of kijk Op:

www.rivm.nl

'Hoe schoon is onze lucht'

Opgave

- Behoud of verbetering van de bestaande luchtkwaliteit.

Groen-blauwe raamwerk

De jonge beplantingen die twintig tot veertig jaar geleden werden aangelegd, zijn uitgegroeid tot een robuust stelsel van groengebieden dat Almere verbindt met de omgeving. Er ontstaat een uitgebreid en gevarieerd landschap, dat een natuurlijke netwerk vormt waarbinnen de meerkernige stad zich ontwikkelt. Dit groen-blauwe raamwerk bevat de natte natuurgebieden en plassen in het buitengebied en de grote landschappelijke structuren die de stad met haar omgeving verbinden (de bossen, parken en wettingen). Daarbij heeft Almere met ongeveer 400 verschillende boomsoorten een rijk bomenbestand. Om de diversiteit hiervan zichtbaar te maken zijn op enkele plekken in de stad speciale verzamelingen van uiteenlopende bomen aangeplant. Vanuit het groen-blauwe raamwerk vertakt zich het kleinschalige groen in de wijken: plantsoenen, speelveldjes en bosstroken. Deze verwevenheid is een belangrijke kwaliteit.

Lees meer in het:

Beleidsplan [Kleur aan Groen](#)

Opgaven

- Het bestaande groen-blauwe raamwerk wordt versterkt en doorontwikkeld, zodat de belevings- en gebruikskwaliteit toenemen. Dit volgt de dynamiek van zowel de stad als de natuur en de beplantingen. Hierbij dient bij de inrichting van het raamwerk ook aandacht te zijn voor mogelijk negatieve gezondheidseffecten zoals bijvoorbeeld blauwalg, eikenprocessierupsen en teken.
- De samenhang, herkenbaarheid en toegankelijkheid van de grote bossen en parken moeten worden vergroot. De bossen Almeerderhout en Pampushout grenzen aan de ontwikkellocaties Poort, Noorderplassen, Nobelhorst, Overgooi en Oosterwold. Zij bepalen in belangrijke mate de leefomgeving. Door aanleg van paden, routes en plekken worden de gebieden toegankelijk voor natuurbeleving, ontspanning en sport. Daarbij zal steeds aandacht zijn voor de ecologische samenhang. Er is een zekere robuustheid van

natuurgebieden nodig om stedelijk medegebruik mogelijk te maken. Als die robuustheid er is, dan bieden ze door hun omvang en ligging plaats aan stedelijke en regionale (recreatieve) programma's. In de randen van de bossen wordt gewerkt aan de verweving van stad en natuur.

- De inzet is het realiseren van een rondgaande wandel- en fietsroute in Weerwater: een breed pad in de oever direct langs het water, geflankeerd door bomen en waar mogelijk ingebed in weides, strand, bos en park. Het Weerwater is het centrale stadspark en vormt het blauwe hart van Almere, met aan de noordzijde het centrum en aan de zuidzijde de locatie voor de Floriade 2022.
- Een belangrijke keuze voor de groenstructuur en verdere ontwikkeling van Almere is de omkering van de stad, met als resultaat een stad die optimaal verbonden is met de omgeving. Aan de randen zijn daarvoor grootschalige ingrepen nodig. In Oosterwold wordt de stedelijke ontwikkeling verweven met landbouw, natuur en landschap. De visie voor Oosterwold is integraal: bebouwing én landschap. Bijzonder daarin is de langgerekte, slingerende structuur van de Eemvallei die midden in het gebied ligt. Deze vallei vindt zijn oorsprong in een afwijkende bodemstructuur. In deze zone is slechts een klein percentage bebouwing toegestaan en wordt ingezet op de ontwikkeling van nieuwe natuur en nieuw landschap. De unieke kwaliteit van het agrarisch middengebied wordt daardoor toegankelijk gemaakt en is een onderdeel van de stad. Ook de kustontwikkelingen dragen bij aan de omkering. Dat gebeurt met de ontwikkeling van Duin waar strand, watersport en cultuur hand in hand gaan en met de ontwikkeling van het Nationaal Park Nieuwland (in oprichting). Het Nationaal Park biedt Almere de kans om zich zowel met de buitendijkse als binnendijkse deltanatuur te verbinden (het Markermeer en de Oostvaarders- en Lepelaarplassen). Op langere termijn is het de uitdaging om de stad ook meer te verbinden met de Gooimeerkust en de Markermeerkust.
- De 'Trekwegzone', het gebied aan weerszijden van de A6 ter hoogte van Almere Buiten, is van belang om ecologische en recreatieve verbindingen mogelijk te maken of te houden tussen Oosterwold en Almere Buiten en tussen de grote groen- en natuurgebieden aan de zuid-oostzijde van Almere.
- De verbinding tussen de wijken en de groengebieden vereist een comfortabel netwerk van recreatieve routes (voet, fiets, vaar). Deze routes volgen bij voorkeur de groene wigenstructuur en de polderlijnen en verbinden het Weerwater met de stadsrand: de dijk, het buitenwater, de Oostvaardersplassen en het landelijke Oosterwold. Van belang zijn verder de iconen op de rand en aan het Weerwater. Bestaande iconen als De Oostvaarders laten zien dat de grens van stad en natuur zich bij uitstek leent voor het ontstaan van unieke, typisch Almeerse plekken, waar stedelijke voorzieningen als cultuur, educatie en leisure een plek vinden.

Cultuurhistorie

Al in de steentijd, 10.000 jaar geleden, werd het grondgebied van Almere en de rest van Flevoland gebruikt door mensen. Voor zover bekend woonde men destijds bij voorkeur op de hogere delen van het landschap. De archeologische vindplaatsen in Almere bevatten bijzondere resten die vertellen over het leven en landschap uit die tijd. De jongste vondsten dateren uit de Romeinse tijd. Scheepswrakken herinneren aan de periode van de Zuiderzee. Buitendijks liggen waarschijnlijk nog veel wrakken.

Er zijn historisch-geografische waarden, zoals het groen-blaauwe raamwerk van de stad en het werkeiland bij De Blocq van Kuffeler. Ook bovengronds bezit Almere waardevol erfgoed. Bijvoorbeeld bijzondere gebouwen uit de begintijd van de stad, zoals De Roef, De Hulk, Corrosia en Het Bivak met zijn haast mythische lading, omdat het de eerste onderkomens zijn van de pioniers van Almere, de Bouwexperimenten, bouw RAI, landschapskunst et cetera.

Opgave

- De cultuurhistorische eigenheid van het gebied kan een inspiratiebron zijn voor initiatiefnemers, eigenaren, ontwikkelaars en ruimtelijk ontwerpers bij de ruimtelijke

Kijk op:
[Archeologieverordening](#) en
[Archeologische beleidskaart](#)
[Monumentenverordening](#)
[Almere 2016](#)

ontwikkeling. Aanknopingspunten zijn te vinden in de geschiedenis, in aardkundige waarden en in ruimtelijke en sociale kenmerken.

Ecologie

Almere richt zich op een gezonde ecologie en de relatie van ecologie met de inwoners van de stad. Een gezonde ecologie en een goede biodiversiteit vergen meer dan de wet- en regelgeving; het vraagt namelijk om alertheid op kansen voor natuur.

Opgave

- Bij ieder plan of project wil Almere kijken hoe de natuur er optimaal van kan profiteren. Voorafgaand aan inrichting en beheer dient er ook al in de planvorming aandacht te zijn voor de ecologische kansen.

2. De netwerken

De laag 'netwerken' bestaat uit wegen, spoor, busbanen en fietsroutes, digi-infrastructuur en de energie-infrastructuur. Veranderingen vergen een forse investering en vergen een lange realisatietijd.

Wegen, spoor, busbanen en fietsroutes

De hoofdinfrastructuur bepaalt in belangrijke mate de mogelijkheden van verdere verstedelijking. Aangesloten wordt bij bestaande en in ontwikkeling zijnde infrastructuur. Deze infrastructuur bepaalt de bereikbaarheid en ontsluiting van gebieden. Dankzij de dreven, de spoorwegstations en de gescheiden busbanen en fietspaden is Almere goed bereikbaar voor alle vormen van vervoer. De infrastructuur van wegen (autosnelwegen, provinciale wegen), spoorwegen en stations en regionale fietsroutes heeft een belangrijke structurerende werking. De verkeersstructuur van de stad is specifiek ontworpen om een goede bereikbaarheid voor auto, fiets en openbaar vervoer te garanderen en tevens een zeer verkeersveilig systeem te maken. De gescheiden netwerken voor fiets, bus en auto zijn ook daadwerkelijk verkeersveilig, zo is de afgelopen dertig jaar gebleken. De kern van het basisontwerp is dat fiets- en busverbindingen zo direct mogelijk tussen stadsdelen en autoverbinding om de wijken heen zijn gelegd. Deze typisch Almeerse structuur heeft veel voordelen: zo is het busvervoer concurrerend, zijn de fietsroutes direct en vrijliggend en is de bereikbaarheid per auto en de doorstroming op de dreven zeer goed. Deze voordelen zijn in andere structuren niet zo gemakkelijk terug te krijgen. Handhaving van de uitstekende interne bereikbaarheid van Almere is een uitgangspunt.

Lees meer in het
[Mobiliteitsplan](#)
[MIPA](#)
[Actieprogramma veiligheid](#)

Opgaven

- Almere maakt integraal onderdeel uit van de polycentrische metropolitane regio. Er wordt gewerkt aan het versterken van de verbindingen en een hoogwaardig OV-netwerk. De belangrijkste hoofdinfrastructuur wordt gevormd door de A6, de A27 en de Flevospoorlijn. Ook de capaciteit van de Flevolijn is inmiddels vergroot. Daarnaast is de Flevolijn, door de opening van de Hanzelijn in 2012, doorgetrokken richting Zwolle/Noord-Nederland. Op termijn wordt de Utrechtse regio beter verbonden door het realiseren van de Stichtselijn (faseerbaar en opschaalbaar) en verbreding van de A27. Voor de Stichtselijn wordt één reservering opgenomen in de vorm van een regionaal systeem. De verbreding van de A6 naar Lelystad tezamen met een aparte afslag naar Lelystad Airport zorgt voor een betere bereikbaarheid van de luchthaven. De verbetering van het railnetwerk en de autosnelwegen A6 en A27 vallen onder verantwoordelijkheid van het Rijk.
- Vernieuwen van het station Almere Centrum en omgeving tot een gebied met een eigen identiteit als het visitekaartje van de stad overeenkomstig de ontwikkelingsfilosofie van 'knooppuntontwikkeling'.
- Almere is een onderdeel van het mobiliteitsnetwerk van de Noordvleugel. Een IJmeerverbinding is hierbij de stip op de horizon, gekoppeld aan de ontwikkeling van de locatie Almere Pampus. Het Rijk gaat uit van de IJmeerverbinding als voorkeursalternatief, zodra er 25.000 woningen in Almere zijn toegevoegd vanaf 2010 en er reëel

zicht is op de beoogde hoogstedelijke ontwikkeling van Almere Pampus (zie ook onderdeel twee van deze visie).

- De gemeente heeft vele voornemens om de bereikbaarheid per auto, fiets en openbaar vervoer van Almere ook binnen de stad op peil te houden. Uitgegaan wordt van het verder uitbreiden van het unieke gescheiden verkeerssysteem waaronder een hoogwaardig busnetwerk, gebiedsontsluitende dreven om woongebieden heen en veilige hoofdfietsroutes en snelfietsroutes in de nieuwe gebieden. De scheiding van fiets- en wandelroutes van het gemotoriseerde verkeer levert ook directe gezondheidswinst op door minder blootstelling aan uitlaatgassen, fijnstof en roet. Er komt een grotere nadruk op de goede inpassing van de infrastructuur in het stedelijke weefsel. In de stad komen meer snelfietsroutes van voldoende breedte, duidelijk herkenbaar, comfortabel en verkeersveilig. Het openbaar vervoer van en naar de stations wordt op het hoogwaardige peil gehouden of op een hoogwaardig peil gebracht.
- De nadruk ligt momenteel op de benutting van bestaande infrastructuur, het beter geleiden van het verkeer met slimme technologie en een goede informatievoorziening aan reizigers, alvorens tot aanpassing van de infrastructuur over te gaan. Voor de veiligheid richt de gemeente zich op veilige en prettige looproutes door de stad, het verbeteren van sociale veiligheid op fietsroutes en het bevorderen van verkeersveiligheid door infrastructurele maatregelen en voorlichting. Voor 'gezond op weg' zet Almere in op het stimuleren van fietsgebruik en het verbeteren van de doorstroming op de hoofdinfrastructuur door betere benutting en slim geleiden van het verkeer met nieuwe technologieën. Het opwaarderen van de fietsinfrastructuur wordt gelijktijdig uitgevoerd met groot onderhoud, waardoor er efficiënt werk met werk gemaakt kan worden.
- Het versterken van het fietsnetwerk en -gebruik. De fiets is dé manier van verplaatsen in een gezonde stad. Het is de meest milieuvriendelijke manier van verplaatsen: geen verbruik van fossiele brandstoffen, geen emissie van gassen of geluid. Het is een gezonde manier van verplaatsen voor zowel de stad als het individu. Onderdeel hiervan is het tot stand brengen van een metropolitaan fietsnetwerk.

Lees meer over het
[Programma Electric Freeway](#)

Digi-infrastructuur

Met digi-infrastructuur streeft de gemeente naar slimmere oplossingen. De overheid is een facilitator bij dergelijke opgaven.

Opgaven

- Almere werkt aan een efficiënt stadsbeheer, innovatie en duurzame ontwikkeling van de stad door slimme verbindingen. Voorbeelden zijn de bouw van woningen met eigen energieproductie, energie- en afvalbeheer en slimme straatverlichting. Deze aanpak moet ook leiden tot een open stedelijk ICT-platform voor nieuwe mogelijkheden in gebiedsontwikkelingen, bijvoorbeeld in Almere Centrum Weerwater en Almere Oosterwold. Almere heeft nu al overal glasvezel en Wifi wordt uitgerold in het stadscentrum. Ook vindt de uitrol plaats van een zogenaamd LoRa-netwerk (Long Range) voor IoT (Internet of Things), het netwerk voor sensor technologie. LoRa is een telecommunicatienetwerk geschikt voor langeafstandscommunicatie met weinig vermogen. Aanvullend gaat onderzocht worden welke mogelijkheden LiFi ('Light Fidelity'; verzenden van data via licht) biedt.
- Ook de Floriade richt zich op het kansrijke snijvlak van innovatie, ICT, technologie, de stad en tuinbouw. De Floriade-partners nemen daarbij deel aan de ontwikkeling van het kenniscluster op het gebied van de 'groene stad met gezonde en duurzame systemen'. In de plannen zijn nog meer ontwikkelingslijnen aangegeven. De focus ligt in eerste instantie op de zorgsector, maar ook de ontwikkelingen in de mediasector bieden kansen.

Energie-infrastructuur

Almere wil veel meer duurzame energieproductie mogelijk maken en streven is om op termijn energieneutraal te zijn. Op deze wijze kan Almere een bijdrage leveren aan het inperken van de klimaatverandering door fossiele energiecentrales, maar evenzeer om minder afhankelijk te zijn van (buitenlandse) energie en vanwege de kansen voor onze kenniseconomie bij investeringen in nieuwe energie. Dit kan op meerdere manieren.

Lees meer over het
[Programma Energie Werkt!](#)
[Almere 2.0.](#)
[Masterplan Floriade 2022](#)

Opgaven

- Almere zet in op zon-, warmte- en windenergie. Dit betekent dat er naar diverse mogelijkheden van duurzame energie wordt gezocht. Het gebruik van bodemenergiesystemen maakt hier deel van uit. Er ligt een goede kans voor Almere om in de ultradiepe ondergrond gebruik te maken van geothermie. Met inzet van Energy on Upcycling wordt hier ingezet om te komen tot een succesvolle proefboring. Indien dit slaagt, kan tot de helft van de stad voorzien worden van duurzame warmte uit de ondergrond. Het gebruik van hernieuwbare bronnen en buffers (zon en wind, grondwater en warmte) boven eenmalig gebruik (delfstoffen, permanente opslag) en het benutten van de ondergrond ten behoeve van duurzaamheidsdoelen gaat voor economisch gewin.
- Acties voor een 'meer energieneutraal Almere' zijn ook gericht op specifieke doelgroepen, zoals scholen, verenigingen, bewoners en bedrijven. In een energieneutrale stad zorgen gemeente, bedrijven, instellingen en consumenten zo veel mogelijk samen voor het produceren, delen en verantwoord gebruiken van duurzame energie. Voor deze energietransitie richting energieneutrale stad is geconstateerd dat het vervangen van de huidige twee oudere windparken in Almere minimaal vereist is en mogelijk nog een derde windpark. Dit levert minimaal 75 MW aan vermogen op, goed voor het huidige elektriciteitsverbruik van 45.000 huishoudens. De huidige windturbinelocaties Windboog (langs de A27) en Jaap Rodenburg (in Pampus) zouden dus als onderdeel van de energie-infrastructuur van Almere vervangen moeten worden. Ook bij de bedrijventerreinen buiten de woonkernen is een windpark mogelijk op voldoende afstand van grootschalige woningbouw (1.500 m).
- Daarnaast is tijdelijk (voor een periode van 20 tot 25 jaar) ruimte te reserveren voor zeker 70 ha aan zonnenvelden op reservelocaties of braakliggende gronden. Dit levert stroom op voor het huidige elektriciteitsverbruik van zo'n 10.000 huishoudens.
- Besparing van energieverbruik wordt vormgegeven via gebouwgebonden maatregelen (ontwerp, maatvoering en isolatie) en opslagsystemen, afstemmen van opwekking en verbruik en het verminderen van verliezen in netwerken. Voor belangrijke energienetwerken in de stad, zoals het hoofdelektriciteitsnet en eventuele buffer- en onderstations, worden ruimtelijke reserveringen gehandhaafd of aangevuld.

3. Stedelijk gebruik

De stedelijke gebruikslaag (ruimte voor wonen, werken, recreëren, landbouw) van de hoofdstructuur van Almere bestaat uit de meerkernige opzet van Almere met bijbehorende centra en stadsdelen met een mix van functies, verweven met groen en water en binnen een groen-blauw raamwerk. De stadsdelen kennen bij voorkeur een grote diversiteit, binnen de kernen en tussen de kernen of stadsdelen. De stedelijke ontwikkeling vindt plaats in nauwe samenhang en afstemming met de bijbehorende voorzieningen. Diversiteit is een mogelijk middel om een evenwichtige bevolkingssamenstelling te stimuleren. Met de aankomende vergrijzingsgolf dreigt de bevolkingsopbouw uit evenwicht te raken. Instroom van de doelgroepen jongeren, gezinnen en hoogopgeleiden is nodig voor meer evenwicht. Een evenwichtiger bevolkingsopbouw betekent ook meer draagvlak voor een gevarieerd centrum en een diversiteit aan winkels en voorzieningen. Naast de inwonersaantallen en bevolkingsopbouw qua leeftijd kunnen ook etnische en culturele verschillen en behoeften van mensen met een beperking resulteren in specifieke vraag en behoeften. Dit biedt kansen en uitdagingen voor de doorontwikkeling van de stad.

Wonen en werken

Het onderscheid tussen woon- en werkgebieden wordt als gevolg van maatschappelijke veranderingen steeds kleiner. Functiemening past binnen de filosofie van de omgevingsvisie waarin bewoners, bedrijven en bezoekers zo veel mogelijk zelfstandig invulling geven aan hun ruimte behoefte. De mogelijkheden van functiemening mogen geen (grote) risico's opleveren voor de veiligheid en gezondheid.

Er blijft volgens de meest recente bevolkingsprognoses behoefte aan (betaalbare) nieuwbouw in Almere. Daarnaast is er kwalitatieve vraag bestaande uit bijvoorbeeld de wens dat oudere mensen willen blijven wonen in hun wijk en de groei van kleinere huishoudens. Omdat het

Lees meer in:

MPGA
[BVR Stedelijke Programmering](#)

tempo en de vertaling van behoefte naar bepaalde locaties, woningtypes en woonmilieus niet op voorhand vast staan, wordt stapsgewijs gewerkt om de ruimte te creëren om deze veranderende vraag op te vangen. De strategie is zodanig dat adequate, financieel en sociaal verantwoorde groei mogelijk is, afhankelijk van de situatie op de woningmarkt. De feitelijke realisatie van woningen is afhankelijk van vraag en aanbod op de woningmarkt. Dit past binnen het uitgangspunt van een organische ontwikkeling, waarbij er veel ruimte is voor kleine partijen en eindgebruikers. Zo wordt ruimte geboden voor experimenten, innovatie en (economische) ontwikkeling.

Met de groei van de stad zullen Almeerse bedrijven verder groeien en zal er een vraag zijn van nieuwe bedrijven die zich van buiten Almere in de stad vestigen. Dat zal plaatsvinden op formele werklocaties, zoals bedrijventerreinen, kantoorlocaties en centrumgebieden, maar ook steeds meer (kleinschalig) in woongebieden. Maar ook Almere kent langdurige en omvangrijke leegstand. Transformatie en 'verkleuring' zijn daarbij oplossingen om dit samen met de markt te verwezenlijken. Om op de toekomstige gedifferentieerde vraag te kunnen inspelen, zal een palet aan diverse vestigingsmogelijkheden en -milieus moeten worden geboden. Het bieden van ontplooiingsmogelijkheden voor bedrijven maakt de stad completer en leefbaarder.

Lees meer in:
[Intergemeentelijke
Structuurvisie Oostervold
Bestuursconvenant Almere
Centrum Weerwater
Masterplan Floriade
Woonvisie Almere 2.0
Feiten en cijfers in Almere](#)

Opgaven

- De Floriade en de verdubbeling van de A6 geven de ontwikkeling van het gebied Centraal Almere een impuls. Voor de omgeving van de Floriade 2022 wordt een kansenstrategie gevolgd. De Floriadelocatie leent zich voor een gemengd stedelijk programma met een groene uitstraling. Daarnaast is er ruimte voor ontwikkeling in Oostervold voor de ontwikkeling van een landelijk woonwerkgebied met behoud van het groene en agrarische karakter. Conform de ontwikkelingsstrategie zijn private en particuliere initiatiefnemers hier in de lead.
- De gemeente heeft negen focusgebieden benoemd waarvoor een integrale, gezamenlijke aanpak nodig is. De keuze voor negen focusgebieden komt voort uit continue gesprekken met Almeerders en lokale partners, uit de wijkpeiling en de straatkubus die wijzen op kwetsbaarheden en kansen en uit de verantwoordelijkheid voor het afmaken van eerder ingezet beleid. Daarnaast komt de keuze voor gebieden voort uit vraagstukken die zich in Almere in de nabije toekomst voordoen, waar gezamenlijk experimenteerruimte voor gezocht wordt om te bezien hoe het beste met deze vraagstukken omgegaan kan worden (bijvoorbeeld Waterwijk 'seniorproof').
- Doorontwikkeling van het stedelijke gebied, inclusief de (on)mogelijkheden van functiemening, verdichting, blijven wonen in de wijk en ruimte voor experimenten, innovatie en (economische) ontwikkeling.

Wonen en zorg

Mensen willen zelf, en moeten van de overheid, zo lang mogelijk zelfstandig wonen en leven. De vergrijzing, die vanaf 2020 ook voor Almere van betekenis is, vraagt om een tijdig anticiperen op de inrichting van de openbare ruimte en om de aanwezigheid van de gevraagde maatschappelijke diensten en voorzieningen het gebied van gezondheid, bewegen en ontmoeten. Voor de doelgroepen senioren geldt dat de aanwezigheid van voorzieningen zoals winkels, gezondheidszorg, ontmoetingsplekken in de buurt essentieel is om zelfstandig te kunnen wonen. Hiermee wordt bijgedragen aan de inclusieve samenleving, waarin iedereen blijft meedoen.

Lees meer in:
[Kadernota sociaal domein](#)

Opgaven

- Een woningvoorraad met voldoende geschikte woningen, waarin (zware) zorg geleverd kan worden zodat de bewoners daar zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Inbreiding binnen buurten en wijken is daarbij een van de opgaven evenals aanpassing van de huidige woning en het bevorderen van de doorstroming. Een integrale aanpak van preventie- (gezondheid) welzijn – wonen – zorg is ondersteunend hierbij.
- Voldoende groepswoningen of woningen in elkaars nabijheid voor begeleid (semi)zelfstandig wonen van (jong)volwassenen. Het gaat om (jong)volwassenen met een

lichamelijke en/of verstandelijke beperking en om (jong)volwassenen met een psychosociale en/of psychiatrische problematiek die begeleiding nodig hebben in het zelfstandig leven en wonen.

- Faciliteren van (particuliere) initiatieven op gebied van wonen en zorg (inclusief woonzorgcentra 'nieuwe stijl').
- Invulling geven aan de inclusieve samenleving waarbij gezondheid en toegankelijkheid belangrijke pijlers zijn.

Centrale voorzieningen

Almere bestaat uit meerdere stadsdelen en bijbehorende stadsdeelcentra. De aanwezigheid van voorzieningen is één van de aantrekkelijke vestigingsfactoren van de stad. Het stadscentrum in Almere Stad wordt daarbij beschouwd als het knooppunt met een stedelijke en regionale aantrekkingskracht. Dit betekent onder andere dat diverse stedelijke voorzieningen zijn geclusterd in het stadscentrum. Maar ook dat het stationsgebied en het Weerwater een ruimtelijke impuls krijgen.

Opgaven

- Versterking Almere Centrum als hoofdcentrum en kloppend Hart van de Stad.
- Functiemenging in het centrale stadscentrum en in stadsdeelcentra.
- Inventariseren van binnenstedelijke locaties die beschikbaar komen voor ontwikkeling.

Detailhandel

Het streven in het detailhandelsbeleid is om op elk moment voldoende geschikt locatieaanbod te hebben voor alle detailhandelssegmenten (dagelijks, recreatie en doelgericht). Dit wordt geboden in of aan de bestaande winkelcentra en bij voorkeur in verschillende prijssegmenten. De kwaliteit is daarbij leidend. Op het gebied van detailhandel is het stadscentrum eveneens het centrale winkelcentrum van Almere met een gemeentebrede verzorgingsfunctie. Wat betreft de perifere detailhandel kiest de gemeente ervoor om naast de bestaande ontwikkelruimte voor retailcentra geen nieuwe ruimte te creëren. Daarnaast is er aandacht voor de complementariteit met winkelcentra met een stadsdeelverzorgende functie. De afronding van het centrum in Almere Buiten heeft prioriteit.

Lees meer over de:
[Detailhandelsvisie Almere](#)

Opgave

- Complementariteit versterken van winkelcentra met een sterke positie voor Almere Centrum als hoofdcentrum en afronden centrum Almere Buiten. Het stadsdeel Almere Poort heeft nog geen aanwijsbaar centrum. Inmiddels is in Olympiakwartier Oost een centrumplek gekozen. Voor Almere Haven Centrum zijn plannen voor doorontwikkeling tot attractief stadsdeelcentrum.

Sociaal-maatschappelijke voorzieningen

Almere streeft er naar om naast de voorzieningen in het stadscentrum in de stadsdelen basisvoorzieningen aan te bieden, zoals gezondheidscentra, basisscholen en buurtontmoetingsruimtes. In een stad met een bevolkingssamenstelling die in verscheidenheid toeneemt (ouderen, jongeren, lage en hogere inkomens, groepen met uiteenlopende culturele achtergronden en leefstijlen) vervult het voorzieningenniveau een sleutelrol. Korte afstanden zijn van belang.

Opgave

- Het behouden van het sterke en brede voorzieningenpakket en dit zelfs verder uitbreiden en verdiepen. Dat geldt voor de voorzieningen in de wijk, de stedelijke voorzieningen en de regionale voorzieningen waarmee Almere zich onderscheidt van andere steden.

Culturele voorzieningen

Een onderscheidende culturele infrastructuur en een bruisend cultureel leven is een onmisbaar onderdeel van een aantrekkelijke stad zowel voor de bestaande als nieuwe inwoners. Een eigen identiteit op het gebied van kunst en cultuur is ook relevant voor de

Lees meer in:
[Programmalijnen Almere 2.0.](#)

positie van Almere als onderdeel van de gehele metropoolregio. Cultuur draagt namelijk in belangrijke mate bij aan de identiteit, leefbaarheid en diversiteit en aan de persoonlijke ontwikkeling en tevredenheid van bewoners. Ook is het een belangrijke economische factor. Het streven is gericht op een toereikend, bij de vraag aansluitend aanbod. Op wijkniveau wordt gestreefd naar een passend aanbod op school en in andere samenwerkingsverbanden. Stedelijke en bovenwijkse culturele voorzieningen worden in principe geclusterd in het centrum. Fysiek gezien vraagt het om flexibele gebouwen waarin het aanbod kan variëren, zowel centraal stedelijk als in de wijken. Daarnaast is in het centrum de aantrekkelijkheid van de omgeving belangrijk. Tot slot richten we ons in de Kustzone Poort op het versterken van natuur- en cultuurrecreatie. Hier zijn kansen om te komen tot een culturele broedplaats met betekenis voor de stad en de regio.

Opgaven

- Bevorderen vraag gestuurd aanbod en het faciliteren van functiemenging en combinaties van activiteiten door flexibele bouw.
- In het kader van het programma Almere 2.0 gaan de gemeente Almere en provincie Flevoland aan de slag met twee sporen voor de culturele ontwikkeling in het stadscentrum. Enerzijds richten we ons op de ambitie van een (dependance van een) nationaal museum en anderzijds op de uitwerking van initiatieven die het in zich hebben om uit te groeien tot een bovenregionale voorziening. Daarnaast wordt ingezet op een culturele broedplaats in de Kustzone Poort.
- Samenwerking met de Metropool Regio Amsterdam op het gebied van cultuur.

Onderwijs

Een sterke, diverse en kwalitatief hoogwaardige (internationale) onderwijsinfrastructuur is een levensader voor elke stad. En ondanks de tendens van digitalisering en virtueel leren, blijft er behoefte aan fysieke ontmoetingsplekken voor leerlingen en studenten. Onderwijsvoorzieningen hebben een belangrijke buurt- en wijkontwikkelingsfunctie en dragen dus bij aan de ontwikkeling van de stad als geheel.

Opgaven

- Versterking van de leer- en werkomgeving. Verandering in de spreiding van onderwijslocaties: van buurt- naar wijkniveau in vergrijzende wijken.
- Opstellen van een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs vanuit een sterke vervlechting van de onderwijsfunctie met andere maatschappelijke functies en vertaling in gezamenlijk gebruik locaties, bijvoorbeeld het stadscentrum als concentratieplek voor hoger onderwijs (stadscentrum als campus).
- Groenonderwijs in combinatie met stadslandbouw en duurzaamheidsontwikkelingen: een interessante groeimarkt passend bij Almere en 'Growing Green'- en de Floriade-ontwikkeling. Een sleutelproject is de Flevo Campus die in 2017 van start is gegaan: dé wetenschappelijke verzamelplek voor innovaties op het gebied van voedsel- en verstedelijkingsvraagstukken voor de toekomst. De campus biedt een research & development faciliteit voor het MKB en is daarmee een verzamelplek voor gerichte samenwerking tussen netwerken van mensen.

Toerisme en recreatie

Almere wil ruimte bieden aan toeristisch-recreatieve ontwikkelingen en initiatieven. Het groene en unieke karakter van Almere levert een bijzondere bijdrage aan het toerisme in de Metropool Regio Amsterdam. Toerisme en recreatie zorgt ervoor dat bezoekers kennis maken met Almere en dat bewoners en bedrijven zich hier graag vestigen. Het zorgt bovendien voor een gedifferentieerde stad, waar het fijn is om te wonen, te werken en te recreëren.

Een sterke toeristische sector levert de stad veel op maar vraagt ook om investeringen van zowel de overheid als het bedrijfsleven, al dan niet gegoten in een publiek-privaat samenwerkingsverband. Daarnaast dienen locaties beschikbaar te worden gesteld die aansluiten bij de wensen van de sector. Almere kiest daarom voor het benoemen van kansrijke 'toeristisch/recreatieve concentratiegebieden', de sterren op de kaart van deze omgevingsvisie. Deze locaties zijn van stedelijke en regionale betekenis voor de stad en

Lees meer over:

[Kansenkaart Vrijtijdseconomie](#)

[Actie-agenda MRA](#)

[Agenda Toerisme en Recreatie](#)

bieden kansen voor toeristisch recreatieve doorontwikkeling. Een aantal van deze plekken is tevens opgenomen in het programma van het 'Fonds Verstedelijking Almere' en in de 'Agenda Toerisme en Recreatie 2016-2022'. Naast plekken richt Almere zich ook op de thema's shoppen, architectuur, waterrecreatie, natuur en evenementen.

Opgaven

- Ruimte bieden aan de kansrijke 'toeristisch/ recreatieve concentratiegebieden' voor inwoners, bezoekers uit de regio en toeristen;
- Versterken van de kansrijke thema's.
- Samenwerking met de Metropool Regio Amsterdam op het gebied van toerisme.
- Opstellen van regionale accommodatiestrategie.
- Versterking toeristisch-recreatieve verblijfsplekken zoals de kust bij Duin en de poort naar het Nationaal Park Nieuw Land (in oprichting).

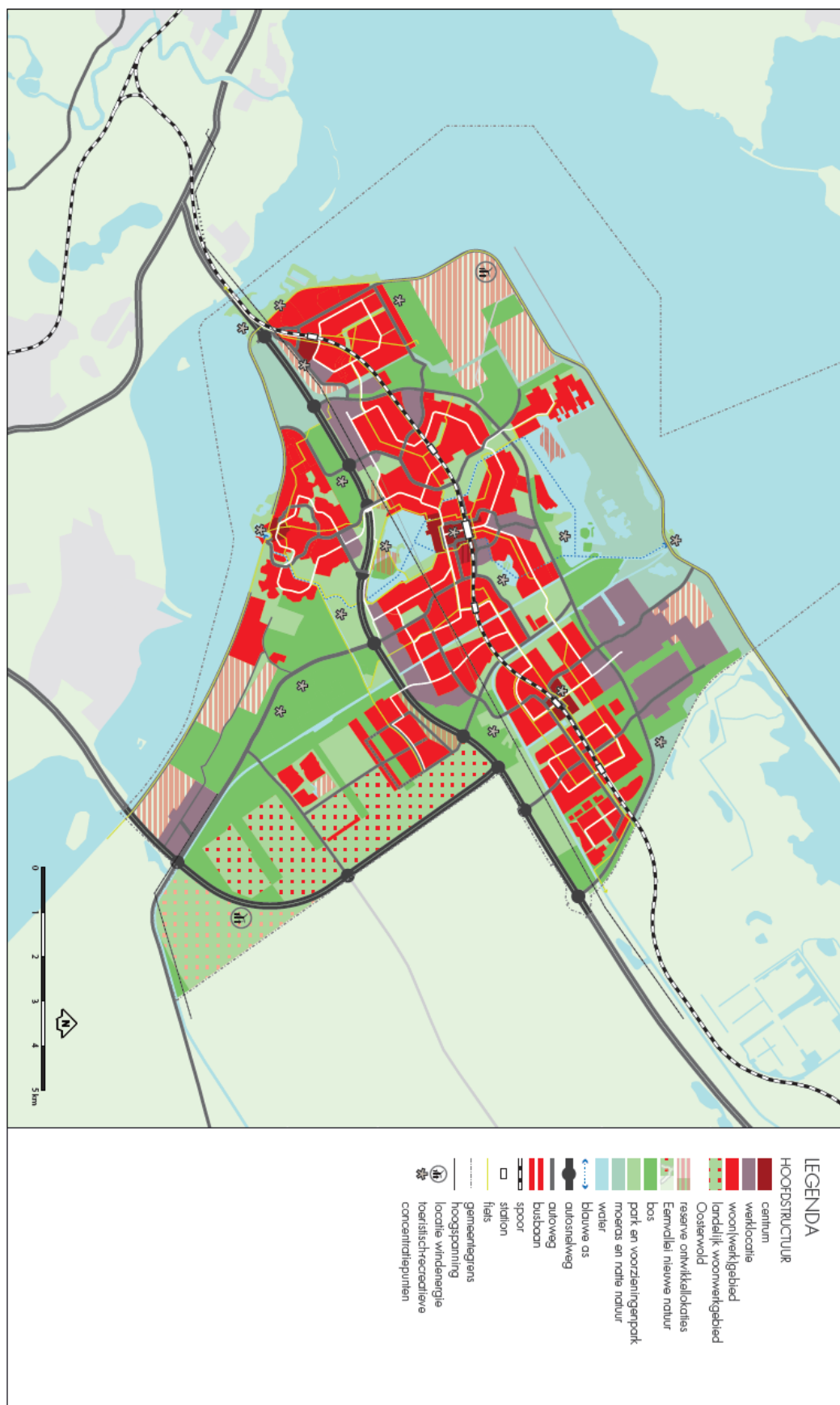
Sport

We streven naar lokale sport- en speelvoorzieningen, waar Almeerders direct in hun eigen woonomgeving kunnen sporten, bewegen en spelen. Elk stadsdeel beschikt daarom over minimaal één playground. De infrastructuur in de wijk wordt zodanig vormgegeven dat het mensen uitdaagt om te sporten en te bewegen; dit draagt bij aan een gezonde leefstijl en aan ontmoeting. Voor de georganiseerde sport beschikt Almere over een aantal sportparken met voorzieningen voor meerdere sporten. Sommige van deze sportparken, zoals het Fanny Blankers-Koen Sportpark, hebben een functie voor de hele stad, andere sportparken hebben vooral een functie op stadsdeelniveau, zoals het sportpark in Buitenhout. Bereikbaarheid, toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid zijn voorwaarden; daarom streeft de gemeente naar locaties dicht bij de woonomgeving van de gebruikers. Zoals de ontwikkeling van een integraal sport- en beweegkwartier in Stadstuinen Poort. Bij voorkeur worden sportparken intensief en door meer gebruikersgroepen benut en zijn het centrale plekken in de wijk, waar mensen en functies samenkomen. De vraag naar functiecombinaties neemt toe. Dit kan voordelen bieden voor gebruikers en voor de exploitatie en het beheer van voorzieningen. Sportvoorzieningen zijn veelal goed te combineren met voorzieningen voor onderwijs, cultuur en welzijn, soms zelfs in één gebouw.

Lees meer in :
[Sportnota](#)

Opgaven

- Het beweegvriendelijk inrichten van de openbare ruimte (bijvoorbeeld openbare schoolpleinen, speelplekken, verbindingen/routes).
- Clusteren van sportvoorzieningen in multifunctionele accommodaties.
- Het realiseren van sportvoorzieningen en playgrounds direct in de woonomgeving van de mensen, die ook verbinding hebben met andere voorzieningen in de wijk.
- Een groen-blauwe structuur van Almere die uitnodigt tot het sporten en bewegen van de inwoners.
- Het realiseren van integrale sport- en beweegkwartieren.

TOELICHTING LEGENDA

CENTRUM

Ieder stadsdeel in Almere kent een centrum. Het stadsdeel Almere Poort heeft nog geen aanwijsbaar centrum. Op termijn wordt ook hier een centrumplek gekozen. De centra voorzien de stadsdelen van basisvoorzieningen. Het centrum van Almere Stad is als hoofdcentrum bestempeld om regionale en stadsdeel overstijgende functies te clusteren.

WERKLOCATIES

Almere kent een aantal werkmilieus: binnenstedelijk, regulier, industrie, kantoren en agrarisch (indeling conform de Gemeentelijke visie Werklocaties in Almere) De binnenstedelijke werkmilieus vallen onder de legenda 'woon(werk)gebied'.

WOON(WERK)GEBIED

Naast de woonfunctie mogen aan huis verbonden beroepen en bedrijfsmatige activiteiten tot maximaal 50% van het woonoppervlak in beslag nemen.

LANDELIJK WOONWERKGEBIED OOSTERWOLD

Oosterwold is een gebied van 4.300 hectare aan de oostkant van Almere en de westkant van Zeewolde. Hier is ruimte voor 15.000 nieuwe vestigingen (woonwerk), terwijl het gebied zijn groene en agrarische karakter behoudt en verder ontwikkelt. In dit gebied wordt gestreefd naar een rijke variatie aan woon- en werkmilieus en voorzieningen in lage dichtheden, als tegenhanger van de hoogstedelijke westelijke ontwikkeling. Een groot deel van het plangebied van Oosterwold bevindt zich op het grondgebied van de gemeente Zeewolde.

BOS, PARK, VOORZIENINGENPARK, MOERAS EN NATTE NATUUR & WATER

Het groen-blauwe raamwerk van Almere bestaat uit de bossen, parken, wateren en natuurgebieden in en om de stad. Het bevat de groene longen tussen de stedelijke kernen. De begrenzing (op kaart) en de essentie van het groenblauw raamwerk zijn opgenomen in de beleidsnota Kleur aan Groen (2014). Daarin staan ook de ontwikkelprincipes en spelregels die gelden bij ontwikkelingen in deze gebieden.

BLAUWE AS

De Blauwe As is een recreatieve vaarverbinding die het Gooimeer en Almere Haven via het Weerwater, de Leeghwaterplas en de Noorderplassen met het Markermeer verbindt. De Blauwe As ontwikkelt zich tot een gevarieerde route door waterrijk Almere en is uniek door de afwisseling van stad en natuur.

AUTOSNELWEG & SPOOR

Almere maakt onderdeel uit van de Metropoolregio Amsterdam. Er wordt gewerkt aan het versterken van de verbindingen en een hoogwaardig OV-netwerk. De belangrijkste hoofdinfrastructuur zijn de autosnelwegen A6 en A27 en de Flevospoorlijn. De Flevolijn is inmiddels doorgetrokken richting Zwolle/Noord-Nederland.

STATION

Almere heeft 6 stations: Almere Poort, Almere Muziekwijk, Almere Centrum (Intercitystation), Almere Parkwijk, Almere Buiten (Intercitystation) en Almere Oostvaarders.

BUSBAAN, AUTOWEG & FIETS

Almere kent een gescheiden netwerken voor fiets, bus en auto. Een deel van de autowegen met name door de stadskernen worden dreven genoemd. De kern van het basisontwerp is dat fiets- en busverbindingen zo direct mogelijk tussen stadsdelen en autoverbinding om de wijken heen zijn gelegd. Deze typisch Almeerse structuur heeft veel voordelen: het busvervoer is concurrerend, de fietsroutes zijn direct en vrijliggend en de bereikbaarheid per auto en de doorstroming op de dreven is zeer goed. Almere kent ±30 km dijk langs het Gooimeer, IJmeer en het Markermeer. Deze dijken zijn voor fiets en auto toegankelijk.

TOERISTISCH-RECREATIEVE CONCENTRATIEPUNTEN

Almere kiest voor kansrijke 'toeristisch/recreatieve concentratiegebieden' in regionaal verband. Deze gebieden zijn van (boven)regionale betekenis voor de stad. Kenmerken zijn een aansprekende omgeving, een combinatie van functies en vestigingen en een goede bereikbaarheid voor meerdere verkeerssoorten.

4. Ruimtelijke reserveringen en uitvoering

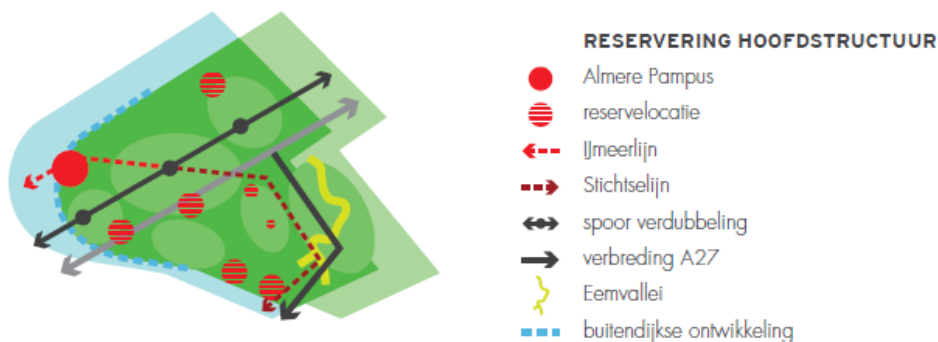
Dit hoofdstuk beschrijft de ruimtelijke reserveringen en diverse regels voor de uitvoering van de projecten. Binnen de beknopte beschrijving van de ruimtelijke hoofdstructuur kunnen bewoners, bedrijven en bezoekers en de gemeente initiatieven nemen en activiteiten ontplooiën. Zo maken we gezamenlijk de toekomst van Almere.

Strategische ruimtelijke reserveringen

Deze omgevingsvisie grijpt terug op eerder vastgestelde beleidskeuzes. De gemeentelijke inspanningen worden onder andere beschreven in de gemeentelijke beleidsvisies zoals het Meerjarenperspectief grondexploitaties (MPGA), de Lange Termijn Investerings Strategie Almere (LISA, met bijbehorend Fonds Verstedelijking Almere (FVA)), het Meerjaren Infrastructuur Programma Almere (MIPA) en de Programmaplannen van Programmabureau Stad (PBS). In die documenten wordt een dynamisch programma beschreven dat past én versterkend is aan de (hoofd)structuur uit deze omgevingsvisie.

Lees meer over het:

[LISA](#)
[FVA](#)
[MPGA](#)
[MIPA](#)

Bij de ontplooiing van nieuwe initiatieven of activiteiten is het van belang om rekening te houden met enkele ruimtelijke reserveringen die op dit moment nog niet fysiek zichtbaar zijn in de ruimtelijke hoofdstructuur. De volgende strategische reserveringen zijn daartoe opgenomen in deze omgevingsvisie.

1. Aan de oostzijde van Almere is een langgerekte, slingerende zone dwars door Oosterwold gereserveerd voor landschapsontwikkeling in combinatie met landbouw. De bodemopbouw is er anders dan in de rest van het gebied doordat de rivier de Eem er (meer dan 10.000 jaar geleden) doorheen stroomde. Dit wordt aangegrepen als basis van een nieuwe landschappelijke structuur: Eemvallei. De kern van Eemvallei blijft vrij van bebouwing. In de buitenzone wordt een mix gerealiseerd van landbouw, natuur en bebouwing in lage dichtheden. De natuurbeheerders en particuliere initiatiefnemers hebben een belangrijke rol bij de realisatie ervan. De zone is ca. 400 meter breed en 10 kilometer lang.
2. Ruimte wordt gereserveerd voor een (nieuwe) Stichtselijn. Dit is een afbuiging van de Flevolijn langs de Tussenring (S104, N703), parallel aan de Paradijsvogelweg richting oksel Hoge Vaart/A27 en verder richting Utrecht. Voor de Stichtse Lijn vindt aanvullend onderzoek plaats naar de haalbaarheid van diverse modaliteiten en het grondbeslag.
3. Voor de IJmeerlijn zijn twee reserveringen opgenomen, te weten de reservering Beatrixpark-Muziekdreef én de reservering via Hollandsekant-Brikweg die in de nieuwe omgevingsvisie wordt gebundeld met de spoorlijn tussen Almere Centrum en station Muziekwijk. Deze ruimtelijke reserveringen vragen een nadere technische ruimtelijke uitwerking om te verzekeren dat de benodigde ruimte in de toekomst beschikbaar blijft.
4. Diverse infrastructurele reserveringen. Er bestaan vele voornemens om de bereikbaarheid per auto, fiets en openbaar vervoer van Almere ook binnen de stad op peil te houden. Doelstelling is het verder uitbreiden van het unieke gescheiden verkeerssysteem, waaronder een hoogwaardig busnetwerk, gebiedsontsluitende autowegen (dreven) om de woongebieden heen en veilige hoofdfietsroutes en snelfietsroutes in de nieuwe gebieden. Gronden van Rijkswaterstaat en ProRail blijven

gereserveerd voor de toekomstige verbreding van de autosnelwegen A6 en A27 en het spoor.

Het vernieuwen van het station en omgeving tot een gebied/knooppunt met een eigen identiteit als het visitekaartje van de stad.

Almere werkt ook aan haar energie infrastructuur. Aan de oostzijde van de bocht in de A27 is - naast ruimte voor de verbreding van de A27 - ruimte gereserveerd voor het vervangen van het huidige windpark door minder maar hogere molens.

Totdat Almere Pampus ontwikkeld wordt, is dit gebied gereserveerd voor het vervangen van het huidige Jaap Rodenburg windpark.

Er zijn diverse zoekgebieden gedefinieerd voor de tijdelijke aanleg (20-25 jaar) van zonnevelden (o.a. de Vaart IV, Stichtse Kant en omgeving A6/A27).

In Nobelhorst en Oosterwold is een tweetal mogelijke en ondergrondse tracés opgenomen voor een 3e hoogspanningscircuit (150 kV). Aanvullend ruimtelijk onderzoek naar de mogelijke tracés voor dit circuit dient plaats te vinden.

5. Een aantal locaties (of een deel daarvan) wordt naar verwachting op korte termijn nog niet ontwikkeld. Het gaat om:

- Almere Stad: 2F7 (Stadscentrum NO), Oostkavels, delen van De Vaart IV;
- Almere Poort: Pampushout II (locatie Pinasweg) en Pampushout I&III;
- Almere Hout: Overgooi, Stichtse Kant, Vogelhorst, Twentse Kant betreffende MVA-gronden.

Deze omgevingsvisie Almere benoemt ze als 'reservelocaties'. Voor deze reservelocaties wordt geen specifiek onderscheid gemaakt in 'woon-' of 'werklocatie', beiden zijn mogelijk of mengvormen hiervan naargelang de marktvraag. Afhankelijk van de marktontwikkelingen kan de ontwikkeling van deze locaties verkend worden. Voor een aantal van deze terreinen wordt actief en gericht naar mogelijkheden voor alternatieve aanwending gezocht.

6. Almere Pampus, inclusief de buitendijkse ontwikkeling met de optie van een eiland, is een reservelocatie voor de langetermijntoewijding van de stad. Volgens afspraken met Rijk en regio kan de ontwikkeling van Almere Pampus pas starten als elders in Almere 25.000 woningen zijn gerealiseerd vanaf 2010. Dit wordt niet verwacht voor 2025-2030. Daarnaast kan Pampus alleen gerealiseerd worden bij positieve besluitvorming over een IJmeerverbinding, zo is door het Rijk en de gemeente Almere bepaald. Een IJmeerverbinding kan alleen tot stand komen als de natuurmaatregelen in het Markermeer en het IJmeer worden gerealiseerd. Hiervoor is het toekomstperspectief een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES). Een ecologisch systeem dat vitaal, gevarieerd en robuust is, en dat juridische ruimte biedt om de gewenste (grootschalige) ruimtelijke en recreatieve ontwikkelingen mogelijk te maken. In het westelijk deel van de toekomstige woningbouwlocatie Almere Pampus is planvorming in voorbereiding voor de vervanging van het huidige windpark Jaap Rodenburg met nieuwe windmolens. De ligging en exploitatie- termijn van deze windmolens is afgestemd op het ontwikkeltempo en fasering van Almere Pampus en de IJmeertoren.
7. Buitendijkse ontwikkelingen. Daar waar de stad grenst aan de dijken en het water worden kansen gezien om buitendijkse ontwikkelingen mogelijk te maken. Het IJsselmeergebied is een belangrijk gebied voor een kwalitatief hoogwaardige en innovatieve uitbreiding van de Randstad, zowel voor buitendijkse bebouwing als voor recreatiemogelijkheden dichtbij de stad. Bij Almere Haven (Gooimeer) is ruimte voor kleinschalige buitendijkse ontwikkeling (12 ha). Bij Almere Pampus is grootschalige buitendijkse bebouwing mogelijk (700 ha)².

Uitnodiging aan de stad

De gemeente nodigt bewoners, bedrijven en bezoekers nadrukkelijk uit hun bijdrage te leveren aan de doorontwikkeling van de stad. Initiatieven kunnen ingediend worden bij het Ondernemersloket op het Ondernemersplein. Naast de individuele initiatiefnemers heeft Almere ook verschillende structurele samenwerkingspartners die een bijdrage leveren aan

² Conform Barro (Besluit algemene regels ruimtelijke ordening) artikel 2.12.2.

doorontwikkeling van de stad. Staatsbosbeheer, corporaties, Waterschap Zuiderzeeland, GGD Flevoland, Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek en de instellingen voor zorg en onderwijs zijn onmisbare partners. Samen met deze partners gaat Almere (pro)actief invulling geven aan de overige instrumenten van de Omgevingswet zoals het Programma en Omgevingsplan. Dit participatietraject maakt onderdeel uit van het implementatietraject Omgevingswet Almere.

De rol van de gemeente

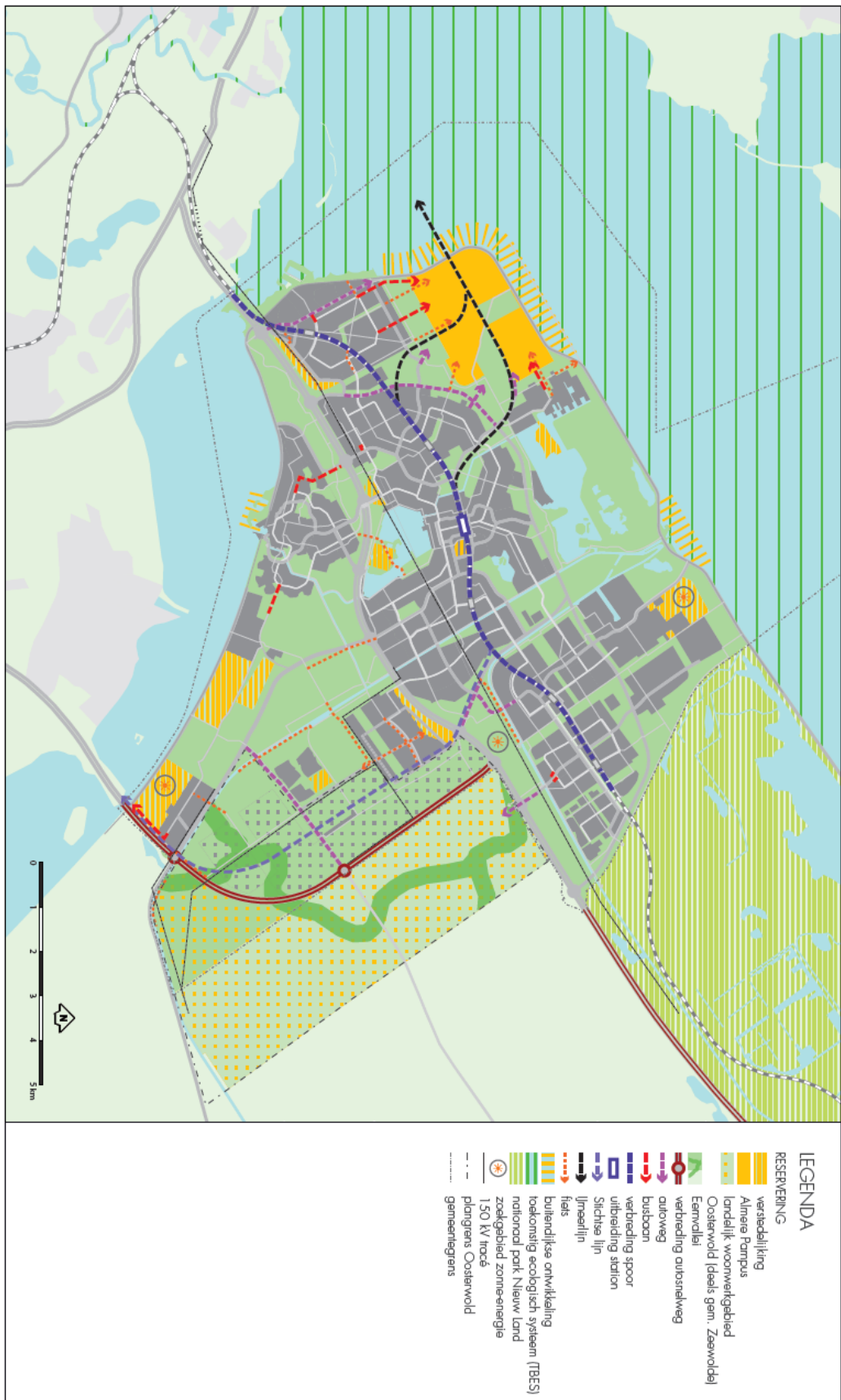
Met de omgevingsvisie legt de gemeente een globaal ruimtelijke kader vast waarbinnen veel ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn. De gemeente heeft daarnaast ook een actieve rol in de ruimtelijke doorontwikkeling van de stad. Zowel in het faciliteren van initiatiefnemers als in het trekken van gebiedsontwikkelingen en infrastructurele werken. Per gebiedsontwikkeling maakt de gemeente een keuze over haar betrokkenheid. Met andere woorden: gelet op kansen, ambities, mogelijkheden wordt situatieafhankelijk bepaald wat de beste ontwikkelaanpak is. Dat heet ook wel 'situationeel grondbeleid'. Bij nieuwe ontwikkelingen houdt de gemeente rekening met de ladder voor duurzame stedelijke ontwikkeling. Het Fonds Verstedelijking Almere is een belangrijke stimulans voor innovaties en de fysieke en sociale infrastructuur.

Lees meer in de [Kadernota Grondbeleid](#)

Beheer en onderhoud

De komende decennia zijn er inspanningen nodig voor het op peil houden en verder verhogen van de kwaliteit van de ruimte voor de bewoner, ondernemer en bezoeker. Deze inspanningen zijn ook gericht op het behoud en de ontwikkeling van de grote biodiversiteit die we hier herbergen. We investeren hierin als gemeente zelf, bijvoorbeeld door beheer en onderhoud ten laste van de algemene middelen of specifiek bijdragen (OZB, Parkeertarieven, rioolheffing et cetera). Het zekerstellen van voldoende middelen voor het beheer en onderhoud van de stad is een majeur vraagstuk. De gemeente maakt de slag van rationeel naar dynamisch beheer met ruimte voor differentiatie, initiatief en zelfbeheer. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de maatschappelijke betekenis van de ruimte en maatschappelijke deelname.

Reserveringenkaart

Kostendekking, Kostenverhaal en economische uitvoerbaarheid

Bij actieve gebiedsontwikkeling is de inzet om kosten te dekken via grondverkoop. Bij facilitaire gebiedsontwikkeling is de inzet om kosten conform het Bro 6.2.3, 6.2.4 en 6.2.5 te verhalen op de initiatiefnemers. Op basis van deze omgevingsvisie zal de gemeente Almere op dit moment geen gebruik maken van twee bijzondere wettelijke instrumenten voor kostenverhaal: de bijdrage ruimtelijke ontwikkelingen (art 6.24 lid 1 Wro) en de bovenplanse verevening (art. 6.13 lid 7 Wro). De wetgeving biedt nu onvoldoende houvast om deze instrumenten met deze omgevingsvisie trefzeker in te zetten. Bij de economische uitvoerbaarheid geldt als centrale leidraad dat de gemeente op een particuliere initiatiefnemer alle kosten verhaalt in verband met de ontwikkeling. Kostenverhaal bij een particulier initiatief vindt bij voorkeur plaats via een anterieure grondexploitatie-overeenkomst (Wro 6.24.1)³. Het uitgangspunt is dat de gemeente geen geld toelegt op deze particuliere initiatieven. Er worden afspraken gemaakt over de betaling en het in onderhoud nemen van de nieuwe vervaardigde openbare ruimte. Bij de in deze omgevingsvisie beschreven ambities en opgaven moet nog worden bepaald wie er acteert, welke kosten er zijn en hoe de lasten worden gedekt. Dat wordt naar mate er meer zicht is op specifieke projecten of ontwikkelingen ingevuld bij de jaarlijkse programmabegroting en specifieke beleidsnotities en beleidsdocumenten.

Bij de ontwikkeling van nieuwe bestemmingsplannen stellen we het begrip 'goede ruimtelijke ordening' centraal. Dat is een leidraad vanuit de Wet ruimtelijke ordening (Wro, artikel 3.1). Dat betekent onder meer dat bij initiatieven moet worden aangetoond dat het voornemen moet passen binnen het gedachtegoed van deze omgevingsvisie. We brengen een ruimtelijke maatregel alleen in procedure als de economische uitvoerbaarheid is veiliggesteld (Bro 3.1.6.lid 1.f).

Tijdelijk grondgebruik

In Almere liggen stukken grond die nog niet in ontwikkeling zijn genomen. Tijdelijk ruimtegebruik kan hier een krachtige impuls bieden bijvoorbeeld voor het opwekken van duurzame energie (onder meer zonnepanelen) of verbouw van gewassen. Verschillende van deze terreinen wordt daarom aangeboden aan particulieren en ondernemers voor een tijdelijke invulling. Ook het tijdelijke gebruik van bestaand vastgoed komt steeds vaker voor. Dit tijdelijk gebruik moet niet de definitieve bestemming en het eindgebruik van de grond in de weg staan. Er kunnen geen rechten worden ontleend aan het tijdelijk gebruik. De duur van het gebruik, de rechten en plichten van de tijdelijk gebruiker en andere zaken worden contractueel geregeld.

Milieuparagraaf

Conform de nieuwe Omgevingswet wordt in een Omgevingsvisie rekening gehouden met het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt (overeenkomstig de EU milieubeginselen). Een milieueffectrapportage (m.e.r.) brengt de milieugevolgen van een plan in beeld voordat er een besluit over is genomen. Almere heeft al veel milieuonderzoek verricht. Hieronder staat een overzicht:

- Het volledige vast te stellen programma is onderdeel geweest van het planMER dat is opgesteld voor de besluitvorming door het kabinet over de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer eind 2013. Alles is dus recent al onderzocht op de milieugevolgen. De Commissie voor de milieueffectrapportage (Cie MER) heeft bij de toetsing van het planMER voor de Rijksstructuurvisie aangegeven dat het MER de essentiële informatie bevat om het milieu een volwaardige rol in de besluitvorming te geven.
- Een wezenlijk onderdeel van het programma (namelijk Oosterwold) is apart onderzocht in het planMER voor Oosterwold. Ook hierover heeft de Cie MER een positief advies gegeven. Hiervoor is een intergemeentelijke structuurvisie vastgesteld en binnen afzienbare termijn wordt het Omgevingsplan voor Oosterwold vastgesteld.
- Voor het merendeel van de overige nieuw te bouwen woningen Hout-Noord en ook delen van Poort is reeds eerder een m.e.r.-procedure doorlopen en deze woningen zijn ook al in bestemmingsplannen vastgelegd. Voor Almere Poort is bij het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan ook een nieuwe milieueffectrapportage toegevoegd.

³ Een overeenkomst waarin gemeente en private partij vroegtijdig afspraken maken over de bijdrage in de kosten voor bijvoorbeeld de aanleg van wegen of openbare voorzieningen.

- Voor Almere Centrum Weerwater is een afzonderlijke MER opgesteld in verband met de Floriade en de daarbij behorende mogelijke gebiedsontwikkeling.

Daarnaast is voor de ontwikkeling van luchthaven Lelystad door Lelystad Airport een MER opgesteld. Vliegroutes van Lelystad Airport liggen niet over het grondgebied van de gemeente Almere. Uit het MER, behorende bij het Luchthavenbesluit uit 2015, zijn geen negatieve effecten op de leefomgeving voor Almere naar voren gekomen.

Het vaststellen van een omgevingsvisie is een plan-m.e.r.-plichtig besluit op grond van het Besluit milieueffectrapportage. In dit geval is besloten geen m.e.r.-procedure te doorlopen, omdat de m.e.r.-plichtige onderdelen reeds aan m.e.r.-procedures onderworpen zijn. Het resterende aantal woningen/nog niet in m.e.r.-procedures opgenomen aantal woningen valt onder de grens van de realisatie van 2.000 woningen (categorie D.11.2 van het Besluit milieueffectrapportage). Nieuwe inhoudelijke informatie voor de besluitvorming zal dan ook niet naar voren komen.

Een Omgevingsvisie is een strategisch document op hoofdlijnen. Meer concrete doorwerking vindt plaats in de uitvoeringsfase. Instrumenten uit de nieuwe Omgevingswet die meer aansluiten op de uitvoeringsfase zijn het Programma en Omgevingsplan. Almere gaat deze instrumenten - inclusief de milieuaspecten - invulling geven in nauwe samenspraak met haar samenwerkingspartners zoals Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek, GGD Flevoland en Waterschap Zuiderzeeland.

Omgevingsvisie

Structuurvisie Almere conform Wro

Bronnenlijst

Identificatienummer NL.IMRO.0034.SValg01-vg01

Laatste bewerkingsdatum:
09.10.2017

Coalitieakkoord 2014-2018

Titel: De Kracht van de Stad

Toelichting: Coalitieakkoord op hoofdlijnen dat de voornaamste thema's van de raadsperiode 2014-2018 adresseert en daar doelstellingen aan koppelt. De coalitie kiest de kracht van de inwoners van de stad als vertrekpunt. Er wordt gewerkt vanuit een gemeenschappelijk beeld waarin de sociale signatuur van de stad centraal staat.

Link:

https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/0.1_De_kracht_van_de_Stad_coalitieakkoord_Almere_2014-2.pdf

Almere Principles

Titel: Almere Principles

Toelichting: Als voorwaarden voor een aantrekkelijke, groen en duurzame stad zijn de Almere Principles in het leven geroepen. De Almere Principles zijn bedoeld als inspirerend richtsnoer voor iedereen die in de komende decennia betrokken is bij het doorontwerpen van Almere tot een duurzame stad. De Almere Principles bestaan uit zeven uitgangspunten voor duurzame stedelijke ontwikkeling: (1) koester diversiteit, (2) verbind plaats en context, (3) combineer stad en natuur, (4) anticipeer op verandering, (5) blijf innoveren, (6) ontwerp gezonde systemen en (7) mensen maken de stad.

Link:

<https://www.almere.nl/bestuur/almere-principles/>

Programmalijnen Almere 2.0.

Titel: Programmalijnen Almere 2.0.

Toelichting: Om het in de Structuurvisie Amsterdam Almere Markermeer geschetste toekomstperspectief en de strategie zoals beschreven in LISA te bewerkstelligen, wordt binnen Almere 2.0 de komende jaren gewerkt langs een vijftal programmalijnen. Te weten: Versterken Hart van de Stad, Versterken leer- en werkomgeving, Energie en Upcycling, Versterken verblijfsplekken, cultuur, recreatie en toerisme en Vernieuwend wonen.

Link:

https://almere20.almere.nl/fileadmin/files/almere/beeldbank/almere20/Programmalijn_1_Almere_2.0.pdf
https://almere20.almere.nl/fileadmin/files/almere/beeldbank/almere20/Programmalijn_2_Almere_2.0.pdf
https://almere20.almere.nl/fileadmin/files/almere/beeldbank/almere20/Programmalijn_3_Almere_2.0.pdf
https://almere20.almere.nl/fileadmin/files/almere/beeldbank/almere20/Programmalijn_4_Almere_2.0.pdf
https://almere20.almere.nl/fileadmin/files/almere/beeldbank/almere20/Digi_-_Programma_5_Almere_2.0.pdf

Concept Structuurvisie Almere 2.0 (2009)

Titel: Concept Structuurvisie Almere 2.0

Toelichting: De Concept Structuurvisie Almere 2.0 is de inhoudelijke uitwerking van de

Schaalsprong. De integrale opgave van de Schaalsprong is in Almere 2.0 doordacht en in haar consequenties uitgewerkt.

Link:

https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/10.5_Concept_Structuurvisie_Almere_2.0_2010.pdf

Rijksstructuurvisie RRAAM (2013)

Titel: Rijkstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer

Toelichting: De Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer schetst de ambitie van het Rijk voor dit deel van de Noordelijke Randstad. De Rijksstructuurvisie legt focus op de ruimtelijke en fysieke zaken, maar ook op de sociale en economische structuur van de Noordvleugel. Het Rijk kiest in deze structuurvisie voor een organische ontwikkeling met een gefaseerde aanpak.

Link: <http://documents.almere.nl/rijksstructuurvisie.pdf>

Bestuursovereenkomst RRAAM (2013)

Titel: Bestuursovereenkomst 13 november 2013 - RRAAM

Toelichting: Met deze bestuursovereenkomst leggen het Rijk, de provincies Flevoland, Noord-Holland en Utrecht, de gemeenten Amsterdam en Almere en de Stadsregio Amsterdam de afspraken vast om tot uitvoering te komen van de drievoudige ambitie op het gebied van verstedelijking, bereikbaarheid en natuur & recreatie ter versterking van de internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel, zoals uitgewerkt in de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer.

Link:

https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/Overeenkomsten/10.15_Bestuursovereenkomst_RRAAM_2013.pdf

Structuurvisie Oosterwold (2013)

Titel: Intergemeentelijke structuurvisie Oosterwold

Toelichting: De structuurvisie geeft op hoofdlijnen richting aan de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van Oosterwold. Het vormt daarmee het kader voor de integrale afweging van concrete ruimtelijke beslissingen. Alleen het hoognodige is vastgesteld om zo het algemeen belang te garanderen en een grote vrijheid en verantwoordelijkheid te geven aan iedereen die in Oosterwold wil ontwikkelen. Deze structuurvisie bestaat daarom uit een eenvoudig raamwerk met een set van tien principes waarbinnen nog bijna alles mogelijk is.

Link:

http://almere20.almere.nl/fileadmin/files/almere/subsites/almere_20/LR_5_Intergemeentelijke_Structuurvisie_Oosterwold_3_1.pdf

Bestuursconvenant Almere Centrum Weerwater (2013)

Titel: Bestuursconvenant Almere Centrum Weerwater

Toelichting: Het doel van dit convenant is het vastleggen van afspraken om te komen tot de uitvoering van het Concept Gebiedsontwikkelingsplan Almere Centrum Weerwater. Deze ontwikkeling is gericht op het mogelijk maken van functies

en voorzieningen met (boven)regionale uitstraling in een mix van wonen, werken en recreëren in de Weerwaterzone, die de regionale functie van de stad versterken en een bijdrage leveren aan het functioneren van de Metropoolregio.

Link:

[https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/Overeenkomsten/Bestuursconvenant Almere Centrum Weerwater.pdf](https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/Overeenkomsten/Bestuursconvenant_Almere_Centrum_Weerwater.pdf)

Gebiedsprogrammaplan Almere Centrum 2009-2030

Titel: Almere Centrum, Stadscentrum van nu, morgen en de toekomst.

Toelichting: Het programmaplan biedt een, op de toekomstvisie van Almere geënte, integrale, visie op het Stadscentrum, uitgewerkt in een uitgebalanceerd, samenhangend gebiedsprogramma. Het plan heeft tot doel om richting te geven aan de verdere ontwikkeling van het Stadscentrum. Hierbij zijn ontwikkelingen direct voortkomend uit de dynamiek van het gebied én ambities voor de middellange en lange termijn voortkomend uit de schaa sprong van Almere naar 2030, in samenhang met elkaar afgewogen en geprioriteerd.

Link:

[https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/9.29_Programmaplan Stadscentrum.pdf](https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/9.29_Programmaplan_Stadscentrum.pdf)

Fonds Verstedelijking Almere

Titel: Fonds Verstedelijking Almere (FVA)

Toelichting: Het FVA is ingesteld door het Rijk, de provincie Flevoland en de gemeente Almere en is sinds 2015 in werking getreden. Uit dit fonds kunnen investeringen worden gedaan om de visies, die in het kader van Almere 2.0 zijn vastgesteld, te financieren. Hiervoor zijn kaders, criteria en voorwaarden bepaald. Het bestuurlijke overleg Almere 2.0 stelt jaarlijks een meerjarenprogramma vast langs verschillende thema's, waaronder de Almere Tafel, Onderwijsstructuur, 'Economie en Floriade', Duurzaamheid, Culturele- en Sportinfrastructuur en het programma groenblauw. Projecten en activiteiten die op deze thema's aansluiten en bijdragen aan de doelen en de meerjarenvisie van Almere 2.0 kunnen een beroep doen op dit gezamenlijke fonds.

Link:

[https://www.almere.nl/bestuur/gemeentelijk-beleid/ \(via begroting\)](https://www.almere.nl/bestuur/gemeentelijk-beleid/(via%20begroting))

Actie -Agenda 2016-2020 MRA

Titel: Actie-Agenda 2016-2020 Metropoolregio Amsterdam

Toelichting: Overheden in de MRA hebben een agenda gemaakt met tientallen acties op ruimtelijk en economisch gebied voor de komende vier jaar.

Link: <http://www.mraagenda.nl/>

Programmaplannen PBS / Programmaplan Wijkgericht Werken

Titel: Programmaplan Wijkgericht Werken 2015-2019

Toelichting: Met dit programmaplan Wijkgericht Werken 2015-2019 wordt uitwerking

gegeven aan de afspraak 'Focus in de wijk' uit het Coalitieakkoord Almere 2014- 2018 'De kracht van de stad'. Er zijn negen focusgebieden benoemd waarvoor een integrale, gezamenlijke aanpak nodig is voor de periode 2015-2019. In deze gebieden wordt extra programmasturing ingezet.

Link:

https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/Beleidsnota_s/BL-Programmaplan-Wijkgericht-Werken-PLAN.pdf

Growing Green Cities

Titel: Concept Structuurvisie Almere 2.0

Toelichting: Almere wordt in 2022 de locatie voor de wereldexpo. Floriade 2022 is een coproductie van de gemeente Almere en de provincie Flevoland, ondersteund door organisaties op het gebied van economie en wetenschap, zoals de Vereniging Bedrijfskring Almere (VBA) en de Kamer van Koophandel, maar ook hogescholen en universiteiten met als speerpunt land- en tuinbouw. Kern van de plannen is de ontwikkeling van een prototype **Green City**, waar de Nederlandse tuinbouwsector zich in 2022 aan de wereld kan presenteren.

Link: <https://floriade.almere.nl/growing-green-cities/>

Masterplan Floriade (2015)

Titel: Go Greener Floriade Almere 2022, Masterplan

Toelichting: In het masterplan zijn de ambities uit het Floriade 2022 bidbook (2012) vertaald in plannen, acties en beslispunten. Daarnaast bevat het de noodzakelijke informatie over het organisatiemodel, de business case en de partners waarmee wordt samengewerkt.

Link: <http://documents.almere.nl/blifloriade2022masterplan2022.pdf>

Visie Beheer Openbare Ruimte (2012)

Titel: Visie Beheer Openbare Ruimte (2012)

Toelichting: De visie is het resultaat van de uitwerkingsopdracht van Stadsbeheer om de opgave van het beheer van de openbare ruimte in beeld te brengen. Het betreft een extern gevalideerde herberekening van de onderhoudskosten, gebaseerd op het huidige ambitieniveau. Daarnaast presenteert de nota een aantal oplossingsrichtingen, die zowel betrekking hebben op het beperken van de kosten als het zoeken van alternatieve inkomsten of dekkingsbronnen.

Link:

<http://documents.almere.nl/932visiebeheeropenbareruimtebeheermaakthetverschil2012.pdf>

Gemeentelijke Visie Werklocaties (2016)

Titel: Gemeentelijke Visie Werklocaties

Toelichting: Met dit beleidskader wil de gemeente op heldere en beknopte wijze aangeven waar in Almere ruimte is voor welke economische activiteiten en welke randvoorwaarden daarbij gelden. De opgave is het faciliteren/mogelijk maken van voldoende werkgelegenheid voor onze beroepsbevolking in Almere én de regio en versterking van het bestaande bedrijvenlandschap.

Link: ikonderneeminalmere.nl

Economische Agenda 2015 – 2019

Titel: De Economische Kracht van Almere – Economische Agenda 2015-2019

Toelichting: In de economische agenda 2015-2019 staan de programmalijnen en speerpunten voor de komende jaren. Deze sluiten aan op de hoofdlijnen van de economische agenda uit 2014. Gebruik makend van de kracht van de stad en de kracht van Almere in de regio wil de gemeente het excellent gastheerschap verbreden en de clusteraanpak doorontwikkelen om het bedrijvenlandschap te versterken. De gemeente hanteert daarbij als uitgangspunt dat ze als overheid ondernemers faciliteert en stimuleert om hun dromen waar te maken.

Link:

[https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/11.6a_BL_Strategische Economische Agenda NOTA.pdf](https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/11.6a_BL_Strategische_Economische_Agenda_NOTA.pdf)

Kleur aan Groen (2013)

Titel: Kleur aan Groen; Spelregels voor het benutten en behouden van het groenblauwe raamwerk

Toelichting: Deze nota is bedoeld als eerste stap in het kunnen realiseren van meer initiatieven en participatie in de groene ruimte van Almere. Het heeft een uitnodigend karakter en gaat uit van mogelijkheden en kansen. Het is opgesteld om, met respect voor de kwaliteiten van de groene stad Almere, bewoners en ondernemers de ruimte te geven bij de realisatie van hun ideeën. Het geeft daarbij de principes voor een zorgvuldige inpassing. Almere kan zo verder ontwikkelen in de richting van een Green City. Door ruimte te bieden.

Link:

[https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/10.11_Nota Kleur aan Groen spelregels voor het behouden en benutten van het groenblauwe raamwerk 2014 .pdf](https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/10.11_Nota_Kleur_aan_Groen_spelregels_voor_het_behouden_en_benutten_van_het_groenblauwe_raamwerk_2014.pdf)

Ecologisch Masterplan Almere (2006)

Titel: Het Ecologisch Masterplan

Toelichting: Visiedocument voor behoud en versterking van Almere als groen-blauwe stad. Het masterplan omvat acht uitgangspunten voor de toekomst. De acht punten geven concreet aan hoe Almere als natuurstad is te versterken. Zodat de stad zich voor mens, plant en dier kan ontwikkelen tot een bijzonder prettig leefgebied.

Link:

[https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/10.6_Ecologisch masterplan 2006 .pdf](https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/10.6_Ecologisch_masterplan_2006_.pdf)

Waterplan Almere 2017-2022

Titel: Waterplan 2017-2022, “Stad van het zuiverste water” Gemeente Almere & Waterschap Zuiderzeeland

Toelichting: Dit betreft een gezamenlijk plan en heeft betrekking op alle wateraspecten in stedelijk gebied: 'van riool tot recreatie'. In stedelijk gebied grijpen alle waterstromen op elkaar in: drinkwater wordt afvalwater dat naar de zuivering wordt getransporteerd, hemelwater stroomt via het oppervlaktewater naar het gemaal. Deze waterstromen zijn nauw verweven met de stedelijke omgeving. Dit maakt dat stedelijk waterbeleid en uitvoering van beheer en onderhoud door gemeente en waterschap sterk met elkaar zijn verbonden.

Link: <https://www.zuiderzeeland.nl/werk/projecten-buurt/almere/>

Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (2009)

Titel: Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)

Toelichting: Het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) is een samenwerkingsprogramma van de Rijksoverheid en lokale overheden. Zij willen met het NSL de luchtkwaliteit te verbeteren ten behoeve van de volksgezondheid. Het NSL is van kracht sinds 1 augustus 2009. Het bevat een pakket aan maatregelen waarmee overal in Nederland tijdig wordt voldaan aan de Europese grenswaarden. Daarbij is rekening gehouden met de effecten van ruimtelijke ontwikkelingen waarover binnen de looptijd van het NSL een besluit wordt genomen.

Link:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/luchtkwaliteit/documenten/brochures/2011/01/03/nationaal-samenwerkingsprogramma-luchtkwaliteit>

Archeologieverordening (2016)

Titel: Archeologieverordening, inwerkingtreding: 29 april 2016

Toelichting: Door de gemeenteraad vastgestelde verordening ten behoeve van bescherming van behoudenswaardige archeologische waarden. Aangewezen archeologisch waardevolle terreinen en selectiegebieden worden opgenomen op de Archeologische Beleidskaart Almere (ABA)

Link:

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Almere/408861/408861_1.html

Monumentenverordening Almere 2016

Titel: Monumentenverordening Almere 2016, inwerkingtreding: 13 december 2016

Toelichting: Deze verordening regelt de omgang met het 'bovengrondse erfgoed': (steden)bouwkundige - en landschappelijke waarden. Het benoemen van cultuurhistorische waarden die van bijzonder belang zijn voor de stad, is onderdeel van een 'goede ruimtelijke ordening'.

Link:

https://www.almere.nl/fileadmin/user_upload/Verordening_monumentenzorg_def_na_amemdement.pdf

Mobiliteitsplan Almere (2012)

Titel: Mobiliteitsplan Almere, veilig en gezond op weg

Toelichting: Het mobiliteitsplan schets de wijze waarop het verkeerssysteem een rol speelt in de groei van Almere. Het Mobiliteitsplan Almere bevat acht beleidskeuzes die helpen de opgaven te realiseren.

De ambitie is de groei en ontwikkeling op duurzame wijze plaats te laten vinden, de regionale bereikbaarheid van Almere te verbeteren en de werkgelegenheid in Almere te laten toenemen. Het verkeerssysteem vervult daarin een grote rol. Het gaat om een goede bereikbaarheid maar óók om de wijze waarop verkeer en vervoer wordt ingebed in het stedelijk weefsel.

Link:

https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/mobiliteitsplan_web.pdf

Actieprogramma veiligheid 2015-2018

Titel: Actieprogramma Veiligheid

Toelichting: Het actieprogramma bevat het vierjarig integraal veiligheidsbeleid van de gemeente Almere. Het is een plan op hoofdlijnen dat richting geeft. Het actieprogramma laat zien welke speerpunten, doelen en aanpak zijn gekozen voor de periode tot en met 2018. Het Actieprogramma Veiligheid is gebaseerd op zes pijlers: (1) collegeakkoord, (2) beleid, (3) veiligheidsmonitor-wijkpeiling 2013, (4) veiligheidstour, (5) ateliers en (6) veiligheidsanalyse.

Link:

<https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/2.1 Actieprogramma Veiligheid 2015-2018 2014 .pdf>

Programma Beter Benutten: Electric Freeway

Titel: Programma Beter Benutten: Electric Freeway

Toelichting: Beter Benutten is een programma van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. In dit programma werken rijk, regio en bedrijfsleven met elkaar samen om de bereikbaarheid in de drukste regio's van Nederland te verbeteren. De Electric Freeway is een project van het programma Beter Benutten.

Link: https://www.almere.nl/uploads/media/140705_Special_Electric_Freeway.pdf

Programmaplan Energie Werkt! (2015)

Titel: Programmaplan Energie Werkt

Toelichting: Doel van dit programmaplan is om inspanningen die gedaan worden en die bijdragen aan een beweging naar een meer energieneutraal Almere voor de periode 2015-2018 te intensiveren en te voorzien van focus. De impact van de maatregelen wordt daarmee verhoogd evenals zichtbare resultaten in de stad. Belangrijk daarbij is dat bewoners, bedrijven, scholen en verenigingen gaan ervaren dat er in Almere veel gebeurt op het gebied van duurzame energie en dat dit bijdraagt aan lagere maandlasten, een comfortabelere woon-, werk- en leefomgeving, een beter economisch klimaat en een gezonder (zowel financieel als breder) bestaan.

Link:

<https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/Beleidsnotas/07d BL Programma Energie Werkt PROGRAMMAPLAN.pdf>

Meerjaren Infrastructuur Programma Almere 2016-2020

Titel: Meerjaren Infrastructuur Programma Almere (MIPA 2016-2020)

Toelichting: Het MIPA geeft een overzicht van de uitbreiding of aanpassing van gemeentelijke hoofdinfrastructuren in de periode 2016-2020. Doel van het MIPA is het programmeren van investeringen in gemeentelijke hoofdinfrastructuur. Onder hoofdinfrastructuur wordt verstaan de hoofdnetten fiets (hoofd fietsroutes), openbaar vervoer (busbanen/-routes), en auto (de dreven). Het gaat daarbij om noodzakelijke functionele uitbreidingen of aanpassingen aan lokale hoofdinfrastructuur als gevolg van de groei van de stad.

Link:

https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/Beleidsnota_s/MIPA_2016-2020_definitief.pdf

Kadernota Grondbeleid (2009-nieuwe nota in ontwikkeling)

Titel: Kadernota Grondbeleid 2009

Toelichting: De nog op te stellen kadernota grondbeleid (2017) schetst de uitgangspunten en instrumenten uit het grondbeleid om de stedelijke ontwikkeling van Almere mede mogelijk te maken. Tot die tijd geldt de huidige nota grondbeleid (2009).

Link:

https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/10.8_Kadernota_grondbeleid_2009.pdf

Meerjarenperspectief Grondexploitaties Almere

Titel: Meerjarenperspectief Grondexploitaties Almere (MPGA)

Toelichting: Het MPGA schetst de financiële stand van zaken van de ruimtelijke projectenportefeuille. Veranderingen in de projectenportefeuille worden doorvertaald in de individuele grondexploitaties en de financiële positie van het grondbedrijf.

Link: Jaarlijks document <https://almere.notubiz.nl/> (deels geheimhouding)

Bestuurlijke Voortgangsrapportage Stedelijke Programmering (BVR Stedelijke Programmering)

Titel: Bestuurlijke Voortgangsrapportage (BVR) Stedelijke Programmering

Toelichting: De BVR Stedelijke Programmering schetst de staat van de projectportefeuille. Hiermee wordt helder hoe de programma's onderling samenhangen en gezamenlijk bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen. De onderwerpen woningbouw, kantoren, bedrijven, detailhandel, groen-blauw (landschap) en infrastructuur komen in de BVR SP aan de orde. De voortgang in de projecten is in deze notitie gekoppeld aan het beleid en de trends en ontwikkelingen in de markt.

Link: Via MPGA.

WoonVisie Almere 2.0 (2009)

Titel: WoonVisie op weg naar 2030

Toelichting: De WoonVisie is het vervolg op de concept Structuurvisie Almere 2.0. Deze bevat een aantal uitspraken die richting moeten geven aan de grote opgave waar Almere nu voor staat: de ontwikkeling naar een complete stad. Precies op dit punt pakt de WoonVisie de draad op en worden deze ambities verder uitgewerkt en vertaald in een woningbouwprogramma voor de komende twintig jaar.

Link:

[https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/10.25_Woonvisie Almere 2.0 op weg naar 2030 2009 Hofland.pdf](https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/10.25_Woonvisie_Almere_2.0_op_weg_naar_2030_2009_Hofland.pdf)

Beleidsbrief wonen 2014

Titel: Beleidsbrief wonen 2014

Toelichting: Via de beleidsbrief geeft het College invulling aan de toezegging om de Raad mee te nemen in het beleid en de ontwikkelingen op de Almeerse woningmarkt. Hierbij vormen de Woonvisie uit 2009 en het coalitieakkoord het uitgangspunt van het beleid. Per thema wordt aangegeven wat er in 2014 is gebeurd, wat de verwachtingen en ambities voor 2015 zijn en welke afspraken de gemeente hierover wil maken. Bij deze beleidsbrief is tevens de Monitor 'Wonen in Almere 2015' bijgevoegd. Deze bevat een cijfermatig overzicht van de ontwikkelingen op de Almeerse woningmarkt (huur en koop) en van de woonruimteverdeling van de huurwoningen van de woningcorporaties.

Link: [https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/17_mrt_2015 - Beleidsbrief Wonen 2014.pdf](https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/17_mrt_2015_-_Beleidsbrief_Wonen_2014.pdf)

Feiten en cijfers in Almere (website)

Titel Over Almere – Feiten en Cijfers

Toelichting: 'Feiten en cijfers in Almere' geeft een overzicht van de gegevens over de stad en de stadsdelen van Almere. Van het aantal inwoners, de bevolkingsopbouw, de woningmarkt en de woningvoorraad, de inkomsten en de uitkeringen tot veiligheid, verkeer en vervoer, arbeidsplaatsen en bedrijventerreinen.

Link: <https://www.almere.nl/over-almere/feiten-en-cijfers/>

Veranderen wat nodig is (2016)

Titel: Beleidsplan Veranderen wat nodig is. Het sociaal domein in Almere in de periode 2016 tot en met 2018.

Toelichting: Dit beleidsplan betreft aanpassingen in het huidige beleid voor het sociaal domein. Veelal gaat het om beperkte bijstellingen op de koers van het beleidsplan 'Almere aan zet' dat gold voor het jaar 2015 en dat voor een groot deel in het licht stond van de transitie sociaal domein en de overgangsperiode. We gaan nu verder in de richting van de transformatie. De uitgangspunten van deze transformatie staan in de kadernota 'Doen wat nodig is' (2014).

Link:

[https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/AlmereKracht/Beleidsplan sociaal domein 2016-2018 - Veranderen wat nodig is.pdf](https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/AlmereKracht/Beleidsplan_sociaal_domein_2016-2018_-_Veranderen_wat_nodig_is.pdf)

Detailhandelsvisie Almere (2014)

Titel: Detailhandelsvisie Almere

Toelichting: De Detailhandelsvisie Almere 2014 geeft in hoofdlijnen antwoord op de vraag hoe Almere de komende jaren met detailhandel in de stad wil omgaan. Het betreft een beknopte visie die de gewenste detailhandelsstructuur op hoofdlijnen vastlegt. Daarnaast geeft de visie aan welke rol de gemeente voor zichzelf ziet bij het realiseren en bewaken van die gewenste structuur.

Link:

https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/11.2_Detailhandelsvisie_2014.pdf

Kansenkaart Vrijtijdseconomie (2014)

Titel: Ik ontspan in Almere; Kansenkaart vrijetijdseconomie Almere

Toelichting: Met de Kansenkaart wil de gemeente de vrijetijdsector uitnodigen en de ruimte geven te investeren in de stad. In deze kansenkaart worden kansrijke locaties beschreven inclusief de bijbehorende mogelijkheden en aanpak om te komen tot ontwikkeling. Met de vaststelling van de kansenkaart ligt er een grondslag om onder andere het juridische en planologisch kader verder open te zetten voor de ontwikkeling van een vrijetijdseconomie in Almere.

Link:

https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/11.7_Ik_ontspan_in_Almere_Kansenkaart_vrijtijdseconomie_Almere.pdf

Agenda Toerisme en Recreatie 2016-2022

Titel: Agenda Toerisme en Recreatie 2016-2022

Toelichting: Een praktische agenda waarin beschreven wordt waarmee en met welke inzet de gemeente – natuurlijk samen met partners – in de komende zes jaar aan de slag wil gaan met toerisme en recreatie.

Sportnota Almere 2013-2016

Titel: Almere: sportieve stad! Sportnota Almere 2013-2016

Toelichting: De Sportnota gaat in op de richting die Almere op wil op het gebied van sport. De nota gaat in op de uitgangspunten en kaders van het sportbeleid en de rol die de gemeente vervult als het gaat om sport(beleid). De visie en hoofddoelstelling 'Almere: sportieve stad!' is vertaald in zeven speerpunten met bijbehorende doelstelling en activiteiten op hoofdlijnen.

Link:

https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/3.1_Almere_sportieve_stad_Sportnota_Almere_2013-2016_2013.pdf

Lange Termijn Investeringsstrategie 2015

Titel: Lange Termijn Investeringsstrategie Almere 2.0 (LISA)

Toelichting: Met (LISA) wordt een samenhangende strategie uitgezet voor de ontwikkeling van de stad. Deze heeft betrekking op de inzet van het Fonds Verstedelijking Almere en eventuele andere benodigde overheidsinstrumenten voor de

realisatie van Almere 2.0. LISA gaat over een periode van 20 tot 25 jaar, omdat ontwikkelingen op termijn maar ten dele worden voorzien.

Link:

https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/Lange_termijn_investering_strategie_Almere_LISA.pdf

Visie Busvervoer Almere 2018-2027

Titel: Visie Busvervoer Almere 2018-2017

Toelichting: De gemeente Almere heeft de ambitie om het busvervoer binnen Almere en tussen Almere en Amsterdam/'t Gooi op een zeer hoog en eigentijds niveau te houden. Deze visie is het beleidskader hiervoor.

Link:

https://www.almere.nl/fileadmin/files/almere/bestuur/beleidsstukken/Beleidsnota_s/17d_BL_Aanbesteding_busvervoer_2018-2027_VISIE.pdf

City Deal

Link: <http://agendastad.nl/city-deals/>

Nota Zienswijzen Omgevingsvisie Almere

Juni 2017

Eerste revisie d.d. 03.08.2017

Tweede revisie d.d. 09.10.2017

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1. Inleiding	2
2. Overzicht zienswijzen	3
3. Beantwoording zienswijzen.....	4
4. Ambtshalve wijzigingen	24
5. Raadsconsultatie Politieke Markt.....	28

1. Inleiding

De afgelopen periode heeft de gemeente Almere gewerkt aan het opstellen van een nieuwe Omgevingsvisie ter vervanging van haar geldende structuurvisie uit 2003 (Structuurplan Almere 2010). Op 29 september 2016 is de gemeenteraad geïnformeerd over het proces om te komen tot een nieuwe Omgevingsvisie. Op 16 februari 2017 is de gemeenteraad geconsulteerd over de Ontwerp Omgevingsvisie. Twee informatieavonden zijn georganiseerd voor bewoners en belangstellenden: op 12 oktober 2016 (over het proces) en 5 april 2017 (over de inhoud) in de Burgerzaal van het Stadhuis. Beide avonden zijn bezocht door ongeveer 15 - 20 personen.

De Ontwerp Omgevingsvisie heeft van 20 maart tot en met 1 mei 2017 voor een ieder ter inzage gelegen. Voor u ligt de 'Nota Zienswijzen Omgevingsvisie Almere' (hierna: Nota zienswijzen). Er zijn in totaal 46 reacties op de Ontwerp Omgevingsvisie ingediend, waarvan vier ambtelijke/collegiaal.

In **hoofdstuk 2** van de Nota zienswijzen is een overzicht opgenomen van de thema's en onderwerpen waar zienswijzen op zijn ingediend. Iedere (unieke) zienswijze heeft een zienswijzenummer gekregen. Bij elk thema is aangegeven welke zienswijzen daar betrekking op hebben. In het overzicht kan iedereen die een reactie heeft ingediend aan de hand van het zienswijzenummer de beantwoording van zijn of haar reactie in de Nota zienswijzen vinden. Op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens zijn de persoonsgegevens van natuurlijke personen cq. inwoners niet opgenomen in de Nota zienswijzen. Van maatschappelijke organisaties wel. Gelijkluidende zienswijzen - zoals bijvoorbeeld bij de buitendijkse reserveringen - zijn vanuit leesbaarheid geclusterd.

De samenvatting en beantwoording van de zienswijzen is opgenomen in **hoofdstuk 3**. Indien zienswijzen hebben geleid tot wijzigingen in de vast te stellen Omgevingsvisie ten opzichte van de Ontwerp Omgevingsvisie, is dit bij de betreffende zienswijzen aangegeven.

Hoofdstuk 4 beschrijft welke ambtshalve wijzigingen er zijn aangebracht in de Omgevingsvisie ten opzichte van de Ontwerp Omgevingsvisie.

Hoofdstuk 5 beschrijft welke wijzigingen er zijn aangebracht in een concept van de Ontwerp Omgevingsvisie naar aanleiding van de raadsconsultatie op 16 februari 2017. Deze wijzigingen zijn verwerkt in de Ontwerp Omgevingsvisie die ter inzage is gelegd.

2. Overzicht zienswijzen

De zienswijzen zijn ingedeeld in twee categorieën: formele zienswijzen (R) en ambtelijke reacties (A). Formele zienswijzen zijn schriftelijk ingediend binnen de daarvoor gestelde termijn. Dit zijn zienswijzen van zowel inwoners, belanghebbenden als maatschappelijke organisaties zoals GGD Flevoland, gemeente Waterland, Stichting Flevo-landschap en Waterschap Zuiderzeeland.

Ambtelijke reacties zijn collegiale noties van maatschappelijke organisaties en medeoverheden zoals gemeente Amsterdam, provincie Utrecht, Rijkswaterstaat Midden Nederland en Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek. Deze organisaties hebben géén formele zienswijze ingediend, maar hebben collegiaal opmerkingen geplaatst bij de Omgevingsvisie. Soms heeft ook een gesprek plaatsgevonden.

A = Externe ambtelijke /collegiale reactie (maatschappelijke organisaties).

R = Formele zienswijze (inwoners, belanghebbenden en maatschappelijke organisaties).

Onderwerp	Zienswijzen
1. Algemeen - opzet Omgevingsvisie - vervolgproces & uitwerking	A3, A4, R1, R2, R4, R5, R14, R43
2. Almere in de regio	A1, R28, R42
3. Infrastructuur - luchthaven Lelystad - busbanen - spoor - parkeren - energie	A1, A2, A4, R6, R7, R10
4. Milieu & gezondheid	A3, R2
5. Groen, blauw raamwerk - buitendijkse ontwikkelingen - water - natuur	R3, R4, R5, R6, R7, R8, R9, R11, R12, R13, R15, R16, R17, R18, R19, R20, R21, R22, R23, R24, R25, R26, R27, R28, R29, R30, R31, R33, R34, R35, R36, R38, R37, R39, R40, R41, R42, R43

De inhoud van de brieven is te vinden in het raadsinformatiesysteem.

3. Beantwoording zienswijzen

1. Algemeen			
Nummer	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
A3, A4, R1, R2, R4, R5.	Zowel GGD Flevoland, Provincie Flevoland, Stichting Flevo-landschap, Waterschap Zuiderzeeland, Rijkswaterstaat Midden Nederland als Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek willen bij de uitvoering van de Omgevingsvisie graag hun kennis en expertise inbrengen. Vroege betrokkenheid in de planvorming biedt hiervoor de meeste mogelijkheden. De wijze waarop de gemeente de samenwerking met andere gebiedspartijen vorm geeft, verdient volgens het Waterschap Zuiderzeeland nog aandacht. Provincie Flevoland wil een gezamenlijke agenda met focus formuleren.	De gemeente Almere is verheugd dat haar maatschappelijke partners hulp aanbieden voor het vervolg en maakt daar graag gebruik van. De gemeente is met een kernteam bezig met de implementatie van de Omgevingswet in Almere. De gemeente is voornemens om de Omgevingsvisie uit te werken naar gebiedsprogramma's. (Het volgende instrument uit de Omgevingswet – na de Omgevingsvisie- is het <i>Programma</i>.) Programma's maken de doelen van de Omgevingsvisie duidelijk. Een programma is een pakket van beleidsvoornemens en maatregelen om omgevingswaarden of doelen in de fysieke leefomgeving te bereiken en te behouden. Een programma is dus een concretisering van de Omgevingsvisie en de 'tussenlaag' tussen de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Bij het opstellen van de programma's gaat de gemeente Almere haar maatschappelijke partners betrekken.	Pag. 26. Toegevoegd: <i>“Samen met deze partners gaat Almere (pro)actief invulling geven aan de overige instrumenten van de Omgevingswet zoals het Programma en Omgevingsplan. Dit participatietraject maakt onderdeel uit van het implementatietraject Omgevingswet Almere”.</i>
R14	Inwoner is tegen de zienswijze Almere-Haven	Motivatatie is niet duidelijk (aangegeven).	Geen aanpassingen.
R43	In het rapport is niet terug te vinden hoe de gemeente om zal gaan met mogelijke uitbreidingen van lichte en zware industrie.	De Omgevingsvisie is een document op hoofdlijnen. In de Gemeentelijke Visie Werklocaties in Almere (2016) staan de algemene kaders voor het vestigen van economische activiteiten. Voor wat betreft uitbreiding van lichte en zware industrie is een bestemmingsplan kaderstellend. Indien nieuwe activiteiten niet passen in het vigerende bestemmingsplan, maar wel (door de gemeenteraad) wenselijk worden geacht, dient een	Geen aanpassingen.

	Waar liggen kansen om opgaven aan elkaar te koppelen en elkaar te versterken? En omgekeerd waar kunnen opgaven juist niet gecombineerd worden? Gevraagd wordt naar de visie van de gemeente ten aanzien van het samengaan van industrie in gebieden die aangewezen zijn voor wonen, natuur en recreatie.	procedure te worden gestart voor afwijking van het vigerende bestemmingsplan waarbij gekeken wordt of het plan in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening. In de Gemeentelijke Visie Werklocaties in Almere (2016) staan de algemene kaders voor het vestigen van economische activiteiten waarbij specifiek wordt ingegaan op functiemenging en flexibilisering. De gemeente Almere werkt graag vanuit de 1+1=3 gedachte: werken vanuit synergie en complementariteit. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan projecten als benodigde dijkversterking in combinatie met verdere ontwikkeling van (delen van) de kustlijn. Ook kunnen de aanleg van nieuwe fysieke structuren in het water zoals eilanden en vooroevers bijvoorbeeld bijdragen aan het herstel van de natuur (o.a. verbeteren waterkwaliteit). Hierbij wordt altijd gekeken of plannen in overeenstemming zijn met het vigerende bestemmingsplan en een goede ruimtelijke ordening. Indieners refereren hierbij impliciet aan planvorming voor de haven van De Blocq van Kuffeler. Op het vlak van natuur- en milieuwetgeving voorziet het college geen problemen. In deze fase verwacht het college geen strijdigheid tussen het initiatief en de ontwikkeling van recreatie en toerisme, gezien het bestaande gebruik en de grootte van het gebied. Definitieve besluitvorming over het initiatief van Vijfhoek vindt plaats in het kader van de vergunningenprocedure. De gemeenteraad zal om een verklaring van geen bedenking worden gevraagd. Het college heeft twee raadsbrieven gestuurd naar aanleiding van schriftelijke vragen van de raad over	Geen aanpassingen.
--	---	--	---------------------------

	Gevraagd wordt of de gemeente in de Omgevingsvisie niet concreter kan worden over waar en hoe men initiatieven kan indienen en hoe de samenwerking met de gemeente kan worden vormgegeven. Indieners zien goede kansen voor de toeristische en recreatieve ontwikkeling van Blocq van Kuffeler. De Omgevingsvisie is digitaal beschikbaar voor eenieder die hier belangstelling voor heeft. Wijzigingen kunnen daardoor direct verwerkt worden. Daar schuilt het gevaar in dat wijzigingen door geïnteresseerden gemist worden. Een logboek met vermelding van de wijzigingen op datum kan dit probleem ondervangen. Bij voorkeur ontvangen indieners dan een melding van de wijziging per mail.	Blocq van Kuffeler/ Vijfhoek. Deze brieven zijn te vinden in het openbare digitale raadsinformatiesysteem (april 2017). Hiervoor heeft de gemeente het Ondernemersloket op het Ondernemersplein ingesteld. De gemeente Almere begrijpt deze zorg. Eén van de opgaven van de nieuwe Omgevingswet is het nieuwe Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Dit stelsel is erop gericht dat informatie m.b.t. de fysieke leefomgeving beter ontsloten wordt en actueel is. Ons voornemen is om de Omgevingsvisie digitaal op te nemen in dit (landelijke) systeem. Het systeem is echter nog in ontwikkeling en zal naar verwachting pas in 2019 in werking treden en zal, zoals nu voorzien, pas rond 2024 volledig gebruikt kunnen worden. Tot die tijd, moeten wij bezien hoe wij wijzigingen gaan registreren en kenbaar maken aan inwoners en belanghebbenden. Vooralsnog zal dat via de gebruikelijke weg geschieden (formele kennisgevingen, website, Almere Deze Week etc.).	Opgenomen op pag. 26: <i>“Initiatieven kunnen ingediend worden bij het Ondernemersloket op het Ondernemersplein”</i>. Geen aanpassingen.
--	--	--	--

2. Almere in de regio			
Nummer	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
A1	De visie blijft volgens de gemeente Amsterdam op onderdelen soms op de vlakte. Gesuggereerd wordt de specifieke en veranderende rol van Almere in de metropoolregio - onder meer op het gebied van wonen en (beroeps)bevolking – in de Omgevingsvisie nader te beschrijven.	De Omgevingsvisie is een strategisch document op hoofdlijnen. De positie van Almere in de metropoolregio en de groeiende onderlinge afhankelijkheid is uitvoerig beschreven in de Omgevingsvisie (Hoofdstuk 1: regionaal perspectief). Vanuit de monitoring van allerlei ontwikkelingen (markt , maatschappij en de veranderende rol van Almere) wordt de stedelijke programmering van de gemeente Almere <i>continu</i> bijgesteld. Tempo, fasering, betaalbaarheid, diversiteit van woonmilieus en innovatie zijn hierin terugkerende en centrale thema's. Meer informatie over de rol van Almere en haar onderscheidende woonmilieus is te vinden in de Woonvisie, de stedelijke programmering en programmalijn 5 van Almere 2.0. 'Vernieuwend Wonen'.	Geen aanpassingen.
R28, R42	Indieners hebben bezwaar tegen de steeds verder gaande versmelting met Amsterdam qua infrastructuur. Almere lijkt steeds meer op weg een onderdeel van groot Amsterdam te worden, en ondanks dat er in Almere veel Amsterdammers wonen, heeft Almere over de jaren toch een eigen identiteit en cultuur ontwikkeld waarin men zich thuis voelt.	De 'infrastructurele versmelting' is gebaseerd op een besluit van het Rijk dat de gemeente Almere in 2010 heeft ondersteund, via het programma Schiphol-Amsterdam-Almere (SAA). Hiermee wordt de bereikbaarheid van de Noordelijke Randstad verbeterd evenals de leefbaarheid en reistijd. Er wordt door de gemeente Almere veel waarde gehecht aan de regionale samenwerking en de samenwerking met Amsterdam. De onderlinge afhankelijkheid en samenwerking in de regio zal alleen maar toenemen. In de regio komen veel beleidsterreinen zoals economie, bereikbaarheid, wonen, winkelen, recreëren, arbeidsmarkt, onderwijs, re-integratie, zorg en welzijn samen. In een stedelijke regio en een 'daily urban system' hangen economische relaties, de	Geen aanpassingen.

		diensten- en sociale infrastructuur en de ruimtelijke verbindingen samen. Almere is - als tweede stad in omvang - daarom zeer actief in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Daarnaast wordt het nakomen van de met Rijk en regio gemaakte afspraken , zoals opgenomen in de Bestuursovereenkomst RRAAM en de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 van groot belang geacht. Beiden vloeien voort uit de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (2013). Door middel van onderscheidende woonmilieus zoals Duin en Oosterwold en de uitvoer van de vijf programmalijnen van Almere 2.0. wordt verder gewerkt aan (versterking van) de eigen identiteit van Almere in de regio.	
--	--	---	--

3. Infrastructuur			
Nummer	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
	Luchthaven Lelystad		
A1, A2	Gemeente Amsterdam suggereert om in de Omgevingsvisie nader in te gaan op kansen voor Almere rond ontwikkeling van luchthaven Lelystad, de effecten hierbij op de kwaliteit van de leefomgeving voor Almere en de mogelijke bijbehorende afwegingen.	Almere ligt ingebed tussen Schiphol en Lelystad. Een volwaardige luchthaven in Lelystad verstevigt de ruimtelijke en economische structuur van Almere. Er zijn positieve effecten te verwachten op de ontwikkeling van de werkgelegenheid in Almere en de regio. Dit is van groot belang bij de verdere ontwikkeling van Almere. Vliegroutes van Lelystad Airport liggen niet over het grondgebied van de gemeente Almere. Ook uit het MER, behorende bij het Luchthavenbesluit uit 2015, zijn geen negatieve effecten op de leefomgeving voor Almere naar voren gekomen.	Er is een kleine tekstuele aanvulling opgenomen over de ontwikkeling en openstelling van de nieuwe luchthaven Lelystad per 1 april 2019 en de kansen die dit biedt voor Almere en de regio (pag. 9). Dit is aangevuld in de milieuparagraaf (hoofdstuk 4) met informatie uit het Milieueffectrapport (MER) behorend bij het Luchthavenbesluit in relatie tot effecten op de kwaliteit van de

			leefomgeving in Almere (pag. 30).
A2	De Provincie Utrecht vraagt in hoeverre rekening wordt gehouden met de groei van de luchthaven Lelystad? Advies is om de luchthaven ook beter te verbinden met het spoor. Bij serieuze groei naar 25.000 vliegbewegingen in de eerste fase en 45.000 in de eindfase moet worden nagedacht over een aanvullende modaliteit naast de auto. In de wetenschap dat het grootste deel hiervan op de Randstad is gericht kan niet alles via het autonet worden afgewikkeld. Peoplemover naar Lelystad (-Zuid), aftakking spoor naar luchthaven of terminal tussen station en snelweg bouwen.	Lelystad Airport is gelegen in de gemeente Lelystad. Op 30 juni 2015 heeft de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu het Werkprogramma van de Alderstafel Lelystad voor de periode april 2015 – 2018 naar de Tweede Kamer gestuurd. In dit werkprogramma is werkspoor 1 volledig gericht op de landzijdige ontsluiting van de luchthaven, waarvoor Provincie Flevoland portefeuillehouder is. Rijk en regio hebben de afspraken over de uitvoering van de maatregelen vastgelegd in een overeenkomst (Staatscourant 2014-20669, dd. 21 juli 2014). Inhoudelijk gaat het over het realiseren van een nieuwe aansluiting Lelystad Airport op de A6 en de aanleg van een nieuwe verbindingsweg, de gestarte MIRT-verkenning naar de verbreding van de A6 tussen Almere Buiten-Oost en Lelystad, maatregelen ter verbetering van het OV naar de luchthaven en het invoeren van mobiliteitsmanagement door Lelystad Airport.	Geen aanpassingen.
	Snelweg & spoor		
A2	De Provincie Utrecht kan zich vinden in de reserveringen voor de Stichtse Lijn. Wat betreft de Stichtse lijn wordt opgemerkt dat de lage dichtheden in de uitgestrekte ontwikkeling van Oosterwold een serieuze (railgebonden) OV-verbinding via Almere Oost naar Hilversum en Utrecht minder kansrijk maken. Concentratie van het treinverkeer blijft daarom via Almere en Hollandsche Brug lopen. De Provincie Utrecht constateert dat Almere	De Stichtse Lijn is ontstaan vanuit de gedachte dat Almere Oost (nu Oosterwold) ontwikkeld zou worden tot een gebied met 25.000 woningen (circa 50.000 inwoners) en daarbij een belangrijke vervoerrelatie tussen Almere, Hilversum, Amersfoort en/of Utrecht zou ontstaan. Inmiddels is de ontwikkelprognose bijgesteld naar maximaal 15.000 woningen (circa 30.000 inwoners). Ook de vervoerrelatie Almere-Hilversum-Utrecht/Amersfoort is kleiner dan destijds verwacht (zie: Intergemeentelijke Structuurvisie Oosterwold 2013). De vervoerswaarde ligt hierdoor nu lager dan in	Pag. 26 toegevoegd: <i>“Voor de Stichtse Lijn vindt aanvullend onderzoek plaats naar de haalbaarheid van diverse modaliteiten en het grondbeslag”.</i>

	zich vooral richt op de Amsterdamse regio. Locaties aan Utrechtse zijde worden extensiever (Oosterwold) of thans nog niet in ontwikkeling genomen. Dit vergroot de verkeersdruk op het wegennet, waaronder de A27, bij gebrek aan goede vervoersalternatieven voor deze grote groep bewoners die voor het bereiken van hun (dagelijkse) voorzieningen vooral op de auto aangewezen zijn. Bovendien maakt het een serieuze (railgebonden) OV-verbinding via Almere Oost naar Hilversum en Utrecht minder kansrijk.	de tijd dat de Stichtse Lijn op de kaart verscheen. Er wordt gezien deze ontwikkelingen door de gemeente Almere een onderzoek gestart naar de haalbaarheid van diverse modaliteiten voor de Stichtse Lijn (spoor, bus etc.) . Graag gaat Almere in gesprek met de Provincie Utrecht om – op lange termijn- de realisatiekansen van een serieuze OV-verbinding van Almere Oost naar Hilversum en Utrecht te vergroten. Op korte en middellangetermijn is het wellicht –weer- mogelijk een busverbinding in het leven te roepen tussen Almere en Utrecht dat als alternatief kan worden benut voor de auto De verbinding Almere-Utrecht is voor Almere ook van belang, daarom is een uitbreidingsmogelijkheid van de A27 opgenomen in de Omgevingsvisie. Het doel achter deze ruimtereservering is dat op termijn de verbinding tussen Almere en de Utrechtse regio kan worden verbeterd. Hierbij gaat het waarschijnlijk om een verbreding van 2x2 rijstroken naar 2x3 rijstroken en/of het realiseren van spitsstroken op de vluchtstroken. De huidige inrichting van de weg is dusdanig breed dat met een herinrichting dit lijkt te passen, maar concrete plannen moeten hiervoor worden uitgewerkt als er daadwerkelijk sprake zal zijn van verbreding/aanpassing. Dit staat overigens niet op de korte termijn in de planning. De huidige verwachting is dat de eventuele uitbreiding niet voor 2030 wordt gerealiseerd. De A27 is voor het Almeerse deel ruimtelijk gereserveerd: het past binnen de huidige ruimte om de weg te verbreden vanaf knooppunt A6/A27 tot de Stichtsebrug van 2x2 naar 2x3. Dit heeft echter alleen zin als ook de Stichtsebrug+Knooppunt	
--	--	--	--

	Daarnaast is het volgens de Provincie Utrecht te verwachten dat Oosterwold geen wezenlijk onderdeel gaat uitmaken van Almere (centrum). Het zal in beperkte mate iets toevoegen aan de sociale structuur van Almere, maar vooral een naar buiten gerichte groep bewoners aantrekken. Centrale voorzieningen in het Gooi of Zeewolde zijn voor deze groep belangrijker dan Almere.	Eemnes ook wordt verbreed. Almere gaat graag in gesprek met de Provincie Utrecht om de verbreding van de A27 tussen knooppunt Eemnes en de Stichtsebrug te bewerkstelligen. Op korte en middellange termijn is het wellicht –weer- mogelijk een busverbinding in het leven te roepen tussen Almere en Utrecht dat als alternatief kan worden benut voor de auto Oosterwold bevindt zich nabij het Gooi, het stadscentrum van Almere en op 25 kilometer van Amsterdam. Alle omliggende steden zijn snel via de A6 en A27 bereikbaar. Op korte afstand bevinden zich haltes voor busvervoer naar zowel Almere, 't Gooi, Utrecht als Zeewolde. Het is niet te voorspellen waar bewoners zich op zullen richten. Daarnaast geldt in Oosterwold ook het principe van verregaande zelfvoorziening.	Geen aanpassingen.
	Busbanen en wegen		
R6	Volgens indiener ontbreekt de openstelling van de Gooimeerdijk Oost. In de Omgevingsvisie is een aantal reserveringen voor busbanen opgenomen. Volgens indiener ontbreekt een visie over het doel en functie van de busbanen in Almere Haven West.	Er zijn geen plannen voor het openstellen van de Gooimeerdijk-Oost. De Omgevingsvisie is een document op hoofdlijnen en gaat niet tot op het detailniveau waarop deze zienswijze is gebaseerd. Het betreft een ruimtelijk planologische reservering om nieuwe OV verbindingen niet onmogelijk te maken. Busbaanreserveringen Haven – Poort: Om de rechtstreekse busverbinding Haven – Poort (via De Wierden - De Laren – Havendreef – Gooisekant West) mogelijk te maken, zijn de volgende reserveringen opgenomen. In De Wierden en De Laren is een reservering opgenomen voor een busbaan tussen de	Geen aanpassingen. Geen aanpassingen.

	In de Omgevingsvisie is een aantal reserveringen voor busbanen opgenomen. Volgens indiener ontbreekt een visie over het doel en functie van de busbanen in Almere Haven Oost.	halte De Wierden en de Havendreef. Tussen de Kabelstraat en de busbaan Gooisekant wordt een busdoorsteek gereserveerd om de rechtstreekse busverbinding Haven – Poort (via De Wierden - De Laren – Havendreef – Gooisekant West) mogelijk te maken. Er zijn momenteel geen concrete plannen om deze verbinding daadwerkelijk te realiseren. De Omgevingsvisie is een document op hoofdlijnen en gaat niet tot op het detailniveau waarop deze zienswijze is gebaseerd. Het betreft een ruimtelijk planologische reservering om nieuwe OV verbindingen niet onmogelijk te maken. Busverbinding Oosterwold – Haven: Een busverbinding tussen Oosterwold en Haven is mogelijk via de Meentweg in Overgooi, de Waterlandseweg en de Vogelweg. Hiertoe is tussen de busbaan De Meenten – De Grienden en de Meentweg een busbaanreservering opgenomen. Er zijn momenteel geen concrete plannen om deze verbinding daadwerkelijk te realiseren.	Geen aanpassingen
R7	Indiener vraagt zich af of de reservering voor de busbaan van Almere Haven naar Almere Poort correct is aangezien deze niet correspondeert met het bestemmingsplan De Laren.	Deze constatering is juist.	De betreffende busbaan op de kaart van de Omgevingsvisie is aangepast.
	Zonne-energie		
R10	Indieners ageren tegen het mogelijke zonneveld in het gebied Buitenveld. Ze vragen de gemeenteraad nadrukkelijk vast te houden aan de huidige bestemming, waarmee het groenblauwe casco beschermd blijft en kostbare, vruchtbare landbouwgrond niet	Voor het maken van formeel bezwaar zijn de plannen voor Buitenveld nog te pril van karakter. Bovendien is tegen een Omgevingsvisie geen beroep of bezwaar mogelijk. Tegen een bestemmingsplan is wel beroep mogelijk. De huidige bestemming van de locatie Buitenveld cq. groenstrook is: groen, bos en agrarisch	Tekstwijziging pag. 26: <i>“Er zijn diverse zoekgebieden gedefinieerd voor de tijdelijke aanleg (20-25 jaar) van zonnevelden (o.a. de Vaart IV, Stichtse Kant en omgeving A6/A27)”</i>.

	opgeofferd hoeft te worden. Ze geven ook aan dat het onderzoeksbureau Overmorgen het gebied Buitenveld niet heeft aangewezen als mogelijke optie voor een zonnepark.	gebruik. Als er een plan komt dat een afwijkende bestemming beoogt, dient een procedure te worden gestart voor evt. afwijking van het vigerende bestemmingsplan. Er moet dan worden gemotiveerd dat kan worden voldaan aan een goede ruimtelijke ordening. De aanvraag moet voorzien zijn van een ruimtelijke onderbouwing. Hierbij zullen ruimtelijke relevante documenten en ander vigerend ruimtelijk beleid betrokken moeten worden.	
	P&R-terrein		
R6	Indiener vraagt om een reservering op te nemen voor de P&R terrein bij Almere Poort aangezien er in de toekomst een tekort aan parkeerplaatsen te verwachten is.	P+R terreinen zijn net als parkeergarages en fietsenstallingen niet in de Omgevingsvisie opgenomen. De wijzigingen in ruimtegebruik van deze terreinen behoren tot de uitgewerkte ontwikkelingsplannen. Het P&R terrein bij Almere Poort wordt dit jaar in het kader van het ontwikkelingsplan verplaatst naar de andere zijde en uitgebreid. Via de gebruikelijke kanalen worden inwoners hierover geïnformeerd: website, social media, Stadhuis-aan-huis etc.	Geen aanpassingen.
	Energietransitie en digi-infrastructuur		
A4	Rijkswaterstaat vraagt meer aandacht voor smart mobility en energietransitie	In het Programmaplan Energie Werkt! (2015) wordt uitgebreid ingegaan op de energietransitie. Hier wordt in de Omgevingsvisie naar verwezen. Almere is bezig met de uitrol van een zgn. LoRa-netwerk (Long Range netwerk). LoRa maakt het mogelijk om kleine hoeveelheden data draadloos te verzenden en te ontvangen. Deze technologie kan kleine hoeveelheden informatie uitwisselen tussen objecten en systemen bij een ultralaag stroomverbruik. Hiermee is LoRa de optimale ondersteuning van Internet of Things en tegelijkertijd een energiezuinige oplossing. Aanvullend gaat onderzocht worden welke mogelijkheden LiFi	Toevoeging pag. 17: <i>“Almere heeft nu al overal glasvezel en Wifi wordt uitgerold in het stadscentrum. Ook vindt de uitrol plaats van een zogenaamd LoRa-netwerk (Long Range) voor IoT (Internet of Things), het netwerk voor sensor technologie. LoRa is een telecommunicatienetwerk geschikt voor langeafstandscommunicatie met weinig vermogen. Aanvullend gaat onderzocht worden welke</i>

		('Light Fidelity'; verzenden van data via licht) biedt.	<i>mogelijkheden LiFi ('Light Fidelity'; verzenden van data via licht) biedt".</i>
--	--	---	--

4. Milieu & gezondheid			
Nummer	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
A3	De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek geeft in overweging om de titel van de laatste paragraaf van hoofdstuk 4, nu getiteld "Milieuparagraaf", een andere benaming te geven. De tekst in deze paragraaf ziet niet zozeer op milieuoverwegingen als wel op de milieueffectrapportage.	Ambtshalve zijn wijzigingen doorgevoerd in deze paragraaf (zie hoofdstuk 4). Er wordt nu breder op het aspect milieu ingegaan dan uitsluitend de milieueffectrapportage dus de kop kan gehandhaafd blijven.	Geen aanpassingen.
R2	GGD Flevoland geeft aan dat in de Omgevingsvisie gezondheid wordt benoemd in termen van ecologie of duurzaamheid, over de aanwezige van gezondheidszorgvoorzieningen of een schone omgeving (lucht/water). Dit zijn belangrijke aspecten van gezondheid, maar <u>preventie</u> blijft onderbelicht terwijl de invloed van de leefomgeving op gezondheid groot is. Het is een waardevolle toevoeging om in deze visie 'gezondheid' breder te zien : een gezonde leefomgeving die bijdraagt aan het welzijn van inwoners en aan de mate van participatie aan de samenleving in sociale en fysieke zin (waarbij gezondheid voorwaardelijk is).	Wij ondersteunen deze visie.	Bij de onderdelen sport en welzijn en zorg (o.a. pag. 19 en 22) wordt aandacht besteed aan een gezonde leefstijl. Ook is een link opgenomen naar de Citydeal. Toegevoegd pag. 14 : <i>"Hierbij dient bij de inrichting van het raamwerk ook aandacht te zijn voor mogelijk negatieve gezondheidseffecten zoals bijvoorbeeld blauwalg, eikenprocessierupsen en teken".</i>
	De GGD Flevoland vindt het van belang om ook factoren ter bevordering van de gezondheid mee te wegen, zoals (het uitnodigen tot) bewegen, het aanwezige	Wij ondersteunen deze visie. In de Omgevingsvisie was reeds opgenomen: <i>"De infrastructuur in de wijk wordt zodanig vormgegeven dat het mensen uitdaagt om te sporten en te bewegen; dit draagt bij aan een</i>	Geen aanpassingen.

	groen of leefbaarheid. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor het gevaar van overstroming en uitbraak van infectieziekten. GGD Flevoland wijst op het gevaar van overstroming. De GGD Flevoland heeft een instrument tot haar beschikking <i>'Quick scan gezonde leefomgeving'</i> welke als input gebruikt kan worden. Tot slot geeft de GGD Flevoland aan dat de Omgevingswet burgerparticipatie stimuleert maar dat met name de meest kwetsbare groepen over het algemeen het minst hun stem laten horen.	<i>gezonde leefstijl en aan ontmoeting. Het beweegvriendelijk inrichten van de openbare ruimte (bijvoorbeeld openbare schoolpleinen, speelplekken, verbindingen/routes) (pag. 22)".</i> Voor de beantwoording hiervan verwijzen we naar de zienswijze van het waterschap. Het aspect waterveiligheid, dijkversterking en overstroming is namelijk op verzoek van het waterschap aangepast. De Quicksan kan naar ons idee goed gebruikt worden bij de verdere ontwikkeling en de toekomstige onderliggende documenten bij de Omgevingsvisie. Hiervoor verwijzen wij onze reactie bij punt 1 (vervolg en betrekken van maatschappelijke organisaties). Dit aandachtspunt deelt de gemeente met de GGD Flevoland. Dit punt onderkent de gemeente ook in haar <i>'Rapportage Evaluatie Almeerse Participatienota'</i> van januari 2017. Het is en blijft moeilijk bewoners te bereiken. Uit de evaluatie blijkt dat het veelal dezelfde bewoners zijn die actief meedoen met participatie. Het is belangrijk nieuwe manieren te zoeken om meer bewoners te betrekken.	Aanpassingen op pag. 13. Geen aanpassingen. Geen aanpassingen.
--	--	---	---

5. Groen blauw raamwerk			
Nummer	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
	Buitendijkse ontwikkelingen		
R3, R6, R7, R8, R9, R11, R12, R13,	36 zienswijzen ageren tegen de buitendijkse reservering, waarvan het overgrote deel met name tegen de buitendijkse reservering in het Gooimeer bij Almere Haven. Gevreesd wordt	De huidige reservering is niet anders dan de voortzetting van het beleid zoals opgenomen in het geldende Structuurplan Almere 2010 (2003) en de Concept Structuurvisie 2.0. (2009). Dit waren de	De kaart met reserveringen is aangepast zodat het gearceerde gebied meer recht doet aan de richtlijn van het Barro (Besluit

R15, R16, R17, R18, R19, R20, R21, R22, R23, R24, R25, R26, R27, R28, R29, R30, R31, R33, R34, R35, R36, R37, R38, R39, R40, R41, R42, R43	voor: • verdwijnen van de weidsheid van het gebied, het uitzicht, de rust, spaarzame donkere plek, de watervogels, het inboeten op de ruimtelijke kwaliteit van de voormalige Zuiderzee. • de impact op de landschappelijke kwaliteit ('horizonvervuiling'). • verdwijnen van de mogelijkheid om te wandelen en fietsen langs de dijk en mogelijkheden voor watersport. • toenemende verkeersdruk, mede door het ontbreken van OV. • waardedaling van de woningen in het gebied • verzwakking van de dijk. Daarbij wordt regelmatig aangegeven dat er nog voldoende bouwgrond elders in Almere is (o.a. Nobelhorst, Poort, Buiten) en dat er al veel groen verloren gaat (t.b.v. verbreding A6 en Floriade). Bovendien wordt opgemerkt dat buitendijks ontwikkelen een relatief dure vorm van gebiedsontwikkeling is. Dat de locatie slecht te vinden is en geen openbaar vervoer verbinding heeft. Ook zouden de plannen niet bekend zijn gemaakt via ruimtelijkeplannen.nl. Opgemerkt wordt de arcering voor Almere Haven aan te passen en te concentreren in en	uitgangspunten voor de nieuwe Omgevingsvisie. Het betreft dus geen nieuwe reservering. Op de enkele plekken waar de stad zich opent naar de kust, zoals bij Almere Haven, levert de mix van woningen, jachthaven, horeca, boulevards en natuurlijk de weidse uitzichten over het water ruimtelijke kwaliteit op. De kust biedt in dit opzicht potenties die Almere verder wil benutten. De gemeente heeft een verkennend onderzoek gedaan naar de recreatieve kansen en toeristische mogelijkheden van Almere Haven. De gemeente wil de Kust van Almere Haven versterken en aantrekkelijker maken voor Havenaren, en voor andere Almeerders en bezoekers, passend binnen de huidige structuur van de Kustzone. Dit plan is kleinschaliger van opzet dan eerdere plannen. Alle indieners van een zienswijze hebben schriftelijk bericht gehad hoe zij deze planvorming kunnen volgen. Het beter benutten van het buitendijkse water kent praktische en maatschappelijke obstakels. De kustwateren zijn van nationaal belang voor de waterberging, de drinkwaterwinning in de Amsterdamse regio, en voor de ecologische structuur (Natura 2000). Voorzichtigheid en zorgvuldigheid is daarom geboden bij buitendijkse ontwikkeling. Wat betreft buitendijkse ontwikkeling in specifieke relatie tot waterveiligheid, is vroegtijdige betrokkenheid van zowel provincie als waterschap van groot belang. Ten eerste vanwege de nabijheid van de kering bij buitendijkse ontwikkelingen (keurzone) en ten tweede	algemene regels ruimtelijke ordening). Het gebied correspondeert zo ook meer met het plan Hoogtij. Er zijn ambtshalve wijzigingen doorgevoerd in Hoofdstuk 4 over de ha van de buitendijkse ontwikkelingen (van 5 naar 12 ha).
---	--	---	--

	rondom de Kustzone Haven. omdat, indien de provincie het betreffende gebied aanwijst als regionale kering, het waterschap de zorgplicht voor het betreffende gebied krijgt. De reservering voor de buitendijkse ontwikkeling in het Gooimeer op de reserveringenkaart is beperkt tot een gebied ter grootte van 12 ha (indicatief, het betreft een globale kaart) ter hoogte van de kust van Almere Haven. Dit faciliteert de huidige plannen voor Kustzone Almere Haven. Het sluit bovendien ook aan bij artikel 2.12.2 van het Barro¹ waarbij Almere van het Rijk de ruimte heeft gekregen om 12 hectare <i>in het Gooimeer</i> ten behoeve van het <i>project Hoogtij</i> te ontwikkelen. Het plangebied van project Hoogtij bestond destijds uit het gehele buitendijkse gebied, vanaf het havenhoofd tot het huidige surfstrand aan de Gooimeerdijk-oost. Ook het haventje in de havenkom behoort tot het plangebied. Overigens heeft de gemeenteraad op 1 juni 2017 het ontwikkelingsplan Kustzone Haven 'Hoogtij' ingetrokken. Maar in het (landelijk) Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) blijft een wettelijke richtlijn opgenomen die Almere toestaat bij Almere Haven maximaal 12 ha buitendijs te ontwikkelen 'ten behoeve van het plan Hoogtij'. Buitendijkse reserveringen zijn overigens niet alleen bedoeld voor stedelijke ontwikkeling en woningbouw- zoals vaak geïnterpreteerd cq. gelezen- maar ook voor recreatieve en natuur ontwikkeling. Er is dan meer sprake van waterfrontontwikkeling. Als voorbeeld kan	Verwijzing naar Barro is opgenomen.
--	--	--

¹ Barro: Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

	Gevraagd wordt de diverse nota's, rapporten en regels over de landschappelijke kwaliteit van het IJsselmeergebied en buitendijkse ontwikkelingen op te nemen in de Omgevingsvisie.	gedacht worden aan extra stranden, watersportfaciliteiten, oeverrecreatie maar ook boulevards met stedelijke bebouwing en (horeca)voorzieningen. Tegelijk kan dit soort gebiedsontwikkeling samengaan met dijkversterking. Daarnaast kunnen bijvoorbeeld nieuwe fysieke structuren in het water zoals eilanden en vooroevers bijdragen aan het herstel van de natuur. Het kan dus een verbond worden tussen de ecologie van het water en een uniek woon-, werk- en recreatiemilieu. Deze worden niet opgenomen omdat dit de leesbaarheid niet ten goede komt. Belangrijkste kader is het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening.	Verwijzing naar Barro is opgenomen.
R37	De gemeente Waterland heeft een zienswijze ingediend waarbij zij heeft aangegeven dat zij sterk hecht aan het behoud van de openheid van het Markermeer en IJmeer. Een IJland en een IJmeerverbinding tasten dit aan.	De gemeente Waterland geeft in haar zienswijze – terecht- aan dat het 'IJland' (grootschalig buitendijks bouwen) voor de kust van Almere op basis van de onderzoeken destijds geen kansrijk perspectief meer leek. Derhalve is de reservering voor een IJland in de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer niet meer opgenomen, maar in onze Omgevingsvisie nog wel. De Omgevingsvisie is in lijn met de Concept Structuurvisie Almere 2.0. (2009). De reservering voor het IJland wordt behouden. Het IJland leidt tot een bijzondere kans om stad en natuur te combineren en het biedt ruimte voor unieke buitendijkse woon-, werk- en recreatiemilieus. Ook voor deze ontwikkeling is in het Barro in artikel 2.12.2 ruimte gereserveerd voor buitendijkse ontwikkeling – specifiek voor Almere – namelijk 700 ha In totaal.	Geen aanpassingen.

	De reservering opgenomen voor de IJmeerverbinding gaat uit van een brug in het IJmeer. De voorkeur van Waterland gaat uit naar een tunnel. Deze tast het landschap en de natuur het minste aan.	In RRAAM is een IJmeerverbinding opgenomen: een metroachtig systeem. Een MIRT onderzoek zal t.z.t. moeten uitwijzen of er sprake zal zijn van een brug of tunnel. Overigens zal de discussie over de toekomstige aanleg van een IJmeerverbinding en de vorm waarin niet louter vanuit Almere gevoerd gaan worden, maar in samenspraak met Rijk, gemeente Amsterdam en de regio.	Geen aanpassingen.
R43	Buitendijkse ontwikkelingen op het voormalig werkeiland Blocq van Kuffeler vormen een aanzienlijke bedreiging voor de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het gebied en kunnen tevens een aantasting van de recreatieve functie en het woongenot van de huidige bewoners vormen. Ook wordt het aanzien geschaad. Het wordt als niet wenselijk gezien.	De huidige reservering is niet anders dan de voortzetting van het beleid zoals opgenomen in het geldende Structuurplan Almere 2010 (2003) en de Concept Structuurvisie 2.0. (2009). Dit waren de uitgangspunten voor de nieuwe Omgevingsvisie. Het betreft dus geen nieuwe reservering. Verwezen wordt naar de toelichting op de buitendijkse reservering voor Almere Haven. Buitendijkse reserveringen zijn niet alleen bedoeld voor stedelijke ontwikkeling en woningbouw -zoals vaak geïnterpreteerd cq. gelezen- maar ook voor recreatieve en natuurontwikkeling. Tegelijk kan dit soort gebiedsontwikkeling samengaan met dijkversterking. Overigens kent de reservering voor de kust van Pampus een meer stedelijk karakter dan die voor de kust van Almere Haven en Blocq van Kuffeler.	Geen aanpassingen.
	Water		
R4	Eind maart 2017 hebben Waterschap Zuiderzeeland en gemeente Almere het Waterplan Almere 2017-2022 “Stad van het zuiverste water” vastgesteld. Het betreft een gezamenlijk plan en heeft betrekking op alle	Het nieuw Waterplan is opgenomen als link in de kantlijn en in de bronnenlijst.	Aanpassingen in de kantlijn (link) en bronnenlijst.

	wateraspecten in stedelijk gebied: ‘van riool tot recreatie’. Dit plan heeft raakvlakken met het voorliggende plan, en is op veel punten al verder uitgewerkt, dus een duidelijke referentie bij de betreffende onderwerpen is volgens het waterschap op zijn plaats. Voor het thema waterveiligheid stelt het waterschap een aparte paragraaf voor. Waterveiligheid wordt in het document uitgelegd als “wateroverlast”. Waterveiligheid is meer dan dat, de dijken in Flevoland beschermen ons tegen het buitenwater. Het waterschap heeft een tekstvoorstel gedaan over waterveiligheid en voor de wijze waarop waterveiligheid en ruimtelijke ontwikkeling elkaar mogelijk raken. Waterkwaliteit: In het document wordt meermaals de link gelegd tussen recreatie en beleving enerzijds en waterkwaliteit anderzijds. De gewenste waterkwaliteit voor recreatie is niet per sé hetzelfde als de kwaliteit die nodig is voor een gezond en evenwichtig waterlichaam. Ook zijn er opgaven op het gebied van waterkwaliteit. Het waterschap heeft aanpassingen en toevoegingen voorgesteld.	Kop is aangepast en passage over waterveiligheid is grotendeels overgenomen. Om de tekst te verhelderen en het onderscheid te duiden tussen kwaliteit t.b.v. diverse doelen, is het tekstvoorstel van het waterschap overgenomen.	Alinea toegevoegd op pag. 13: <i>“Sinds 2017...gebied krijgt”</i>. Alinea gewijzigd op pag. 13: <i>“De kwaliteit...recreatief gebruik”</i>. Toegevoegd opgave: <i>“Het Weerwater, de Noorderplassen en “tochten DE” (o.a. Galjoottocht) zijn aangewezen als KRW-water op basis van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Voor deze wateren heeft het waterschap KRW-doelen afgeleid. In samenspraak wordt continue gewerkt aan het verwezenlijken van de KRW-doelen”</i>.
A4	Rijkswaterstaat Midden Nederland vraagt meer aandacht voor waterveiligheid en het deltaprogramma.		Verwezen wordt naar de aanpassingen op pag. 13 die zijn doorgevoerd op advies van het

			waterschap.
	Natuur		
R5	De stichting Flevolandschap onderschrijft de wenselijkheid van recreatief gebruik van natuurgebieden, maar benadrukt dat daarvoor een zekere robuustheid nodig is. Namelijk voldoende maat en ecologische samenhang. De stichting pleit ervoor om infrastructuur zoveel mogelijk te bundelen en zorgvuldig in te passen, zodat deze de connectiviteit van natuurgebieden niet aantasten. In dat opzicht bestaat er zorg bij het bosgebied Pampushout. De stichting Flevolandschap constateert dat de ontwikkeling van vooroevers bij de Lepelaarplassen, zoals opgenomen in TBES, niet is opgenomen in de Omgevingsvisie. Het initiatief om tot het Nationaal Park Nieuw Land te komen een belangrijke ontwikkeling voor de Omgevingsvisie. Concreet worden de volgende gebieden genoemd: Lepelaarplassen, Wilgenbos, Vaartsluisbos en het werkeiland Blocq van Kuffeler met bezoekerscentrum. Vooral op laatstgenoemde plek is het verhaal van het ontstaan van de stad en de internationale deltanatuur van Flevoland bij uitstek beleefbaar. De Stichting Flevolandschap ziet de opgenomen buitendijkse ontwikkeling primair als ruimte voor de met het Nationaal Park ingezette ontwikkeling.	Het groenbeleid Kleur aan Groen is in lijn met de zienswijze. Het gaat uit van een balans tussen behouden en benutten. De ontwikkeling Nationaal Park Nieuw Land is belangrijk voor Almere. Vanuit de Almere 2.0-programmalijn 'versterking toeristisch-recreatieve verblijfsplekken' wordt geïnvesteerd in de Almeerse Poort tot het Nationaal Park. De ontwikkeling is onderdeel van de opgaves voor het groen-blauwe raamwerk en toerisme en recreatie. Het is nog niet duidelijk in hoeverre de Blocq van Kuffeler een rol kan spelen in de plannen voor het Nationaal Park Nieuw Land. De gemeentelijke Agenda Toerisme & Recreatie heeft vier kerngebieden benoemd. De Blocq van Kuffeler maakt hier geen onderdeel van uit.	Pag. 14 toegevoegd: <i>'samenhang' en 'robuustheid'</i>. Op de kaart met de hoofdstructuur is de ecozone Pampus als 'moeras en natte natuur' weergegeven. De bijbehorende natuurmaatregelen TBES zijn weergegeven op de kaart. Passage over Nationaal Park en Blocq van Kuffeler is toegevoegd.(blz. 15 en 21). Het gebied Nationaal Park Nieuw Land is weergegeven op de reserveringenkaart.

	In het Nieuwe Natuur-project Noorderwold-Eemvallei wordt stad en land verbonden door de ontwikkeling van intensief verweven natuur (bos en moeras), landbouw en rode functies. Het gebied zal de inwoners van Almere in nauw contact met natuur en voedselproductie brengen. Het zal een prachtige excursielocatie voor de Floriade zijn en kan een toekomstig buitenlab voor de Flevo Campus zijn. De stichting Flevolandschap wil bijdragen aan een evenwichtige ontwikkeling (van Almere) waarin natuur en landschap een volwaardige plek innemen. De stichting wordt (daarom) graag direct betrokken bij het denken over en de planvorming voortkomend uit de Omgevingsvisie.	Het gebied Noorderwold-Eemvallei ligt op grondgebied van Zeewolde. Daarmee valt het buiten het directe bereik van deze Omgevingsvisie. Wel is Eemvallei onderdeel van de intergemeentelijke structuurvisie Oosterwold en opgenomen op de reserveringskaart. Wij delen de mening dat de locatie een prachtig buitenlab kan zijn voor Floriade en de Flevo Campus. De mogelijkheden zullen samen verkend en uitgewerkt worden. Het behouden en benutten van de bossen en moerasgebieden zijn van groot belang voor het vestigings- en leefklimaat van de groene stad Almere. De terreinbeheerders en –eigenaren worden daarom, zoals gebruikelijk, betrokken bij de planvorming.	Geen aanpassingen. Zie ook ons antwoord bij 1.
R43	Indieners vragen of er afgestemd is op de Omgevingsvisie die bij de Provincie Flevoland in voorbereiding is. Het gaat dan met name om de ontwikkelingen rondom het Nationaal Park.	Er heeft afstemming plaatsgevonden. De Omgevingsvisie van de gemeente Almere en de nieuwe Omgevingsvisie van de Provincie Flevoland vormen een natuurlijke aanleiding om de reeds bestaande samenwerking tegen het licht te houden en een actuele gezamenlijke agenda met focus te formuleren. Complementariteit is daarbij ons vertrekpunt. Wat betreft de Plannen voor Nationaal Park Nieuw Land. Nieuw Land is de ontwikkeling van een nationaal park onder trekkerschap van de Provincie Flevoland. Dit betreft het gebied van de Oostvaardersplassen, Lepelaarsplassen, Markermeer en Markerwadden. Focus en planning moeten nog plaats vinden. Het is	Geen aanpassingen.

		nog niet duidelijk in hoeverre de Blocq van Kuffeler een rol kan spelen in de plannen voor het Nationaal Park Nieuw Land. De gemeentelijke Agenda Toerisme & Recreatie heeft vier kerngebieden benoemd. De Blocq van Kuffeler maakt hier geen onderdeel van uit.	
--	--	---	--

4. Ambtshalve wijzigingen

Ambtshalve wijzigingen zijn wijzigingen die ambtshalve worden voorgesteld. Deze aanpassingen zijn nodig ter verhoging van de kwaliteit van de Omgevingsvisie of zijn het gevolg van gewijzigde inzichten, beleid of regelgeving.

Oude tekst	Nieuwe tekst/wijzigingen
Bronnenlijst (bijlage)	Aanvulling: Twee nieuwe beleidsnota's opgenomen in de bronnenlijst: • Monumentenverordening • Visie Busvervoer Almere 2018-2027
Hoofdstuk 2 Broedplaats: experimenten, innovatie en (economische) ontwikkeling: aanvulling onderwijs en Flevo Campus.	Toegevoegd: <i>"In 2017 is de Flevo Campus geopend: dé wetenschappelijke verzamelplek voor innovaties op het gebied van voedsel- en verstedelijkingsvraagstukken voor de toekomst. Onder het dak van de Flevo Campus brengt Almere studenten, onderzoekers en bedrijven samen om te onderzoeken en te testen hoe de voedselvoorziening in groeiende steden veranderd en vernieuwd kan worden. Het blijft niet bij onderzoek: Almere en omgeving zijn live praktijkwerkplaats voor testen, proberen en bouwen. De campus biedt zowel ruimte aan een mengeling van onderzoek, onderwijs en ondernemerschap als onderzoeksfaciliteiten waar (startende) bedrijven gebruik van kunnen maken en waar onderzoeksresultaten toegepast kunnen worden. De campus biedt een research & development faciliteit voor het MKB en is daarmee een verzamelplek voor gerichte samenwerking tussen netwerken van mensen. Hiermee wordt de basis gelegd voor een krachtige ontwikkeling van de arbeidsmarkt en werkgelegenheid".</i>
Hoofdstuk 2 Growing Green City en Floriade passage.	Tekst geactualiseerd.
Hoofdstuk 3 Ruimtelijke hoofdstructuur, onderdeel 3 (Stedelijk gebruik)	Tekst geactualiseerd: • Detailhandel (pagina 24): Olympiakwartier Oost benoemd waar centrumplek is gekozen.
Reserveringenkaart en kaart hoofdstructuur (hoofdstuk 4)	Aanvulling: • Opgenomen zoekgebieden zonnevelden en twee bestaande windparken.

	Wijziging: Aangepast arcering buitendijkse reserveringen Almere Haven (zowel kaart als ha).
Hoofdstuk 4 Ruimtelijke reserveringen en uitvoering	Tekst geactualiseerd: Onderdeel 5, pagina 31: gebieden aangepast in samenhang met MPGA2017.
Hoofdstuk 4 milieuparagraaf In de Omgevingsvisie moet expliciet(er) worden gemaakt hoe rekening is gehouden met een aantal (Europese) milieubeginselen. Deze beginselen waren tot op heden nog niet expliciet opgenomen in de Ontwerp Omgevingsvisie omdat ze voortkomen uit het implementatietraject van de nieuwe Omgevingswet die naar verwachting in 2019 in werking treedt. Op advies van het Informatiepunt Omgevingswet vindt deze verdieping plaats in de milieuparagraaf.	Aanvulling: <i>Conform de nieuwe Omgevingswet wordt in een Omgevingsvisie rekening gehouden met het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt (overeenkomstig de EU milieubeginselen). Een milieueffectrapportage (m.e.r.) brengt de milieugevolgen van een plan in beeld voordat er een besluit over is genomen. Almere heeft al veel milieuonderzoek verricht. Hieronder staat een overzicht:</i> <i>Het volledige vast te stellen programma is onderdeel geweest van het planMER dat is opgesteld voor de besluitvorming door het kabinet over de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer eind 2013. Alles is dus recent al onderzocht op de milieugevolgen. De Commissie voor de milieueffectrapportage (Cie MER) heeft bij de toetsing van het planMER voor de Rijksstructuurvisie aangegeven dat het MER de essentiële informatie bevat om het milieu een volwaardige rol in de besluitvorming te geven.</i> <i>Een wezenlijk onderdeel van het programma (namelijk Oosterwold) is apart onderzocht in het planMER voor Oosterwold. Ook hierover heeft de Cie MER een positief advies gegeven. Hiervoor is een intergemeentelijke structuurvisie vastgesteld en binnen afzienbare termijn wordt het Omgevingsplan voor Oosterwold vastgesteld.</i> <i>Voor het merendeel van de overige nieuw te bouwen woningen Hout-Noord en ook delen van Poort is reeds eerder een m.e.r.-procedure doorlopen en deze woningen zijn ook al in bestemmingsplannen vastgelegd. Voor Almere Poort is bij het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan ook een nieuwe milieueffectrapportage toegevoegd..</i> <i>Voor Almere Centrum Weerwater is een afzonderlijke MER opgesteld in</i>

	<i>verband met de Floriade en de daarbij behorende mogelijke gebiedsontwikkeling.</i> <i>Daarnaast is voor de ontwikkeling van luchthaven Lelystad door Lelystad Airport een MER opgesteld. Vliegroutes van Lelystad Airport liggen niet over het grondgebied van de gemeente Almere. Uit het MER, behorende bij het Luchthavenbesluit uit 2015, zijn geen negatieve effecten op de leefomgeving voor Almere naar voren gekomen.</i> <i>Het vaststellen van een omgevingsvisie is een plan-m.e.r.-plichtig besluit op grond van het Besluit milieueffectrapportage. In dit geval is besloten geen m.e.r.-procedure te doorlopen, omdat de m.e.r.-plichtige onderdelen reeds aan m.e.r.-procedures onderworpen zijn. Het resterende aantal woningen/nog niet in m.e.r.-procedures opgenomen aantal woningen valt onder de grens van de realisatie van 2.000 woningen (categorie D.11.2 van het Besluit milieueffectrapportage). Nieuwe inhoudelijke informatie voor de besluitvorming zal dan ook niet naar voren komen.</i> <i>Een Omgevingsvisie is een strategisch document op hoofdlijnen. Meer concrete doorwerking vindt plaats in de uitvoeringsfase. Instrumenten uit de nieuwe Omgevingswet die meer aansluiten op de uitvoeringsfase zijn het Programma en Omgevingsplan. Almere gaat deze instrumenten - inclusief de milieuaspecten - invulling geven in nauwe samenspraak met haar samenwerkingspartners zoals Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek, GGD Flevoland en Waterschap Zuiderzeeland.</i>
Buitendijkse reservering van 5 ha (Hoofdstuk 4).	Wijziging: De mogelijkheid tot buitendijks bouwen voor Almere zonder dat daarvoor de eis geldt om het water te compenseren staat in artikel 2.12.2 van het Barro. Voor Almere geldt een totale oppervlakte van 700 hectare voor de gemeente Almere, waarvan: 1°. ten hoogste <u>12 hectare</u> in het Gooimeer ten behoeve van het project Hoogtij en; 2°. het overige oppervlak in het Markermeer ten behoeve van het project

	Schaalsprong Almere. De genoemde 5 ha waren gebaseerd op oude afspraken met het Rijk maar deze zijn inmiddels gewijzigd. Dit is per abuis niet goed in het document verwerkt en moet 12 ha zijn.
Hoofdstuk 4 Ruimtelijke reservering en uitvoering Uitnodiging aan de stad	Wijziging: <i>De gemeente nodigt bewoners, bedrijven en bezoekers nadrukkelijk hun bijdrage te leveren aan de doorontwikkeling van de stad. Initiatieven kunnen ingediend worden bij het Ondernemersloket op het Ondernemersplein. Naast de individuele initiatiefnemers heeft Almere ook verschillende structurele samenwerkingspartners die een bijdrage leveren aan doorontwikkeling van de stad. Staatsbosbeheer, corporaties, Waterschap Zuiderzeeland, GGD Flevoland, Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek en de instellingen voor zorg en onderwijs zijn onmisbare partners. Samen met deze partners gaat Almere (pro)actief invulling geven aan de overige instrumenten van de Omgevingswet zoals het Programma en Omgevingsplan. Dit participatietraject maakt onderdeel uit van het implementatietraject Omgevingswet Almere.</i>

5. Raadsconsultatie Politieke Markt

De Ontwerp Omgevingsvisie (RG-21/2017) is op 16 februari 2017 behandeld op de Politieke Markt. Naar aanleiding van de raadsconsultatie zijn direct enkele wijzigingen in de Ontwerp Omgevingsvisie doorgevoerd. Het betrof voornamelijk verduidelijkingen op een aantal punten. Deze versie van de Ontwerp Omgevingsvisie is dan ook ter inzage gelegd. Het betrof de volgende onderwerpen.

- Meer duiding van culturele voorzieningen (pag. 20)
 - *Toegevoegd: In het kader van het programma Almere 2.0 gaan de Gemeente Almere en Provincie Flevoland aan de slag met twee sporen voor de culturele ontwikkeling in het stadscentrum. Enerzijds richten we ons op de ambitie van een (dependance van een) nationaal museum en anderzijds op de uitwerking van initiatieven die het in zich hebben om uit te groeien tot een bovenregionale voorziening. Daarnaast wordt ingezet op een culturele broedplaats in de Kustzone Poort.*
 - *Toegevoegd: Samenwerking met de Metropool Regio Amsterdam op het gebied van cultuur.*
- Termijn windpark Pampus (pag. 26)
 - *Opgenomen: De ligging en exploitatietermijn van deze windmolens is afgestemd op het ontwikkeltempo en fasering van Almere Pampus en de IJmeerlijn.*
- Toevoeging segmentering (pag. 10)
 - *Opgenomen: Jaarlijks beschrijft Almere hoe lopende projecten op het gebied van woningbouw, werklocaties en detailhandel zich verhouden tot haar beleidsuitgangspunten en de actuele marktsituatie. Vanuit deze monitoring van de ontwikkelingen wordt de stedelijke programmering continu bijgesteld. Deze flexibele strategie (principe 'anticipeer op verandering') komt tot uiting in de organische en adaptieve ontwikkeling. Betaalbaarheid, diversiteit van woonmilieus en innovatie zijn hierin terugkerende en centrale thema's.*
- Toevoeging ICT/DIGI (pag. 17)
 - *Opgenomen: Wifi wordt uitgerold in het stadscentrum. Ook vindt de uitrol plaats van een zogenaamd LoRa-netwerk (Long Range) voor IoT (Internet of Things), het netwerk voor sensor technologie. Aanvullend gaat onderzocht worden welke mogelijkheden LiFi ('Light Fidelity'; verzenden van data via licht) biedt.*
- Toets detailhandelsvisie (centrumontwikkeling wijken) (pag. 19)
 - *Opgenomen: Op het gebied van detailhandel is het stadscentrum eveneens het centrale winkelcentrum van Almere met een gemeentebrede verzorgingsfunctie. Wat betreft de perifere detailhandel kiest de gemeente ervoor om naast de bestaande ontwikkelruimte voor retailcentra geen nieuwe ruimte te creëren. Daarnaast is er aandacht voor de complementariteit met winkelcentra met een stadsdeelverzorgende functie. De afronding van het centrum in Almere Buiten heeft prioriteit.*

Hierna volgt een overzicht van de overige opmerkingen en vragen uit de consultatie (inclusief beantwoording).

Onduidelijkheid over (nogal globale) karakter van het document
Een Omgevingsvisie is te duiden als een strategisch document op hoofdlijnen. Vandaar dat in het document geen uitspraken op projectniveau worden gedaan (bijvoorbeeld over de Kasteellocatie). De ruimtelijke hoofdstructuur in deze Omgevingsvisie vormt het kader: de meerkernige opzet in een groen-blauw raamwerk. Daarbinnen is er geen vaststaand en gefixeerd eindbeeld. In de Omgevingsvisie is dan ook geen fasering of programmering van de diverse functies vastgelegd. Jaarlijks beschrijft Almere hoe lopende projecten op het gebied van woningbouw, werklocaties en detailhandel zich verhouden tot haar beleidsuitgangspunten en de actuele marktsituatie (het jaarlijkse 'sturingsvoorstel' als onderdeel van het MPGA). Vanuit deze monitoring van de ontwikkelingen wordt de stedelijke programmering continu bijgesteld. Meer concrete doorwerking van de Omgevingsvisie vindt plaats in de uitvoeringsfase. Instrumenten uit de nieuwe Omgevingswet die meer aansluiten op de uitvoeringsfase zijn het Programma en/of Omgevingsplan. Almere gaat deze instrumenten invulling geven in nauwe samenspraak met haar samenwerkingspartners en inwoners. Dit participatietraject maakt onderdeel uit van het implementatietraject Omgevingswet Almere.
IJmeerverbinding (type modaliteit)
Dit jaar wordt er een onderzoek gestart naar verdere uitwerking van de twee varianten van de IJmeerlijn. Het betreft in beide gevallen een (metro)spoorverbinding, dus openbaar vervoer.
Onduidelijkheid arcering buitendijkse reserveringen
De arcering van de buitendijkse reservering is aangepast.
Duiding ontwikkelingsfilosofie (organisch & adaptief)
De organische en adaptieve ontwikkelstrategie geeft ruimte aan plannen, projecten en initiatieven die overal in de stad ontplooid worden. Dit betekent niet dat de gemeente geen sturing en/of regie meer heeft. Naast faciliteren, zal een gemeente vanuit haar publieke rol invloed kunnen en willen uitoefenen op een programma of kwaliteit van het plan middels bijvoorbeeld het Omgevingsplan of privaatrechtelijke afspraken (anterieure exploitatieovereenkomst). Per gebied kan de gemeente kiezen voor een bepaalde rol. Zo kiest de gemeente voor Oosterwold voor veel ontwikkelruimte maar is deze ontwikkelruimte in het Stadscentrum weer beperkter. De nieuwe Kadernota Grondbeleid die in 2017 ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt voorgelegd, gaat hier dieper op in.
Ruimte om te experimenteren & Omgevingswet
De Omgevingswet geeft gemeenten straks veel meer ruimte om een integrale afweging te maken bij de inrichting van de fysieke ruimte. Ze krijgen meer vrijheid en dus experimenteer ruimte om met hun inwoners, ondernemers en (regionale) partners de leefomgeving passend bij eigen ambities en opgaven in te richten en meer eigen keuzes te maken rond bijvoorbeeld energie, geluid, geur, woningbouw, bedrijvigheid of recreatie. Het is de bedoeling van de wet dat de gemeenteraad straks de kaders en de grote lijnen bepaalt, niet (meer) het detail. Het bepalen van deze ruimte maakt onderdeel uit van het implementatietraject Omgevingswet Almere.